

De Wereld Wakker maken

Een universele dimensie
voor spirituele oefening

Vertaald uit het Engels door Teréz Stolze

Llewellyn Vaughan-Lee

The Golden Sufi Center

Oorspronkelijke titel: Awakening the world. A Global dimension to spiritual practice

Eerste uitgave: The Golden Sufi Center

P.O. Box 428, Inverness, California 94937 USA

© The Golden Sufi Center, 2006

ISBN 1-890350-12-5

Nederlandse publicatie: De wereld wakker maken. **Een universele dimensie voor spirituele oefening**

© 2006 Nederlandse vertaling: Teréz Stolze

Omslag: Anata Vaughan-Lee

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgaven mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende auteur..

Informatie te verkrijgen bij:

Teréz Stolze

Eikendreef 82

6581 PG Malden

Email: terezstolze@hetnet.nl

Inhoud

Introductie	1
De eerste stap	6
Spirituele volwassenheid	16
Botsende krachten	35
De relatie tussen de werelden	51
Anima Mundi: De ziel van de wereld wakker maken	68
Het licht van het hart	85
De as van liefde	100
Epiloog	113
Noten	114
Bibliografie	119
Dankbetuigingen	121
Informatie	122

Woord vooraf

In dit boek is, in een poging de continuïteit en eenvoud van de tekst te behouden, God, de Grote Geliefde, aangeduid met Hij. De Absolute waarheid is natuurlijk mannelijk noch vrouwelijk. Net zoals het goddelijke een mannelijke kant heeft, heeft het een ontzagwekkend vrouwelijk aspect.

Laat van wat klein en broos is
overvloed en kracht komen:
Laat de mensheid het bewustzijn
van de gehele schepping op zich nemen
en verzonken zijn in deze opdracht

Introductie

Wanneer iemand aan het veranderen is,
Hoe weet je dan
Dat er een verandering plaats vindt?
Wanneer iemand niet verandert,
Hoe weet je dan dat er zich geen
verandering heeft voorgedaan?
Misschien bevinden jij en ik ons
nog steeds in een droom en
zijn we nog niet wakker geworden.

Chuang Tsu

Er vinden fundamentele veranderingen plaats in de innerlijke en uiterlijke werelden. We zijn onderdeel van deze veranderingen en toch hangen deze veranderingen ook van ons af. Onze spirituele oefeningen, onze aspiratie en ons besef maken deel uit van het levensbloed van de planeet. Er bestaat op dit moment een dringende noodzaak, een oorspronkelijke behoefte om ons diepste verlangen te leven, ons verlangen naar de Waarheid. Het leven roept ons om onze ware natuur en de heelheid van het leven te bewerkstelligen. We zijn nodig om het leven wakker te helpen maken uit een droom die het vernietigt.

Maar we moeten het werkelijke potentieel van onze spirituele opgave leven, we moeten ons los maken van de focus op onze eigen spirituele reis. We moeten de eenvoudige waarheid opnieuw claimen, dat spiritueel leven 'niet over ons' gaat, en ons openen voor een alles omarmende visie. Als het spirituele leven niet over het totaal gaat, heeft het zijn ware natuur verloren; het is dan ontwricht door het ego en zijn patronen van eigen belang. Alles dat geschapen is, is in dienst van het leven, van het ware doel van de schepping. We zijn niet gescheiden van het leven en het is nodig dat we herkennen dat onze individuele spirituele reis

onderdeel is van het heilige levensdoel, en dat dit het leven op verschillende manieren kan ondersteunen.

Net als het individu haar ware natuur en haar ware doel kan vergeten, zoals vele van ons zich pijnlijk bewust zijn geworden, zo kan het leven ook zichzelf vergeten. Het leven is een onafhankelijk levend organisme dat het collectieve bewustzijn van de mensheid weerspiegelt. Omdat de mensheid volledig in beslag genomen wordt door materie, en de heilige natuur van het leven vergeten is, is het leven ook zijn heilige natuur vergeten, zijn oorspronkelijke doel om het goddelijke te openbaren. We moeten deze ontheiliging herstellen, de wereld het besef van haar goddelijke natuur teruggeven. Dit is het werk van de mysticus. De mysticus, de spirituele zoeker behoort tot de kern van het leven, tot het mysterie van de ontdekking van het leven. We dragen in onze spirituele centra de geheimen van het leven, en we kennen de diepe vreugde in de herkenning van de behoefte om te leven wat echt is, wat verborgen is in het hart. Onderdeel van ons doel is om deze geheimen terug te geven aan het leven: om het leven te helpen zijn ware natuur te beseffen.

Onze individuele reis is onderdeel van de reis van de wereld. Dit ontkennen betekent leven binnen de sluier van de afscheiding. Een simpel besef van eenheid verenigt ons met heel het leven, met ieder steen, met ieder insect, met ieder limonadeblikje, verkreukeld tot afval. We zijn het leven zelf, ademend, lijdend en zich verheugend. We zijn de pijn van de zieke en de lach van het kind. We zijn niet beter en niet slechter dan welk deeltje in de schepping dan ook. Ons verlangen naar de bron, ons zoeklicht naar het goddelijke is het verlangen van het leven, de zoektocht van het leven. We moeten onze reis teruggeven aan het leven en de eenheid erkennen die alles verenigt. Er is niets gescheiden. Alles is Hij.

Deze stap zetten betekent veel van onze spirituele verwachtingen vaarwel zeggen. Hoe vaal hoopten we niet dat onze reis ons zou bevrijden van de moeilijkheden in het leven, hoopten dat we iemand speciaal waren, anders waren dan het gewone, 'verlicht' worden? Het ego tracht alles voor zichzelf te claimen, verandert zelfs het verlangen van de ziel naar de Waarheid in een andere illusie. Hebben we de moed om deze

illusions, onze dromen op te geven, en de arena van echte spirituele dienstbaarheid binnen te gaan? Kunnen we deze verleidelijke maar beperkte verbeelde spiritualiteit achter ons laten en het echte onbekende omarmen? Durven we het aan te zien wat leven en liefde echt van ons willen, de kwetsbaarheid en de totale deelname van nodig zijn? Hier wordt niet onderhandeld, hier is geen veilige plek, maar een geven van onszelf, zonder verwachtingen: een antwoord op een behoefte die in iedere ademhaling aanwezig is. Het leven heeft ons spirituele commitment nodig; anders zal het sterven, vernietigd worden door hebzucht en materialisme, door een cultuur die alleen aan zichzelf denkt.

Iedere ademhaling is een herinnering aan God, en een mogelijkheid om totaal aanwezig te zijn in het leven. Hij is één en wij zijn een deel van die eenheid. Wij zijn aanwezig in Zijn wereld voor Zijn belang. En het leven roept naar ons, zodat we ons commitment herinneren, onze belofte om te eren wat echt is. Onze herinnering aan God is wat het meest kostbare is in deze wereld. De adem die zich Hem herinnert, is Zijn adem van het leven. Het leven heeft dit nodig zoals een mens die verdrinkt lucht nodig heeft.

En toch vertellen eeuwen spirituele geschiedenis ons om ons van het leven af te keren, alleen de innerlijke reis te zoeken en het uiterlijke af te zweren. Ons wordt verteld over de duisternis en de gevaren van onze instinctieve natuur, dat we zo gemakkelijk verleid en besmet kunnen worden door de wereld. Dit zijn de verhalen van onze voorouders die zichzelf hebben gegeven aan de eeuwige zoektocht naar de Waarheid. Hun wijsheid is echt en toch hoort zij bij een tijd die voorbij is. We kunnen niet ontsnappen aan de eisen van nu. We kunnen niet doof zijn voor de aanhoudende behoefte van het leven. Wakker zijn is reageren op de behoefte van het moment en op dit moment heeft de wereld ons nodig. Kunnen we de roep van de ziel van de wereld ontkennen?

Wanneer we reageren op de levensroep ten gunste van ons spirituele commitment, zullen we ontdekken dat de oude spirituele waarheden ook leven en veranderen, en dat ze een nieuwe identiteit onthullen. De reis naar Huis is geen geschreven

manuscript in een oud boek, maar een deel van het goddelijke mysterie van het leven. Ons verlangen naar God en de reis naar Huis zijn de essentie van de schepping. Zij zijn onderdeel van het vele leed in het leven. Zonder de vele zielen die zich naar God wenden, zou het leven zijn muziek en heilige betekenis verliezen. Maar terwijl de eenheid van het leven verandert en zich ontwikkelt, verandert ook de manier waarop de reis zich presenteert. Het is altijd dezelfde reis, de eeuwige roep van de ziel naar haar bron, het huilen van het riet, getrokken uit het rietbed. Maar nu moet de reis het leven van eenheid erkennen en de onafhankelijkheid van heel de schepping. Eenheid moet in de cellen van de reiziger gestempeld worden, zodat vanaf het begin van de reis, vanaf het moment dat de ziel zich tot God wendt, we het geheel eren. We moeten het ons tot God wenden in de cellen van ons lichaam brengen, in de adem die ons verbindt met heel het leven. We kunnen het ons niet langer veroorloven ons het innerlijk van het uiterlijk te scheiden, de ene van de velen.

Het pad verandert. De deuren van de innerlijke werelden die ons openen voor mystieke geheimen zijn gesloten, terwijl andere deuren, vaak temidden van het leven, geopend worden. Het pad onthult ook diepere waarheden die tot nu toe geheim waren gehouden. Er zijn spirituele leringen, oude tradities die de innerlijke reis verbonden met heel het leven; die het evenwicht bewaarden tussen de innerlijke en de uiterlijke werelden, en de spirituele oefeningen gebruikten om het geheel te ondersteunen. Sommige van deze oefeningen zullen geleidelijk onthuld worden en hun esoterische dimensie aanpassen aan deze tijd. Onderdeel van het doel van dit boek is om op deze dimensie en deze spirituele oefeningen te wijzen – te laten zien hoe de as van liefde functioneert in het centrum van de wereld en hoe het hart verschillende niveaus van werkelijkheid met elkaar verbindt.

Eeuwenlang waren dit streng bewaakte geheimen van ingewijde naar ingewijde. Maar het is tijd dat de mensheid meer verantwoordelijkheid op zich neemt voor haar spirituele erfgoed; het werk dat alleen gedaan werd door een paar geselecteerden, kan nu door velen beoefend worden. Tijden van overgang zijn altijd gevaarlijk en het kan zijn dat deze waarheden misbruikt

worden. Maar het is noodzakelijk dat de mensheid de kennis gegeven wordt die nodig is om de wereld te transformeren.

Dit boek neemt de lezer mee naar de arena van spirituele dienstbaarheid die tot de toekomst behoort. Het is geen gedetailleerde kaart en geen exacte beschrijving van spirituele oefeningen. Dit is een tijd van overgang waarin de nieuwe manieren nog niet volledige gevormd zijn. Veeleer schetst dit boek een paar grondbeginselen, patronen die zich ontwikkelen in de innerlijke en de uiterlijke werelden, en het deel dat wij hierbij moeten verrichten. Het verwijst naar sommige spirituele gedragingen die we achter moeten laten, en naar anderen die we moeten ontwikkelen. Het beschrijft ook enige gevaren en moeilijkheden van deze tijd van overgang, de gebrekkige gedragslijnen van onze cultuur en de enorme krachten die daaronder in conflict zijn. De intentie is om onze waarneming uit te breiden van wat spiritueel leven is, en de lezer af te stemmen op het werk dat gedaan moet worden.

In deze tijd is er weinig definitief of zeker. Maar iets leeft dat zowel ons als onze planeet verandert, waarbij onze deelname essentieel is. We worden gevraagd om op een andere manier aanwezig te zijn, om meer dienstbaar te zijn voor het geheel. Deze hoofdstukken zijn voetafdrukken naar een toekomst die al aanwezig is – als we onze ogen durven openen. Onze Geliefde onthult Zich op een andere manier en we zijn hier om dat te getuigen, te zeggen, “Ja. Ja. Ja!”

De eerste stap

I zag mijn Heer in mijn dromen en ik vroeg
“Hoe kan ik U vinden?”
Hij antwoordde, “Laat jezelf achter en kom!”

Bāyezīd Bistāmī

Zet één stap weg van jezelf en –
Zie daar – het pad.

Abū Sa’id ibn Abī-l-Khayr

VOORBIJ ZELF-VERVULLING

De eerste stap op het spirituele pad is in vele opzichten de meest radicale en de moeilijkste. Het is het herkennen dat het niet over “mij” gaat – , de reis naar Huis, de reis terug naar God is de reis van de ziel en niet van het ego, en niet van het “ik”. Wij zijn niet de pelgrim op het pad, maar een obstakel op de reis waarin de ziel of het Zelf, de substantie in het hart van het hart, terugkeert naar de Bron, die nooit verlaten is.

Hoe kunnen we dit begrijpen wanneer alles wat we kennen ego is? We zien ons leven door de ogen van het ego: ons leven gaat over ons. In het begin kunnen we alleen de spirituele reis in het kader van het ego en zijn waarden zien, en zo stellen we ons deze reis gemakkelijk voor als het proces van spirituele zelfontwikkeling, die leidt naar een dieper en bevredigender leven. Daarbij komt nog onze Westerse obsessie met het individuele zelf. De waarden van onze cultuur gaan over individuele voldoening, of het nu is op materieel, seksueel of emotioneel niveau. We projecteren deze waarden gemakkelijk op de spirituele reis en scheppen louter en alleen een verheven beeld van bevrediging. We willen niet alleen emotioneel of seksueel bevredigd worden; we willen ook “spirituele bevrediging,” die we

vervolgens voor een betekenisvoller leven houden. Binnen deze droom van spirituele bevrediging kunnen we dan onze beelden projecteren, van het hebben van een geleid leven of een spiritueel betekenisvolle relatie, van geaccepteerd of geliefd worden; we projecteren misschien ook wel de mythe van “verlichting.” We kunnen niet voorbij de horizon van onszelf kijken.

Dit beeld van het begin van de reis is begrijpelijk: hoe kunnen we ons iets voorbij onszelf voorstellen wanneer de wereld van het ego alles is wat we kennen, wanneer de ogen van het ego onze enige middelen zijn om te zien? Maar helaas wordt dit beeld van de reis ons ook gespiegeld door veel “spirituele” literatuur en leringen, die allemaal bevrediging beloven. We worden verteld dat we ons in de volheid van het leven kunnen verheugen door in het moment te leven; we worden geïnstrueerd hoe we van onszelf moeten houden, zelfs hoe we verlicht seks kunnen beleven. En zo wordt de wereld dus vernauwd in de waarden van het ego en blijft gecentreerd op onszelf.

Maar is dit alles wat we kunnen begrijpen? Zijn we zo geconditioneerd door een cultuur die op eigenbevrediging uit is? Ons niet langer op een beter materieel leven concentrerend, kunnen we misschien naar spirituele doelen verlangen, maar beseffen niet dat we alleen maar een andere vorm van zelfinteresse geschapen hebben, en nog steeds gevangen zijn door het ego en zijn eindeloze cirkel onvervulde behoeften. Moeten we in deze patronen blijven die ons voldoening geven? Of zijn we bereid te erkennen dat dit grote avontuur niet over ons gaat?

Onze cultuur, zowel subtiel en openlijk ontzegt ons de leringen en de middelen die ons kunnen bevrijden uit de op zichzelf gerichte obsessie. We geven zo veel van ons leven aan de eisen van materiële voorspoed die onze tijd en energie verspilt. Moeten we ook onze ziel geven aan het beeld van spirituele voorspoed? Hoe zit het met de oude waarheid dat we voorbij het ego kunnen gaan met zijn verleidingen en wensen, dat we kunnen ontsnappen aan deze **Maya**? Durven we een moment te kijken naar de geweldige natuur van de reis die ons kan voeren voorbij onze kleine op onszelf gecentreerde wereld?

DE KRACHT VAN HET GODDELIJKE BINNENGAAN

Nu, in deze tijd is er nog een wezenlijk aspect op deze vraag. We zijn ons bewust dat dit een moment is van universele crisis, dat onze huidige waarden, de samengestelde krachten van materialisme en hebzucht, onze planeet vernietigen. We kunnen misschien voelen dat spiritueel bewustzijn een belangrijk onderdeel is van de genezing en transformatie van onze wereld, en dat we de verantwoordelijkheid hebben om veranderingen te scheppen voordat deze krachten onomkeerbaar, zowel de uiterlijke als de innerlijke werelden, vernietigen. Maar hoe kunnen we toegang krijgen tot onze spirituele kracht en ons potentieel, om verandering te scheppen wanneer we spiritualiteit benaderen met dezelfde op zichzelf gecentreerde waarden die onze universele orde hebben geschapen?

Juist de natuur van het ego bestaat uit het zich afgescheiden zien: de ontwikkeling van het ego is wat ons gevoel van afgescheiden zelf creëert wanneer het kind gescheiden wordt van de moeder. Maar het ego scheidt ons ook af van het goddelijke en zijn allesdoordringende eenheid. Het is de basisidentificatie met ons ego wat ons de toegang ontzegt tot onze aangeboren spirituele wijsheid en kracht. Daarom onderwijzen spirituele paden ons om afstand van het ego te doen of het over te geven, en daarom zijn zo veel spirituele leringen op subtiële wijze corrupt – door ons de illusie te geven van individuele vervulling, zij houden ons binnen het ego, en op die manier ontzeg het ons de toegang tot wat echt is. Wanneer we binnen de waarden van het ego blijven, hebben we alleen toegang tot de energie en de visie van het ego, zijn patronen van illusie. De wereld kan niet geheeld worden door spirituele illusie. Maar zij kan geheeld worden door de echte macht van het goddelijke dat in ieder van ons is.

Alleen het goddelijke kan de wereld helen en transformeren – de krachten van tegengestelde machten in de wereld zijn voor ons te krachtig samengesteld om op te lossen; de patronen van hebzucht die het levensbloed van de planeet leegzuigen en zijn ecosysteem vernietigen, zijn te stevig verankerd. Maar we kunnen geen toegang tot de energie van het goddelijke hebben, tenzij we voorbij ons egogebonden zelf gaan.

De kracht van het goddelijke kan op veel verschillende manieren begrepen worden. Het is het licht van het Zelf, de heilige krachten in de schepping, de echte vreugde van het leven, de energie van onze eeuwige natuur, onze liefde voor God en Zijn liefde voor ons. Echte spirituele tradities die voorbij het ego kijken, verbinden ons met deze kracht en leren ons hoe we hen in het leven kunnen brengen: hoe vanuit het goddelijke centrum van onszelf te leven, te midden van het leven van alledag. Zij leren ons hoe we dienstbaar kunnen zijn aan het goddelijke, niet aan de wensen van het ego. Deze spirituele tradities leren ons ook dat offeren een onderdeel van de reis is. We moeten “sterven voor we sterven”: de waarden van het ego overgeven, om de grotere dimensie van het Zelf te omarmen. Zonder de houding van overgave of offerande kan er geen reis zijn; ook kunnen we geen leven van ware dienstbaarheid leven.

Met de juiste houding van spirituele dienstbaarheid kunnen we voorbij het ego en zijn beperkingen gaan, en de dimensie van onze goddelijke natuur, het Zelf, binnengaan. Om deze kwaliteit in het leven te brengen, is het nodig dat we deelnemen aan het goddelijke: wij zijn de wachters van de planeet. We moeten met deze energie werken voor het welzijn van het totaal.

Ons egogeoriënteerde leven heeft een gefragmenteerde wereld van conflicten geschapen, met verschillende fracties die naar dominantie streven. We moeten wedijveren en vechten, gevangen in de beelden van winnaars en verliezers, en al die andere drama's van het dualisme. In deze wereld hebben we geleerd om op onszelf te passen omdat niemand anders dat doet. In onze afgescheidenheid voelen we ons vaak alleen en geïsoleerd, niet in staat om echte veranderingen te weeg te brengen. Bovendien is het toe te schrijven aan onze zelfgecreëerde illusie van afgescheidenheid van de aarde, dat we ons eigen ecosysteem aan het vernietigen zijn. Als we zouden beseffen hoe intrinsiek we verbonden zijn met de aarde, zouden we haar niet zo slecht behandelen.

Wanneer we eenmaal uit de illusie van onze eigen afgescheiden zelf gestapt zijn, komt er een radicaal ander beeld te voorschijn. Onze goddelijke natuur bestaat in een dimensie van eenheid. In tegenstelling tot het ego dat altijd op zoek is naar zijn

eigenbelang, spiegelt het Zelf een beeld van eenheid, waarin ieder individueel deeltje gevoed wordt volgens de werkelijke behoefte. Een glimp van het Zelf geeft ons een gevoel van een onderling verbonden eenheid, waarin niets gescheiden is; alles is een uitdrukking van een eenheid die dynamisch leeft. Iedere persoon, iedere steen is deze eenheid; alles is verbonden en onderling afhankelijk. Ons individuele Zelf is het Universele Zelf en alles is een levend organisme van licht en liefde.

Wanneer we met een bewust besef onze intrinsieke eenheid leven, brengen we deze eenheid in ons collectieve bewustzijn, dat sterft door de illusie van gescheiden zijn. Ons licht **is** het licht van de werelden; ons goddelijk bewustzijn **is** het spirituele bewustzijn van de wereld – niets is afgescheiden. De energie en het besef van het goddelijke **zijn** in ieder van ons, **zijn** ieder van ons. Wanneer we ons afkeren van het ego en zijn wensen, weten we dat we deze heilige substantie belichamen. En we zijn ook het leven, verlangend naar wat heilig is. In het dynamische onderling afhankelijke geheel zijn we de inademing en de uitademing van het leven – een leven dat niet alleen haar fysieke bestaan is maar een multidimensionaal levend organisme van licht en liefde. Wij zijn het spirituele levensbloed van de planeet en we moeten deze dimensie van het leven eren, deze kwaliteit van eenheid die in alles aanwezig is.

UNIVERSELE EENHEID EN EIGENBELANG

We hebben de kracht van het goddelijke met zijn visie van eenheid nodig om uit ons geïsoleerde bewustzijn te stappen, in een begrip van universele heelijkheid. Door de ogen van het Zelf ontdekken we dat we onderdeel zijn van een onderling afhankelijk fysiek en spiritueel ecosysteem, waarin ieder deel het geheel voedt en ondersteunt. Ons overleven en onze evolutie zullen afhangen van ons inzicht in de onderlinge afhankelijkheid van de delen, en hoe zij levendig samen werken. Het Zelf bevat het zaad van dit inzicht omdat het altijd alles ziet als een spiegeling van het geheel. Onze goddelijke natuur **is** de eenheid van de wereld, die ook de eenheid van God is. Door een creatieve relatie met onze hogere natuur kunnen we een begrip van eenheid

in ons leven brengen, leren leven volgens haar principes en kennis.

Eenheid is geen abstract idee maar een levende uitdrukking van het goddelijke. De eenheid van alle leven is een spiegeling van Zijn eenheid, een manifestatie van de eenheid die in ons eigen hart en onze eigen ziel is. En net zoals de mensheid een hoeveelheid kennis en ontwikkeling gegeven is om te werken met onze innerlijke goddelijke natuur – hoe we onszelf kunnen transformeren en ons hogere bewustzijn kunnen realiseren, is ons ook de toegang gegeven tot een hoeveelheid kennis om te zien hoe eenheid in de wereld werkt. Het is essentieel dat we onze eigen toegang tot deze hogere kennis van het leven ontdekken, zodat het leven zelf getransformeerd kan worden. We hebben de goddelijke natuur van de hele schepping te lang ontkend. We hebben materie en geest gescheiden en door de macht van deze collectieve houding de wereld laten verkommen. We moeten het vermogen van de geest naar de wereld terugbrengen en begrijpen dat dit levende wezen echt functioneert. We moeten de opvatting weer herstellen over de spirituele principes die ten grondslag aan de schepping liggen, en hoe met deze principes te werken.

Deze kennis over eenheid wacht om binnengegaan te worden. Zij is aanwezig in het spirituele lichaam van de aarde, net zoals onze eigen hogere wijsheid aanwezig is in ons hogere bewustzijn. Maar deze kennis kan je niet te weten komen door een bewustzijn dat gericht is op het ego. Zij zal zich alleen onthullen aan een bewustzijn dat kijkt naar het welzijn van het geheel. Helaas worden vele mensen niet toegelaten tot deze kennis, omdat er tegenwoordig zo veel spirituele leringen slechts op het eigen spirituele welzijn gefocust zijn. Zij weten zelfs niet dat deze kennis bestaat. Daarom is het essentieel dat we de eerste stap zetten en zien dat we onszelf beperken en isoleren. Met de woorden van al-Hallâj, “De eerste stap is stoppen onszelf te isoleren van God.”

Goddelijke heelheid wacht om geleefd te worden. Zij sluit iedere cel van de schepping in, de wijsheid in iedere plant en ieder dier. Zij is een diep instinctief weten van hoe de wereld als een levend, ademend spiritueel wezen werkt. En het is erg praktisch

ingesteld. Dit is geen idealistisch spirituele theorie, maar een weten dat behoort tot de basisprincipes van het leven: alles is heilig en een uitdrukking van de Schepper. Er bestaat een evenwicht en harmonie in de hele schepping, die ontdekt en geleefd kunnen worden. In dit evenwicht wordt aan de ware behoeften van het leven beantwoordt, zelfs al moeten veel van onze zelfopgelegde wensen opgegeven worden. De wereld is hier niet om ons te geven wat we willen: de wereld is een uitdrukking van de goddelijke eenheid die onze hulp nodig heeft om haar volledige vermogen te realiseren.

We moeten de wijsheid van voorbije culturen opnieuw verwerven, die begrepen dat we hier zijn om met het goddelijke binnen het leven te werken. We hebben de verantwoordelijkheid gekregen om de schepping te helpen ontwikkelen, medescheppers te worden in de diepste betekenis. Deze spirituele en ecologische verantwoordelijkheid herkennen, behoort tot de volgende stap in onze collectieve evolutie. Voor een deel is dit om te leren dat we zo'n duizelingwekkende universele situatie samengesteld hebben. Alleen wanneer we echte verantwoordelijkheid voor onze planeet nemen kunnen we onze ecologische ramp afwenden.

Dit is de belangrijkste verandering die de mensheid op zich moet nemen. De wereldomvattende dimensie van onze huidige problemen, ecologisch, of van terroristische aard, wijzen naar de noodzaak om naar een universeel bewustzijn te gaan. En toch hebben de krachten die weerstand tegen iedere echte verandering hebben, ons in de angst en isolatie getrokken. Om dit gevecht gaat het. We hebben onmiskenbaar de kennis van eenheid nodig, maar de patronen die ons deze kennis ontzeggen worden opnieuw versterkt. Universele communicatie, het internet en de satelliettelevisie, verbindt ons met de hele wereld. Maar op collectief niveau lijken we niet in staat voorbij onze eigen belangen te gaan, en de eenheid van het leven en de wereld te omarmen. Natuurlijk is er een prijs voor deze stap. In het Westen zullen we vele privileges verliezen die we ons hebben toegeëigend. We moeten misschien onze dominantie opgeven en de hebzucht die we camoufleren met consumentisme.

De hoogste principes in het leven wachten om ontdekt en gebruikt te worden. Als levend wezen kan de wereld op een manier functioneren die voor ons nu nog verborgen is. Wanneer we de wereld zien door het prisma van ons zelfgecentreerde materiële bewustzijn, zijn we ons niet bewust van haar ware natuur en potentieel. Het werk van hen, aan wie dit geschenk en deze verantwoordelijkheid over spiritueel bewustzijn gegeven is, moet afgestemd worden op het hogere potentieel van het leven. Spirituele zoekers zijn pioniers en gaan verder dan de oppervlakkige waarden van het collectief om een diepere werkelijkheid te onderzoeken. We hebben dimensies gevoeld of binnen onszelf ervaren, die verder gaan dan het fysieke, onze dromen en visioenen hebben ons verteld hoe deze dimensies ons leven kunnen transformeren. Nu moeten we dit bewustzijn in de arena van universele eenheid brengen, en afstappen van de focus op onze individuele ontwikkeling, en deze belangrijke periode zien. Net zoals er in ieder van ons kennis en spiritueel vermogen verborgen is, zijn er vergelijkbare kwaliteiten in het spirituele lichaam van de aarde, en het is aan ons om ze te ontdekken – om ontvankelijk te zijn voor hun onthulling.

De wereld zal niet gered worden door politici of corporaties, maar door hen die dienstbaar zijn aan het goddelijke, dat in henzelf en in de wereld is. Hogere kennis komt altijd van binnenuit, maar het heeft hen nodig die zich gecommitteerd hebben aan deze onthulling: Om het in het leven te brengen, om innerlijk en uiterlijk te verbinden en de wereld wakker te maken voor haar spirituele natuur. Onze ogen kunnen benarde situaties zien, problemen die we hebben gecreëerd. Ons hart en ons hogere bewustzijn kunnen afgestemd worden op de goddelijke eenheid, op de harmonie en de vrede die daarbinnen zijn. Deze verschillende niveaus samen brengen, maakt het mogelijk dat het innerlijk het uiterlijk beïnvloedt.

Gedurende de laatste tijdperken lag onze focus op transcendente, vaak lichaamloze spiritualiteit. Als resultaat hiervan zijn we de zeer praktische aard vergeten van ons ware zelf. In de dimensie van eenheid wordt alles ingesloten. Er is geen lager en hoger, niets dat niet heilig is. Spirituele kennis behoort tot heel het leven, tot iedere cel van de schepping. De ziel is

aanwezig binnen heel het lichaam van ieder van ons, en ook in het lichaam van de aarde. Spirituele principes bieden ons een heel praktische manier om met de energieën van het leven te werken.

Onze cultuur, gebaseerd op wetenschap en technologie lijkt ons een tastbare, gedefinieerde wereld aan te bieden, gescheiden van de grillen van de geest. Maar we zijn vergeten dat de vader van onze Westerse cultuur – Parmenides, de man die de logica uitvond, de basis van ons redeneren – een mysticus was, die zijn lessen van de Godin ontving.¹ Spiritualiteit is een wetenschap over hoe de dingen werkelijk zijn. Het helpt ons de essentie van de dingen te begrijpen. Een spiritueel inzicht stemt ons niet alleen af op de werkelijke betekenis van ons leven, maar ook op hoe het leven ontstaat, en op de krachten achter de schepping. Een transcendente goddelijkheid kan abstracte metafysica vragen, maar wanneer we eenmaal het goddelijke teruggegeven hebben aan haar rechtmatige plaats in de schepping, wordt spiritualiteit iets heel anders: een praktische manier om met de goddelijke energie die in de schepping is, te werken, een manier om deze energie te gebruiken voor het belang van alle leven.

Maar voordat ons deze spirituele kennis gegeven kan worden, moeten we de correcte ontvankelijke houding ontwikkelen. We moeten ons spirituele bewustzijn uitbreiden, van de microkosmos van onze eigen reis naar de macrokosmos van de ontvouwing van het leven. We kunnen deze realisatie aan het einde van onze innerlijke reis bereiken, wanneer we ontdekken dat ons individuele Zelf het universele Zelf is. Of we kunnen veranderingen doorvoeren via een eenvoudige uitbreiding van bewustzijn, dat de universele dimensie van eenheid erkent: we zijn een deel van het totaal van het leven. Niets is afgescheiden. Wat in ons is, is in de wereld. In ons spirituele bewustzijn bevinden zich de geheimen, niet alleen over onze eigen ontwaking, maar ook over de ontwaking van de planeet.

Wanneer we het bewustzijn hebben dat ontvankelijk is voor de dimensie van spiritualiteit, dan kan ons de kennis gegeven worden die hoort bij de ontvouwing van het leven. Deze kennis wacht erop om aan de mensheid gegeven te worden. De wereld heeft, om zich te ontwikkelen, onze hulp nodig. Deze nieuwe kennis zal het spectrum van ons leven omvatten, van nieuwe

manieren van genezen, tot het gebruik van niet vervuilende energie van licht als een basis voor krachtbronnen. We zullen leren hoe de principes van eenheid goederen en materialen over de wereld kunnen vervoeren waar zij werkelijk nodig zijn, en onze financiële instituties aanpassen aan dit nieuwe organische model. We hebben met de snelle ontwikkeling van het internet gezien hoe efficiënt en rendabel zulke technologieën zijn!

Esoterische kennis die hoort bij de spirituele ontwaking van onze planeet zal ons ook gegeven worden. Zonder deze innerlijke kern van spirituele leringen zullen alle andere ontwikkelingen slechts functioneren aan de oppervlakte, slechts een fractie van hun werkelijke potentieel. De ontwaking van het spirituele lichaam van de aarde zal het ons mogelijk maken om het leven op een nieuwe manier te begrijpen, gefundeerd op eenheid in plaats van op deling. Zij zal ons toegang geven tot de krachtbronnen in de wereld, die nodig zijn voor onze ontwikkeling. En terwijl de wereld levendig wordt, zullen de mensheid en de planeet op een compleet nieuwe manier met elkaar in verbinding zijn.

Het spirituele lichaam van de aarde is een macrokosmos van het spirituele lichaam van het individu, en volgt vergelijkbare manieren van ontwaking. Het kan niet gedwongen worden, maar vraagt inzicht in de energieën in de wereld en in het individu, hoe zij met elkaar in verbinding staan en met elkaar resoneren. Dit behoort tot een nieuw niveau van spiritueel bewustzijn dat aan de mensheid gegeven zal worden. Ieder tijdperk van de evolutie van de wereld en de mensheid vraagt een andere hoeveelheid spirituele kennis, en zoals Christus zei in het begin van het afgelopen tijdperk:

En niemand doet jonge wijn in oude zakken: anders zal de wijn de zakken doen barsten en de wijn gaat verloren met de zakken: maar jonge wijn doet men in nieuwe zakken.²

Dit betekent dat ieder tijdperk een nieuwe gedragslijn vraagt om de spirituele leringen die gegeven worden, te kunnen bevatten. De eerste stap is daarom het achterlaten van onze huidige spirituele conditionering die zich richt op onze eigen reis. Slechts dan kunnen we ontvankelijk zijn voor deze nieuwe dimensie van spirituele kennis.

Spirituele volwassenheid

Wanneer het tijd is voor stilte, stilte;
tijd van gezelschap, gezelschap;
Op de plek van inspanning, inspanning
Alles op de juiste tijd op de juiste plaats.

Naqsbhandi gezegde

Om ons heen bestaat er een grenzeloze openbaring. Ieder moment wordt het goddelijke opnieuw geboren. En toch staan we op dit moment in de geschiedenis ook aan het begin van een nieuw tijdperk: er komt een nieuw patroon van leven naar voren. Bij deze geboorte is ons spiritueel bewustzijn van essentieel belang. In ons hart, ons bewustzijn, met iedere ademhaling, zijn we de vroedvrouwen bij de nieuwe ontwakning van de aarde die op dit moment plaats vindt. Om volledig bij deze geboorte betrokken te zijn, moeten we oude patronen, de oude manieren van op de aarde zijn en naar de hemel kijken, achter ons laten. We gaan een nieuw tijdperk van eenheid binnen, dat materie en geest samenbrengt, vrouwelijk en mannelijk, en onze spirituele oefening moet deze nieuwe afstemming reflecteren. We kunnen de aarde niet verwerpen, of een patriarchaal model van spirituele voortgang volgen. De reis van onze ziel is onderdeel van de reis van de hele schepping. Ons hart is verbonden met het hart van de wereld. Onze herinnering is de herinnering van de wereld. Via onze ontwakning kan de wereld wakker worden.

En toch gaat, zoals altijd, de individuele reis van de ziel door, terug naar de Bron, de minnaar terug naar de Geliefde. Alles verandert en niets verandert. De reis van de ziel die naar Huis gaat, is als de spirituele hartslag van de wereld. Wanneer een zoeker zich naar de Geliefde keert, verheugt de hele schepping zich, omdat dit de laatste reis van alle leven is. Iedere atoom verlangt naar de vereniging met zijn Geliefde, en als spirituele

zoekers, leven we dit verlangen met ons hele wezen. Deze reis is ons grootste aandeel aan het leven, en aan de Geliefde. We offeren ons op het altaar van Zijn liefde, en leven Zijn drama van afscheiding naar vereniging.

Terwijl we ons spirituele bewustzijn uitbreiden om de hele schepping in te sluiten, is het van belang de eenvoud en het gewone van de reis van de ziel te memoreren. Het verlangen van het hart naar God behoort tot de oeressentie van het leven. Net zoals een zonnebloem de zon volgt, kijkt onze ziel naar haar Bron. Deze ware roep leven en ademen, betekent vaak het achter moeten laten van de vele illusies die we mogelijk over spiritueel leven hebben.

DE ONSCHULD VAN WAKKER WORDEN

Aan het begin van de reis raakt een vonk van liefde ons hart aan, en worden we voor een moment wakker voor het wonder van onze ware natuur en onze meest innerlijke relatie met het goddelijke. Zonder dit geschenk van liefde zou er geen reis zijn, geen wens om terug te keren tot God. We zouden in de schaduw van vergetelheid blijven, nooit ons ware zelf kennen. Deze vonk doet ons leven, richt onze aandacht op de het grootste avontuur, de reis van de ziel.

Van oudsher is dit ontwaken van de liefde, “het draaien van het hart,” genaamd, als een eerste romance, behalve dan dat dit geen geïdealiseerde minnaar is, geen romantische fantasie, maar de grote liefdesaffaire van de ziel met God, die openberst in bewustzijn. En toch wekt het in de minnaar een vergelijkbare kwaliteit aan puberale onstuimigheid op, en creëert spirituele fantasieën die, zoals hun romantische tegenhanger, vaak onbeheersbaar worden. Het is niet altijd gemakkelijk om dit ontwaken in overeenstemming te brengen met echte liefde, met het aardsgebonden leven van alle dag, of om de meest innerlijke wens onder controle van ons gewone bewustzijn te houden.

Het draaien van het hart wekt een vuur in ons. Uiteindelijk is dit het vuur dat ons zal verbranden en verteren, ons lood in goud verandert. Maar in het begin is het alleen maar een dwaze passie die geen container heeft. We kunnen het identificeren als een

“verlangen naar God,” maar we hebben geen notie van de ware dynamiek van de reis, het pijnlijke werk met de schaduw en het langzame vermalen van het ego, dat hoort bij de beginjaren van de zoektocht. Net zoals de romantische ervaring van verliefd worden ons niet voorbereid op het echte werk in een relatie, laat de vonk die ons raakt in het hart van het hart, ons niets zien van de geweldige en gevaarlijke natuur van wat er gebeurt. We worden in de liefdesaffaire met God gegooid als een blinde in een oneindige oceaan.

Zo is het altijd geweest. We komen met argeloosheid en verlangen, verward door twijfel en onzekerheden, vol wensen voor iets dat we niet kunnen begrijpen. Ook weten we niet wat we met de intensiteit en de passie van de ziel moeten doen. Wat kunnen we doen behalve spirituele fantasieën scheppen, beelden van een soort spirituele wereld, vol van wat niet vervuld in ons is?

Misschien geeft de reis ons de partner die we altijd al wilde, het werk waarvan we voelen dat we het verdienen. We projecteren zo gemakkelijk onze persoonlijke behoeften op het onbekende potentieel van de zoektocht, en zoeken naar een ouder die ons liefheeft, een minnaar die ons omarmt, vrienden die ons begrijpen, en werk dat ons vervult.

In het Westen wordt deze natuurlijke tendentie naar projectie vergroot door een conditionering die ogenblikkelijke bevrediging stimuleert, en ons vertelt dat we recht hebben op persoonlijk geluk. De lange, harde weg van echte spirituele training heeft weinig plaats in ons collectieve bewustzijn.

De moeilijkheid wordt verbonden met het feit dat we in het begin iets te zien krijgen dat onmiddellijk is, en tot het eeuwige Nu behoort.

De reiziger begrijpt in het begin niet dat het echte werk op het pad niet gaat over de toegang tot spirituele of mystieke ervaringen; zij worden gegeven door genade. Het werk bestaat uit het creëren van een container daarvoor, zodat ze levendig kunnen worden in ons dagelijkse leven. Een aspect van deze container is het vermogen om onderscheid te maken tussen een echte innerlijke ervaring en een spirituele illusie, gecreëerd door het ego. Zonder een container om te discrimineren, raakt de reiziger

gemakkelijk verdwaald en verspilt de energie en het potentieel van haar ontwaking.

SPIRITUELE ILLUSIES

Dit betekent niet dat men de opwinding en het vuur van de ontwaking vaarwel moet zeggen. Van oudsher is dit je spirituele geboorterecht, het moment waarop het ware leven van de ziel begint. Het “ja” dat tot dan toe verborgen was in de ziel, komt naar de oppervlakte, en explodeert soms in de uiterlijke wereld. Dit gaat gepaard met vreugde en kracht die geleefd moeten worden. Echte liefde is aangekomen; echt licht is aanwezig. Iets geweldigs is begonnen. Er kan voor de eerste keer een gevoel van “thuiskomen” zijn, van zijn waar je echt thuishoort. Iedere fase op het pad heeft haar eigen plek; “er is voor alles een tijd onder de zon.”

Ik herinner mij de hevigheid van mijn eigen ontwaken, plotseling was er een schittering met een verborgen licht in de wereld, de vreugde en het wonder van dat alles. Ik herinner mij mijn eerste ervaringen in meditatie, mijn eerste ervaringen van een innerlijke werkelijkheid voorbij de **mind**. Mij werd iets gegeven waar ik altijd naar verlangd had, en niet wist dat het bestond. Ik kreeg een smaak voor wat echt is, temidden van de illusies en de leugens in de wereld. Het verlangen naar Waarheid was ontstoken en ik wist wat ik wilde. Ik had geen container voor de dwaze passie die mij bezat: zij bracht me bijna tot waanzin. Ik vaste meer dan mijn lichaam kon verdragen. Maar voor het eerst leefde ik helemaal.

Hopelijk vindt men een leraar of een pad om met het werk te beginnen en een container te scheppen, om het vuur in de goede richting te kanaliseren, zodat men een evenwichtig leven kan leiden. Het duurde drie jaar voordat ik het pad gevonden had dat me naar Huis zou voeren, en ik kwam daar verre van evenwichtig aan, drijvend op mijn wil en volharding, mager en hunkerend, mijn voeten nauwelijks op de grond. Maar we krijgen allen de ervaring die we nodig hebben, en ik betreur de dwaasheid van deze eerste jaren niet, hoewel ik nu weet dat veel van mijn energie en de meeste acties verkeerd waren. Ik moest bijvoorbeeld

beseffen dat je het lichaam niet met vasten perfect kon maken of de werkelijkheid niet door de wil kon forceren.

Eén van de gevaren in de eerste jaren zijn spirituele illusies. We worden gegrepen door een verlangen, een oerverlangen dat we niet kunnen benoemen en niet kennen. We worden een moment wakker voor de werkelijkheid die weinig weerklank vindt in ons uiterlijke leven of innerlijke gedachtepatronen. We hebben geen context voor wat er werkelijk plaats vindt, en creëren dan natuurlijk beelden en verwachtingen van het pad. Op het moment dat ik het licht in de ogen van mijn meester zag, wilde ik in die ruimte, ver voorbij de beperkingen van een wereld zijn, die ik in toenemende mate als vreemd, en vol problemen ervoer. Ik stelde me voor dat spiritueel leven betekende in die vormloze dimensie van aanwezigheid en liefde leven. Ik had weinig idee dat het pad mij zou dwingen naar deze wereld van beperkingen te gaan.

Vele zoekers vallen in het begin van de reis in deze valkuil, en ontsnappen aan de dagelijkse werkelijkheid. Zoals een vriend dat beschrijft: “Ik dacht dat ik uit het leven gehaald zou worden. Dat het gewone uiterlijke leven op een of andere manier zou verdwijnen, dat ik niet verantwoordelijk hoefde te zijn voor het leven. Ik dacht dat ik verzonken zou zijn in liefde. Dat ik niet meer zou hoeven bestaan als ‘een afgescheiden’ individu, dat ik altijd meegenomen zou worden in de liefde. Ik dacht dat ik steeds dieper in staten van liefde en gelukzaligheid zou opgaan. Dat het zou lijken op steeds verder in meditatie te gaan. Ik dacht werkelijk niet dat ik ooit terug zou komen naar het normale leven, of het normale bewustzijn.”

Een andere vriendin dacht dat haar problemen niet langer zouden bestaan, dat haar problemen zouden verdwijnen; dat zij er bovenuit zou stijgen, en op een hogere werkelijkheid zou zijn. Andere zoekers creëren de illusie dat zij speciale spirituele kennis verkrijgen of zelfs spirituele krachten. De belofte van ‘verlichting’ is een veelvoorkomende illusie, één die vergeet dat de basiswaarheid is dat het ego geen enkele hogere ervaring heeft, en dat in de dimensie van het Zelf geen ‘ik’ bestaat om iets te realiseren. Zo veel illusies, zo veel manieren waarop we beelden van het pad gebruiken om het leven te ontduiken en aan onszelf te ontsnappen. Het echte pad brengt ons terug naar onszelf, en

naar het leven. Als we niet in onszelf terug zouden keren, zou het belangrijke psychologische werk – de confrontatie met onze eigen duisternis, de schaduw, en de ander innerlijke dynamiek die helpt om de container van een evenwichtige psyche te creëren – nooit gedaan worden.

Terwijl we aan onszelf werken, gaan we inzien dat vele illusies aan het begin van het pad te maken hebben met de ervaring van ons ego als de enige doener in ons leven. Een vriendin begreep dat haar illusies “allemaal duidelijk voortkwamen uit het feit dat een ‘persoon’ naar het pad komt, en dat alles wat ze aanvankelijk verwachtte, naar het ‘persoonlijke’ verwees. Ik dacht bijvoorbeeld dat ‘ik’ of het ‘persoonlijke zelf’ de hele tijd verliefd zou zijn. Ik besepte niet dat liefde slechts **is**. Dat het niet werkelijk iets met ‘mij’ te maken had, maar dat het gewoon bestaat.”

In het begin is het ego alles wat we kennen. En dus verbeelden we ons het pad, en de daarmee verbonden ervaringen door de ogen van het ego met zal zijn wensen en beelden van vervulling. Zelfs als we gelezen hebben, of ons verteld is dat het ego ‘moet gaan’ dat we moeten ‘sterven voor we sterven’ kunnen we ons niet een staat voorstellen waarin het ‘ik’ niet het centrum is. Wanneer we aan het Zelf denken, verbeelden we een spiritueel ego. We zijn zelden voorbereid op de eenvoud van wat **is**. Het Zelf kan een kosmische dimensie hebben, een kwaliteit van zijn, die in alles aanwezig is. En de staten van niet-zijn die voorbij het Zelf bestaan, kunnen we niet begrijpen met een bewustzijn dat gecentreerd is rondom ons gevoel van bestaan. Hoe kunnen we ons een staat voorstellen waarin we zijn en niet zijn?

Terwijl sommige illusies zich in een innerlijke spirituele staat bevinden, reflecteren anderen de wens iets in uiterlijke vorm te manifesteren, een genezer worden bijvoorbeeld of zelfs een spirituele leraar, die een ‘bestemming’ heeft waarvan we denken dat het onze unieke spirituele natuur weerspiegelt. Terwijl sommige reizigers op deze weg geroepen worden is de wens ernaar vaak slechts een nieuwe vorm van egobevrediging waarin het ego grip krijgt op een pure energie of intentie, en dit voor zijn eigen doel gebruikt. Het ego maakt zich, door zichzelf op te belazen, de centrale figuur in iedere fase. Het kan een desillusie zijn te beseffen dat het Zelf meestal geen enkele specifieke

uiterlijke vorm nodig heeft, dat het een staat van zijn is, en niet een ‘gemanifesteerde bestemming.’

Nog een vorm van spirituele illusie die vaak voor komt is de idee van een ‘geleid leven’ leiden, of in een staat zijn waarin de dingen gewoon van zelf komen zonder de noodzaak zelf iets te ‘doen’. Hoewel er staten bestaan waarin het Zelf of onze goddelijke natuur door ons heen leeft, vereisen zij veel meer bewust onderscheidingsvermogen dan we aanvankelijk beseffen. Behalve in zelden voorkomende gevallen van hoog ontwikkelde spirituele wezens, moet onze hogere natuur zich manifesteren door ons ego en onze lagere natuur, die de hogere energie voor de eigen doelen wil ombuigen, “het ego loert vanuit elke hoek,” en wil onze ware natuur onderwerpen. We moeten leren onderscheid te maken tussen de echte behoefte van het moment en de verborgen wensen of patronen van eigenbescherming die een spirituele vorm hebben aangenomen. Vaak is de illusie van geleid worden een vermijden van echte verantwoordelijkheid voor ons eigen leven en onze acties. Het is een perfect excuus voor iemand die niet totaal het gewone leven met al zijn moeilijkheden en eisen wil omarmen. Patriarchale spiritualiteit kan dan de transcendente natuur van het Zelf benadrukt hebben, maar het Zelf is ook een intrinsiek deel van het leven en het kan alleen volledig geïncarneerd en geleefd worden, wanneer we volledig verantwoordelijkheid nemen voor het leven zoals het is. Je kunt alleen het Zelf realiseren met de volle acceptatie van je leven en je bestemming. Met de woorden van de Soefimeester Abû Sa’îd ibn Abî-l-Khayer, “Wat je lot ook moge zijn, zie het onder ogen!”

Uiteindelijk voert het pad ons naar een plaats waar het ego zich overgeeft en het Zelf de heerser wordt. Dan wordt het leven als een blanco vel papier wat de Geliefde kan gebruiken voor Zijn wil. Maar tegen die tijd zijn we bij deze fase aangekomen, we hebben volledige verantwoordelijkheid genomen voor ons leven, voor het ego en zijn noden en eisen. We zijn volwassen reizigers geworden die het pad niet gebruiken om moeilijkheden te vermijden. We hebben de waarde van gezond verstand geleerd, en geleerd hoe in beide werelden te leven. En we hebben

ontwikkeld alert te zijn voor het ego en zijn sluwe manieren van zelfverleiding.

GEWOON LEVEN

Misschien is er geen bedrieglijkere en meer voorkomende illusie dan de illusie dat het spirituele leven de zoeker zal weg voeren van het gewone leven. Dagelijks leven hoort er bij, altijd. In feite gaan we meer en meer op in het gewone leven: we “hakken hout en dragen water.”

Vaak is het gewone op het pad, waar we het minst op voorbereid zijn. Na een smaak van de passie van de ziel die aanvankelijk zo ‘anders’ lijkt, neigen we ertoe, in de opwindendheid of de extase van de innerlijke reis, te verwachten dat de banaliteit van het leven zal vervagen. We kunnen dan een spiritueel leven verbeelden dat gevuld is met dramatische uitdagingen en spirituele staten. Maar dat is simpelweg het ego nog, dat de ervaring inlijft voor eigen doeleinden. Alleen maar een gewone reiziger zijn, die op het stoffige pad naar Huis loopt, is niet zo bevredigend.

De ware uniciteit van onze natuur verschijnt vaak heel gewoon en heel simpel. Zoals een vriend haar ervaring beschrijft: “ik ben altijd gechoqueerd door hoe gewoon de dingen zijn, hoe ik **neer** blijf komen op het gewone.” Een andere vriendin die naar mijn leraar kwam om bij haar te zijn, verwachtte een eenvoudig leven te kunnen leven en te mediteren, maar binnen een paar jaar bevond zij zich op een basisschool in de binnenstad met dertig kinderen die de hele dag haar aandacht vroegen. Dat was niet wat ze zich voorgesteld had!

Vaak is de verhouding tot het “buitengewone” van het spirituele leven, een andere manier om ons te beschermen tegen het leven, of tegen onszelf, zoals een romantische fantasie ons kan beschermen tegen de kwetsbaarheid en de eisen van een werkelijke relatie. Ware liefde maakt ons naakt en kwetsbaar, terwijl de patronen die ons beschermen opgelost of weggebrand worden. In tegenstelling tot de meeste illusies gaat de werkelijke natuur van het pad over leger en minder worden in plaats van

meer hebben. Terwijl de illusies vaak het ego opblazen met beelden van speciaal te zijn, worden we op het ware pad gewoner en simpeler.

Wanneer we voelen dat we de passie van de ziel leven, verscheurd door de liefde, kunnen we gemakkelijk zorg dragen voor onze menselijke behoeften en verantwoordelijkheden. We kunnen door het leven gaan en weinig aandacht hebben voor hoe we anderen behandelen en hoe we onszelf behandelen. Maar zonder een stevige basis in het gewone, zonder te leren hoe we ons tot het leven verhouden met de aandacht en het respect dat het nodig heeft, kunnen we niet volledig de energie van de ziel **hier** leven.

De focus op het gewone leven grondt de energie van het pad, en maakt het het ego moeilijker om spirituele fantasieën te creëren. Dit is waarom van oudsher, wanneer een jonge man voor de eerste keer bij een Soefit**ekke** of een **khâqâh** (Turks en Perzisch voor Soeficentra of gastenverblijven) aankwam, hij de meest gewone of vernederende taken kreeg, zoals toiletten schoonmaken of de binnenplaats schoonvegen. Het kon zijn dat hij de eerste jaren helemaal geen spirituele oefeningen kreeg, alleen simpele taken in dienstbaarheid.

Het is van belang de gewone dimensie in onze ervaring niet af te wijzen, omdat de natuur van de ziel gewoon en eenvoudig is, en vaak zichzelf uitdrukt in wat het meest gewoon is. De ziel is een kwaliteit van zijn waarin de dingen gewoon **zijn**. Hier vrede **is**, liefde **is**, zelfs macht **is** alleen maar. We zullen deze kwaliteiten van de ziel, als we onze wensen volgen om het gewone te ontduiken, als we onnodige drama's en fantasieën creëren, nooit waarnemen, laat staan echt leven. Zenhaiku's weerspiegelen vaak deze eenvoud. De dauw op het gras is aanwezig in het moment zonder enig drama. De vol geworden maan op het water is zowel eenvoudig als diepzinnig. De container die we op het pad maken is een volwassen relatie met het leven. We zullen nooit in staat zijn de paradox te leven van hoe het gewone en het buitengewone samen komen als we niet bereid zijn het leven te accepteren zoals het is.

Het echte werk bestaat uit het trouw blijven aan onszelf, met alle eisen van het dagelijks leven, en al is het maar voor vijf

minuten per dag, onze innerlijke aandacht vast te houden, omdat er zo veel verlokkingen zijn. Herinnering wordt niet langer in afzondering gedaan, maar op kantoor en in de supermarkt. Het pad kan het tegenovergestelde zijn van wat wij verwachtten; het kan paradoxaal zijn, verwarrend en strijdig met onze conditionering, maar het moet geleefd worden in deze wereld, deel zijn van het alledaagse leven.

En juist in deze tijd van de evolutie van de mensheid, heeft het gewone in het leven een andere betekenis. Het tijdperk dat nu komt zal in staat zijn de goddelijkheid van de ziel te reflecteren op een nieuwe manier. Maar om het leven de rijkdom en de eeuwige natuur van de ziel te laten reflecteren, moeten we zowel de persoonlijke, als de collectieve patronen die ons afhouden van het gewone, laten varen. We moeten leren onderscheid te maken tussen de Disneylandfantasie van een spiritueel leven, vol achtbaanritjes en suikerspinnen, en de ware weg die Hij Zelf onthult.

LEREN ONDERSCHIEDEN

We kunnen niet vermijden illusies op het pad te hebben. De invloed van de wensen en het verlangen naar de Waarheid, gebruiken onze verbeelding om ons in een diepere ervaring te trekken, net zoals de energie van fysieke wensen seksuele beelden scheppen om ons te bekoren. De verbeelding schept spirituele fantasieën die we later opnieuw moeten samenstellen met de werkelijkheid van onze ervaring, net zoals we romantiek later moeten bijstellen in de echte relatie, maar deze fantasieën trekken ons voorbij onszelf. In feite is de seksuele energie onderdeel van dezelfde Kundalini-kracht die ons naar de Werkelijkheid trekt; bepaalde spirituele en seksuele fantasieën hebben een vergelijkbare kwaliteit van liefde en gelukzaligheid, van in vervoering gebracht zijn en meegevoerd worden. We kunnen niet ontsnappen aan het vermogen van de verbeelding die een naamloze wens aanneemt, en beelden van vervulling creëert. We hebben de wens, die ons uit onszelf naar een grotere oceaan van werkelijke liefde trekt, nodig; de illusies die de verbeelding daaruit

scheppen kunnen voor de verlokkingen zorgen. Om Ibn al-Fârid te citeren:

Want in de soezerige droom van de illusie
Leidt de schaduw van het fantoom
Je naar dat wat door het matglas schemert.¹

We projecteren onze wens naar kennis door onze verbeelding. We creëren beelden die ons op de reis verleiden. Het gevaar ontstaat wanneer we de beelden houden voor het echte doel, wanneer we het relatieve voor het absolute houden. Dan worden we vastgezet door onze eigen fantasieën, in plaats van daar voorbij geleid te worden naar de werkelijke bron, de meest innerlijke wens van het hart.

In het begin herkennen we de echte kwaliteiten van het pad niet – wat we zouden moeten cultiveren of na moeten streven, en wat we zouden moeten zien als een illusie. We kunnen het onderscheid niet maken tussen de verbeeldingen die ons verder in de liefdesaffaire van het hart trekken en de trucjes van het ego die ons opwachten. We worden zo gemakkelijk gevangen door de subtiele hersenschimmen van het ego en de **mind**. Het onbewuste dat kan samenwerken met het ego, heeft ook zijn machtige en verleidelijke middelen om ons af te houden van het meer bewust worden, en ons onder zijn betovering en afhankelijkheidspatronen houden. Dit is een van de redenen dat het hebben van een leraar nodig is, om ons door dit zelfgeschapen labrynt heen te helpen. Geleidelijkaan ontwikkelen we ons eigen onderscheidingsvermogen; we leren discrimineren tussen de stemmen van het ego en het Zelf. Maar in het begin worden we eenvoudig verleid door de vele illusies die het ego creëert, de vele valse beelden van het pad. We beseffen niet hoe gemakkelijk het ego zich kan vermommen in onze spirituele natuur en ons steeds weer beetneemt.

Er bestaan hulpmiddelen die we kunnen ontwikkelen om ons te helpen onderscheid te maken, om onder de oppervlakkige beelden van het pad te kijken. Zo kunnen we ons afvragen of dit ons werkelijk helpt, is het om iets te winnen of te verliezen, of is het alleen maar iets dat ons een goed gevoel geeft. Wie is het waarlijk die dit wil? Past het in mijn psychologische patronen,

mijn afweermechanismen of voert het me voorbij mijzelf, maakt het me vrijer, misschien kwetsbaarder, helpt het me vollediger deel te nemen? Het is vaak nuttig om onderscheid te maken tussen een behoefte en een wens. Is dit iets wat ik nodig heb, voor mezelf of voor het pad, of hoort het bij de natuur van het ego die wensen creëert?

Helaas zijn er geen strikte regels; wij allen zijn uniek en het pad reflecteert deze uniciteit. Er is een tijd om te vechten, om te bereiken was we willen, en een tijd om iedere wens op te geven, een tijd sterk te zijn, en een tijd je kracht over te geven. Soms is wat spiritueel lijkt de grootste verlokking, terwijl dat wat een wereldse illusie lijkt, zoals het verlangen naar een succesvolle carrière, ons kan helpen claimen wat tot onze ware natuur behoort. Soms is de wens voor een vakantie of een nieuwe auto wat we wezenlijk nodig hebben. Misschien zijn we moe, hebben een verandering nodig, of kunnen niet voortdurend energie geven aan een auto die iedere keer kapot is. Eenvoudig gezond verstand is vaak onze beste gids.

GEDULD

Geleidelijkaan verwijdert het pad en de leraar onze illusies, en laat ons achter met onszelf, wat T.S. Eliot noemt:

**Een toestand van complete eenvoud
Die niet minder dan alles vraagt.²**

Het ego blijft omdat het niet gemakkelijk is zonder ego, een gevoel van een gescheiden “ik”, in deze wereld te leven. En met het ego blijft ons pakketje psychologische problemen, de moeilijkheden van het leven, de conflicten van deze wereld. We kunnen een glimp opvangen van een andere werkelijkheid waar deze problemen niet bestaan; zo kunnen we een eeuwige aanwezigheid voelen van een dimensie waar er geen conflicten zijn, alleen een alles omarmende vrede en liefde. Maar we blijven, net als in deze wereld, in het psychologische lichaam met haar pijnen en kwellingen. We blijven dus zitten met een onvolkomen ego. Het echte werk op het pad bestaat uit het in evenwicht

brengen van het ego met zijn grotere werkelijkheid die in ons en om ons heen is.

Het pad helpt ons de kwaliteiten ontwikkelen die we nodig hebben voor dit werk, kwaliteiten die ons de kracht geven en de compassie om in een wereld te leven die niet volkomen is, waar Zijn aanwezigheid vaak verhuld is. Geduld, samen met vergelijkbare kwaliteiten van tolerantie, uithoudingsvermogen, en vastberadenheid, staat centraal in de kwaliteiten die vereist worden om de eindeloze woestijnen van het pad door te trekken. De Soefi benadrukt de waarde van geduld; het verkrijgen van geduld, **sabr**, wordt geassocieerd met spirituele volwassenheid, die we nodig hebben voor een lange reis, gedurende welke we de lasten en de moeilijkheden van een leven moeten dragen, dat schijnbaar afgescheiden is.³ Een verhaal dat verteld wordt door de Soefimeester Sarrāj illustreert dit als de moeilijkste vorm van geduld – het geduld van het verdragen van Zijn afwezigheid:

Een man stond voor Shibli (Gods compassie met hem) en zei tegen hem: “Welke handeling van volharding is het moeilijkste voor iemand die lankmoedig is?”

Shibli antwoordde: “Volharden in God.”

“Nee,” zei de man.

Shibli zei: “De volharding met God.”

De man zei: “Nee.”

Shibli werd boos en zei: “Vervloekt, wat dan?”

De man zei: “Volharding zonder God, de Verhevene.”

Shibli slaakte een kreet die bijna zijn geest doorkliefde.⁴

Zijn we bereid om dagenlang te wachten, maanden, zelfs jaren, voordat Hij Zich voor ons onthult? Zijn we bereid onze toewijding in deze woestijn te dragen? Zijn we bereid niets voor onszelf te willen, weten dat Hij naar ons toe zal komen wanneer Hij dat wil? Of blijven we gevangen in de patronen van zelfbevrediging, en kennen slechts onze eigen wensen, onze eigen dynamiek van controle?

Een vriendin vond het heel erg moeilijk om te accepteren dat, zelfs als ze een leraar had gevonden en eraan werkte om alle juiste houdingen te ontwikkelen, er geen garantie was dat Hij Zichzelf zou onthullen, dat de deuren van vereniging zouden opengaan. De liefdesaffaire met God is heel anders dan het plezieren van een ouder, waar de juiste houding, liefde of aandacht zal brengen.

Het pad is niet afhankelijk van onze moeite; Hij voert ons tot Zich op Zijn manier, als Hij dat wil. Maar accepteren dat we zo kwetsbaar en afhankelijk van Een Ander zijn, dat “Allâh naar Allâh leidt die Allâh wil,” kan moeilijk zijn, vooral voor een Westers bewustzijn, dat geconditioneerd is individuele moeite boven overgave te stellen.

Vele jaren lang moeten we leren wachten op het pad en alleen ons ego en zijn onvolkomenheden kennen. Dit kan een heel pijnlijk en beproevend deel van de reis zijn, waar we geduld en volharding nodig hebben. Soms is het gemakkelijker wanneer er duidelijke uitdagingen zijn in de innerlijke en uiterlijke wereld die we aan kunnen gaan. De eindeloze monotonie van de dagen zonder Hem, wanneer er slechts het gewone leven is dat weinig spirituele inhoud lijkt te hebben, kan moeilijker zijn. Maar juist gedurende deze tijd vallen vele illusies weg, omdat er weinig in de uiterlijke of innerlijke wereld is die hen onderhoudt.

HET ECHTE WERK

Het echte werk van het pad is het in staat zijn de energie en het hogere bewustzijn van het Zelf iedere dag te leven. In het begin explodeert het Zelf met zijn energie van zelfrealisatie ons gewone bewustzijn in, en soms creëert dat psychologische onevenwichtigheid. Het ego en de **mind** reageren op deze toevloed van energie door illusies te creëren, vaak ongegronde beelden van een spiritueel leven. Geleidelijkaan gaat de opgeblazenheid van het ego door deze nieuwe energie weg; het pad en het psychologische werk van het confronteren en het integreren van de schaduw en anderen innerlijke gebeurtenissen, zorgen voor een evenwichtige psyche, een container voor ons hogere bewustzijn.

De totale overgave van het ego aan het Zelf duurt vele jaren, en niet iedereen bereikt deze staat. De structuur wordt veranderd zodat hij leert om met het Zelf vreedzaam naast elkaar te bestaan. Hij vecht niet langer de hele tijd, ondermijnt onze ware natuur niet langer, en staat ook niet meer zo onder invloed van onbewuste patronen. Het houdt op een autonoom centrum van bewustzijn te zijn, maar begint een leven van dienstbaarheid te

leven in relatie tot het Zelf. We leren luisteren, onderscheiden, en worden geleid door wat echt is. Het ego verandert ook subtiel omdat het doordrongen is van het licht van het Zelf en wordt transparant, in staat om te geleiden in plaats van ons hogere bewustzijn te verduisteren.

De **mind** past zich ook aan de hogere centra van bewustzijn aan. Het Soefiwerk van “de **mind** het hart in hameren” beschrijft een proces waarin de **mind** leert werken met ons hogere bewustzijn, binnenin het hart. Zo leert de **mind** aandachtig te zijn in plaats van de aanwijzingen af te wijzen. We worden niet langer zo gedomineerd door rationele gedachtepatronen en zijn ontvankelijker voor intuïtie. Ware intuïtie volgt geen opeenvolging van processen, maar komt vanuit het hogere Zelf waar alle kennis bestaat als een staat van eenheid. Spiritueel droomwerk helpt bij deze training, en onderwijst aandacht te hebben voor de beelden en de berichten, die vanuit een hogere staat dan vanuit het lagere zelf komen. Terwijl we leren luisteren naar deze dromen, gaan we verder dan de beperkingen van het ego en de rationele gedachten.

Ons fysieke lichaam en onze instinctieve natuur veranderen ook, omdat zij ook doordrongen worden van het licht van het wakker geworden Zelf. Soms zijn er processen van zuivering nodig, verandering van dieet of gewoonten; zo is het bijvoorbeeld van belang om zich niet uit te leven in kritiekloze seks of in meer dan zo nu en dan een drankje, of regelmatig barbezoek.⁵ Maar te veel zuivering – zoals excessief vasten, of te veel mediteren – kan ook een obstakel vormen, omdat het je te gevoelig maakt om volledig in deze verdichte materiële wereld van nu te kunnen functioneren. Spirituele volwassenheid betekent een banaal evenwichtig leven leren leiden.

Hopelijk hebben we levenservaringen, en leren de uiterlijk vaardigheden die het Zelf nodig heeft om zichtbaar in de wereld te worden: we leren ons wereldse handwerk. Wanneer het Zelf bijvoorbeeld het beste functioneert in het vak psychologie, dan studeren en trainen we ons in deze discipline. Of wanneer het Zelf ons nodig heeft om het zakenleven in te gaan, moeten we een Master's opleiding volgen, of een leertijd in zaken doen. Het Zelf heeft geen vervoermiddel vol spirituele fantasieën nodig,

maar iemand die gegrond is in een praktische discipline, die ons kan gebruiken, of het nu bankier, musicus, of therapeut is. Het is een misverstand dat je spirituele bestemming vervullen een uiterlijke vorm vereist die “spiritueel” is. Het Zelf wordt niet beperkt door onze waarnemingen van wat spiritueel is. Het omarmt alle leven en trekt ons naar het juiste vervoersmiddel ten bate van onze hogere natuur.

Te midden van het leven verandert ons ego, ja zelfs onze hele natuur, en wordt subtiel doordrongen van de aanwezigheid van het Zelf, met een energie die niet vol zit met eisen en wensen, maar met een totaal andere kwaliteit. In het begin kunnen we misschien dit andere niet zien, omdat het zo eenvoudig en gewoon is. Dit is onze ware natuur die op ieder moment levend is. Vaak zien anderen het het eerst. Zij kunnen zien dat we vrediger zijn met onszelf, dat we niet zo gegrepen zijn door conflicten of negatieve emoties. Het gebeurt zo geleidelijk dat het even kan duren voordat we beseffen dat er iets fundamenteel anders is. Er zijn zo veel verwachtingen van het pad weggefallen. Andere hebben we pijnlijk overgegeven. En dan gaat het echte pad in ons leven. We hebben een gevoel ontwikkeld over wie we zijn, dat niet op ons ego, zijn angsten en onzekerheden gebaseerd is, maar op diepere, echte kwaliteiten.

Soms kunnen we de drijvende kracht van de eerdere jaren missen, de intensiteit en de opwinding van het ontwaken, de dromen over spirituele staten. Wat hebben we, na zo veel illusies achter te hebben laten, gevonden? Het is voor ieder van ons om te ontdekken wat we gekregen hebben, wat echt in ons is, weten “wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar toe gaan.”

VOORBIJ HET EGO

Door de genade van het pad en onze moeiten, creëren we een container die ons in staat stelt in relatie met ons hogere Zelf te leven. Het ego en het Zelf komen in evenwicht. Ofschoon we nog steeds innerlijke twijfels hebben, weerstanden, die onze aandacht vragen, leven we het leven van de ziel in plaats dat van het ego. We hebben de beperkingen van het leven geaccepteerd en weten dat echte dienstbaarheid een antwoord is op de

behoefte van het moment, en niet door één of ander verbeelde spirituele bestemming te leven. We hebben onze visies over verlichting opgegeven om gegrond te zijn in het dagelijkse leven. Misschien in meditatie, of temidden van het leven krijgen we zo nu en dan een glimp van een andere werkelijkheid, een gevoel van overweldigende vrede of een diep gevoel van de vreugde die er is. Van tijd tot tijd is ons hart vol met een onbeschrijfelijke tederheid; we zien de liefde die in ieder blad, aan ieder boom is. Maar daarna vallen de sluiers weer en zijn we terug in de wereld van het ego.

Is dit nou de reis? Toen Dhû-l-Nûn vroeg, “Wat komt er na de liefde?” werd hem gezegd, “O dwaas, de liefde kent geen einde, omdat de Geliefde geen einde heeft.” De staten van de liefde veranderen voortdurend. Wanneer we tenslotte het alledaagse van het pad geaccepteerd hebben, lacht en verbijstert Hij ons, gooit de wereld op zijn kop en opent ons voor Zijn grootsheid en luister. En weer wordt ons beeld van het pad vernietigd en worden we boven onszelf uitgegoid. En weer beseffen we een dieper niveau van overgave en weten niet wat er gevraagd wordt. Een vriendin beschreef hoe dit haar gebeurde:

In een droom werd mij verteld dat ik mij moest voorbereiden op de dood. Heel nuchter, en er was in mij geen reactie. Het was wat het was en toen ik de droom terughaalde was het als een nuchtere gedachte.

Een paar dagen later had ik een ervaring waarin mij werd verteld: “Het zal spoedig sterven. Wees voorbereid.” En weer was er geen reactie, geen emotie. Ik nam het serieus. Ik dacht, ik moet een aantal dingen voorbereiden, zodat ik niet te veel chaos achterlaat. Ik moet binnenkort dingen opruimen, papieren. .... ik voelde alsof ik op een reis gestuurd werd waar je gewoon naar toe moet, omdat je daar iets moet doen.

Maar de volgende dag had ik deze ervaring. Ik bewoog mij met een enorme snelheid voort in de ruimte. Ongelofelijk snel. Wie was ik? “Ik” was niet ik, maar een energie of een soort bewustzijn waaraan ik deel had. Ik bewoog mij naar een zwarte zon die heel intens straalde. Het was het meest innerlijke, het absolute centrum, en het trok me naar zich toe. Ik besepte dat het de intensiteit van de trekkracht was die de snelheid veroorzaakte, die mij zo snel voortbewoog. Ik kwam steeds dichterbij en ik begon op te lossen. Er was een eindeloze tederheid als van een lastenvrije “weekheid”, en toen werd ook dit gevoel geabsorbeerd, alles werd geabsorbeerd. Maar – ik weet niet hoe het kon gebeuren – tegelijkertijd werd ik gebroken, opgeblazen in duizend en nog eens

duizend stukken. Ik viel soort flauw, verloor mijn bewustzijn en toen kwam “ik” weer bij – het bewustzijn dat ik kon voelen – overal. Echt overal, in iedere druppel van de oceaan, in ieder menselijk gezicht, in stenen, in sterren. Ik beefde, ook fysiek. De volgende dagen besefte ik dat ik nog beefde. Ik voelde me dizzy en kon nauwelijks mijn evenwicht houden. Ik moest de counter vasthouden toen ik iets te eten kocht; alles draaide dagenlang om mij heen. En het was niet alleen op fysiek niveau. Ik werd tussen extreme staten gegooid, zo totaal kwetsbaar- en er was ongelofelijke pijn – en een extatisch gevoel van vreugde, van thuiskomen, van vrijheid..... Soms denk ik, nu ben ik echt gek, ik word krankzinnig. Maar er is niets dat het wil veranderen. Zoals in de ervaring voel ik dat er aan mij getrokken wordt, steeds weer en het is wat ik wil.

Het is onmogelijk te denken over wat ik ervaren heb, met de mind te denken – ik probeer het, om te begrijpen wat niet begrepen kan worden, dit allesbrekende, dat in de diepte van de vereniging van eenheid. Van uiteindelijk niets, er was dit uit elkaar barsten, het niets dat in wording kwam, het was zo’n schok....

Dit is geen spirituele fantasie, maar een echte ervaring die je achterlaat zonder houvast. Alles wat je weet, alle gevoel van het zelf, van stabiliteit, wordt in een oogwenk vernietigd. Zonder al die jaren van voorbereiding, van leren gegrond te zijn, zonder de subtiele maar stevige container die gemaakt werd, zou je totaal krankzinnig worden. Dan zou de ervaring niet geleefd kunnen worden maar in chaos eindigen. Je zou ver voorbij de sterren gegooid worden, en je zou niet naar een evenwichtig leven kunnen terugkeren. Deze vriendin heeft een gezin, kinderen die haar aandacht nodig hebben. Ze kon zich niet terugtrekken in een grot om in niet-zijn ondergedompeld te worden, in de gelukzaligheid van de totale absorptie. Zij moet opstaan ’s morgens om de kinderen naar school brengen, eten koken en hen helpen met hun huiswerk.

Het pad bereidt je op zo’n ervaring voor, die komt wanneer je het niet verwacht. Wanneer de leraar of een meerdere op het pad weet dat je klaar bent, dat je in staat bent om het te dragen, wordt je totaal uit het ego getrokken, naar het ware getrokken, naar het echte centrum en daar ver voorbij. Betekent dit dood of leven. Je keert verdwaasd en onwetend terug. Maar iets is fundamenteel veranderd. De duistere kern van niet-zijn, de “zwarte zon”, heeft je geabsorbeerd. Het ego als het centrum van bewustzijn is voor

altijd vernietigd, en je beseft de broosheid van zijn bestaan, van het leven zoals je het kende.

Is dit het einde of het begin? Dit zijn maar woorden. Zijn waar je niet bent is een paradoxale bewering, totdat je het geleefd hebt, en dan heeft het betekenis. En toch keer je terug naar het “alledaagse leven,” en hoewel het ego veranderd is, blijft hij ook. Spirituele volwassenheid is leven als mysticus in de wereld van alle dag, zelfs als je weet dat de wereld een broze illusie is. En in de innerlijke werelden zijn andere stromen, machtige krachten die van voorbij de sterren komen. Soms brengen deze stromen heerlijke geuren, en soms zijn ze koud en verlaten, en loeien door je heen. Er bestaan uitgestrekte duisternissen en oceanen van licht. Maar we zijn getraind om gecentreerd te blijven, houden vast aan de dunne draad die tussen de werelden hangt.

Aan de meester al-Kharaqânî uit de elfde eeuw werd gevraagd:

“Wie is de juiste persoon die over fanâ (ontmanteling) en baqâ (bestendigheid) spreken kan?” Hij antwoordde, “Dat is kennis voor hem die hangt aan een zijden draad die van de hemel naar de aarde loopt. Wanneer er een grote storm opsteekt en alle bomen, huizen en bergen wegvaagt en hen in de oceaan werpt totdat de oceaan vol is, en als die storm niet in staat is hem die aan de zijden draad hangt te bewegen, dan is hij degene die kan spreken over fanâ en baqâ.”

Botsende krachten

En nu staren we verbaasd naar de zee,
En een wonderbaarlijk vreemde vogel roept ons toe.

W .B. Yeats ¹

DE BREUKLIJN

We lopen allemaal op een breuklijn. Er zijn grote spanningen die zich onder onze voeten opbouwen, oerkrachten in de diepten, die zich al eeuwenlang voortbewegen. We voelen de spanning in de lucht om ons heen, conflicten en terrorisme, de dreiging voor ons ecosysteem. Maar in de aardbodem bouwen zich grotere krachten op, krachten die tot de toekomst en niet tot het heden behoren. Meestal lopen we onwetend, voelen iets maar hebben weinig kennis over deze grote krachten die onze collectieve bestemming zullen construeren.

De breuklijn waarop we lopen is de plaats waar de twee tijdperken elkaar ontmoeten. Wanneer het ene tijdperk eindigt en het andere begint, botsen krachten van heel verschillende grootte op elkaar. Omdat deze energieën zo langzaam zich door de eeuwen heen hebben samengesteld, zien we niet dat het op grote schaal plaats vindt.

Een fysieke aardbeving vindt plaats wanneer twee platen op elkaar botsen en door de druk tot een uitbarsting leiden, door de broze oppervlakte van de aarde heen die op dat moment niet beweeglijk lijkt te zijn. Een andere aardbeving zal verschijnen wanneer de krachten van de innerlijke wereld doorbreken naar de oppervlaktestructuren van ons leven. De innerlijke krachten van ons individuele en collectieve bewustzijn zijn net zo krachtig en net zo verborgen als de fysieke krachten die continenten creëren. Soms barsten ze uit in de collectieve psyche in oorlogen en migraties, en vormen onze collectieve bestemming. Zij kunnen immens lijden veroorzaken, zoals in de wereldoorlogen, of

vrijheid brengen zoals de plotseling val van de Berlijnse Muur en het einde van het communisme in Europa.

Wat zal er gebeuren wanneer er zo'n aardbeving plaats vindt? We weten dat onze huidige patronen om te reageren ontoereikend zijn. We hebben onze reacties op de verstoringen in onze wereld ervaren: dat we samentrekken rondom onze angst en aan onze bezittingen vasthouden om onze "manier van leven" te beschermen. Maar wat als de aarde waar we op staan, waar we ons leven op bouwen, zelf begint te bewegen? Zullen we in staat zijn om betere, productievere manieren te vinden om te reageren?

Velen spreken over een nieuwe tijd, een nieuw tijdperk van universeel bewustzijn. Maar weinigen zien het gewicht en de kracht van de veranderingen die plaats vinden. Meestal zien we de oppervlakkige veranderingen – nieuwe rampen, de achteruitgang van de ozonlaag, toegenomen terrorisme, een onstabiele economie, een nieuwe oorlog in een vreemd land. Maar dit zijn slechts symptomen van iets diepers, zoals de veranderende patronen van vliegende vogels voor een storm.

Er bestaan in feite echte tekenen om ons heen, maar zij zijn geschreven in een taal die we bijna vergeten zijn. En we kunnen ons niet voorstellen wat zij ons vertellen, omdat de veranderingen die plaats vinden zo lang niet plaats gevonden hebben, dat we geen beelden in onze collectieve herinnering hebben, met uitzondering van de mythen over toen de goden tussen ons liepen. Soms vangt een dichter een glimp op van zo'n waarheid en gebruikt de vaardigheid om deze tekenen te vertalen, zoals Yeats deed toen hij schreef:

**Draaien en draaien in de wijder wordende spiraalbeweging
De valk kan de valkenier niet horen;
De dingen vallen uiteen; het centrum kan het niet vasthouden...**

**Voorzeker is er een onthulling op handen;
Voorzeker is de Wederkomst van de Heer op handen ...
En welk gewelddadig Beest, zijn uur breekt tenslotte aan,
Zakt af naar Bethlehem om geboren te worden.²**

Yeats voelde dat er iets uiteenviel en dat iets erop wachtte om geboren te worden. Maar hij had alleen de beelden van het verleden om zijn visioen om te zetten. En het verleden is niet iets

dat gaat gebeuren. Wat uiteen valt is het weefsel van het leven zelf, maar wat geboren moet worden komt van het onbekende, uit een nieuwe dimensie van zijn. Daarom vinden we het zo moeilijk om de tekenen te lezen die om ons heen zijn. We kunnen de druk voelen die zich opbouwt, de broze lijn midden in van onze materiële cultuur. Maar we hebben geen idee van de werkelijke intentie van de kracht die zich aan het opbouwen is onder de oppervlakte en geen kennis over het doel van deze kracht.

SIMPELE ANTWOORDEN

Wanneer het ene tijdperk eindigt en het andere begint wordt er kracht gegenereerd om het nieuwe tijdperk te laten ontstaan. De kracht is nodig om ervoor te zorgen dat de beelden en structuren van het verleden oplossen, om wat oud is te vernietigen en te helpen om het nieuwe geboren te laten worden.

We moeten collectief vele patronen, en de wijze waarop we met elkaar omgaan, achterlaten willen we een geheel nieuwe manier van zijn en samen leven omarmen. We zullen voorbij het gevoel van veiligheid moeten gaan, dat we aan materiële vooruitgang hebben verbonden. Gehechtheden aan geld en materiële goederen zullen plaats moeten maken voor een diepere bron van veiligheid en welzijn willen we meegaan met de veranderingen die gaan komen.

Onze verouderde patronen verliezen hun greep al op ons. Velen beseffen dit en voelen een diepe angst rondom kwesties over veiligheid. Maar kijken we wel goed naar de bron van deze angst? Zien we de veranderingen die mogelijk zijn? Laten we het oude wegvallen om iets nieuws zich te laten onthullen?

Ongeacht de diepe angst voor terrorisme en economie of milieudreigingen komt de angst die in onze cultuur aanwezig is niet vanuit een kracht van buitenaf. Het echte probleem waar we voor staan is niet politiek, sociaal of zelfs ecologisch. Veeleer voelen we in onze basis dat er iets niet langer standhoudt. Dit is de nieuwe reden voor ons collectieve ongerief, dat we op uiterlijke krachten die ons lijken te bedreigen, projecteren.

Het wordt tijd dat we nauwkeurig kijken naar wat er echt gebeurt. De mysticus weet al lang dat om de oorzaak van iets te vinden, we onze aandacht naar binnen moeten richten – naar de innerlijke patronen kijken. We kijken naar de tekenen in onze dromen; we lezen de beelden van onze psyche die niet gecensureerd worden door onze bewuste conditionering. Toen Jozef de dromen van de zeven jaren van overvloed en de zeven jaren van schaarste interpreteerde werd Egypte gered van een catastrofe.

En toch hebben we de beelden van het innerlijk verworpen als behorende tot een mythologisch verleden, of voor de divan van de psychiater. In plaats daarvan luisteren we naar de stemmen van de uiterlijke experts. Maar hoe weten we met zo veel nieuwslezers, politieke en economische analisten, zelfs spirituele leraren, wie en wat te vertrouwen. En weten we überhaupt hoe we moeten luisteren?

Als we goed kijken kunnen we een draad vinden die dit alles verbindt – onze dromen verbindt, de verhalen op het nieuws, het triviale, het alledaagse en het sensationele verbindt. Er bestaat een draad die onze collectieve bestemming is en zij bevindt zich in ieder van ons en ook in de wereld om ons heen.

Deze draad is zo simpel dat zij niet opgemerkt wordt. Zij is zo gewoon dat we eraan voorbij lopen. We hopen er op, we hebben het nodig om geliefd te zijn, de warmte van een handdruk of de aanraking van een kus. Zij is de meest basale verbinding tussen mensen, niet de woorden die we spreken maar de natuur van de communicatie zelf. Het is een ongecompliceerd feit dat we allemaal samen leven, of het nu in de sloppen of in de buitenwijken is. Diep weg weten we dat we één zijn.

NIEUWE VERBINDINGEN

Omdat we aan het einde van een tijdperk leven, is het leven schijnbaar complexer geworden. Dit is één van de tekenen die uiteenvallen. Met onze computergegenereerde modellen zoeken we naar complexe antwoorden op onze problemen.

De tekenen van de naar vorenkomende cultuur zijn niet complex. Het zijn patronen die verenigen, die de dingen bij elkaar

brengen, in plaats van de dingen te vernietigen en in ontelbare stukjes te breken. Het gevaar ontstaat wanneer we ons afkeren van wat er geboden wordt, door onwetendheid of door arrogantie – wanneer we aan onze oude modellen vasthouden van eeuwigdurende complexiteit, in plaats van de menselijke waarden te zien die bij ons wezen horen.

We hoeven onze cultuur niet te beschermen of te beveiligen. We hebben de macht niet om weerstand te bieden aan de dynamiek van de verandering. Ook hoeven we geen nieuwe cultuur te scheppen. We hebben noch de energie noch de kennis voor zo'n onderneming.

Maar we hebben een verantwoordelijkheid: luisteren, liefhebben en lief gevonden te worden, en ons te realiseren wat er werkelijk gebeurt. We moeten accepteren dat **wij** de planeet niet kunnen redden, en dat geldt ook voor de krachten van corruptie. Er is genoeg gevochten en de planeet is een levende essentie die zichzelf kan helen, met onze liefde en medewerking.

Wat we altijd negeren is het simpele wonder van mens zijn, dat goddelijk zijn betekent. Wij zijn het treffen van de twee werelden, de plaats waar wonderen kunnen gebeuren en het goddelijke op een nieuwe manier authentiek kan worden. Wij zijn het licht aan het einde van de tunnel. Wij zijn de warmte en de zorg en de compassie, en wij dragen ook de littekenen van onze wreedheid en boosheid.

Deze toekomstige verandering is heel fundamenteel. Zij is een terugkeer naar wat eenvoudig en wezenlijk is, wat de basis van het leven is. Dat te leven is niet gemakkelijk. Vele krachten duwen ons naar buiten, naar complexiteit. Dit zijn de krachten die onze vreugde wegnemen en eisen dat we steeds harder werken. Zij drijven ons in conflicten die we niet nodig hebben, en proberen altijd de eenvoud van de vreugde van het leven, van samenzijn en onze vriendschappen waarderen, te verduisteren. Fastfood en megafilms kunnen dan wel schitteren en onze collectieve aandacht inpalmen, maar we weten in ons hart dat er iets fundamenteels genegeerd wordt. We hoeven niet te baden in welvaart. Ook hoeven we anderen niet een geloof op te dringen. We hoeven alleen maar te erkennen wat **echt** is en dit in ons eigen leven leven. Wat echt is heeft energie en het licht is er om ons te

bevrijden van de vele opgelegde overtuigingen. Als we het toestaan kan dit licht en deze energie ons zelfs bevrijden van het geloof in consumeren, dat de hebzucht voedt die onze planeet vernietigt.

In de eenvoud van onze menselijke waarden – liefde en vreugde en hoop – zijn we allemaal met elkaar verbonden. Maar we kunnen deze verbinding alleen ontdekken wanneer we terugkeren naar de eenvoudige kern van het zijn. Anders vallen we uiteen in een wereld die haar centrum kwijtgeraakt is, een wereld die in haar eigen advertentieslagzinnen gelooft. Wanneer we terugkeren naar de potentie van het hart zullen we zien wat er geboren zal worden, hoe er een samengaan van individuen, groepen en gemeenschappen plaats vindt, hoe patronen van relaties groeien – en hoe levensenergie door deze patronen stroomt. De mensheid herschept zich weer opnieuw, creëert een nieuwe beschaving temidden van het oude.

In het ons richten op complexiteit hebben we de regel genegeerd dat hoe complexer iets wordt, des te meer zijn energie verstrooid en gefragmenteerd wordt. De mensen hebben als microkosmos een unieke rol in het geheel, en dat betekent dat we de veelvormigheid van de schepping binnen de eenvoud van onze essentiële natuur kunnen dragen. In deze eenvoud dragen we het geheel, met ons goddelijke potentieel, en de kracht.

Wanneer een mens niet in de “tienduizenden dingen” verstrooid wordt, is zij heel erg krachtig. Dit is onderdeel van het doel van onze spirituele oefeningen: terwijl we naar onze essentie terugkeren zijn we meer gefocust, en in staat om onze eigen kracht te claimen.

In de kern van ons wezen zelf dragen we de imprint van het goddelijke in heel zijn wonderbaarlijke natuur. Omdat “God een eenvoudige essentie is,” is de goddelijkheid van het leven directer in staat zich in onze liefde, vreugde, hoop en andere eigenschappen uit te drukken. Door ons opnieuw met deze eigenschappen te verbinden, verbinden we ons opnieuw met het goddelijke in ons, en met de kracht van het goddelijke. Wanneer we deze eigenschappen leven, brengen we de kracht van het goddelijk in het leven. Deze kracht of energie kan door de relatiepatronen stromen die nu gecreëerd worden, en het leven in

stromen. Op deze eenvoudige manier kan het leven zichzelf regenereren.

De tekenen van deze regeneratie zijn al om ons heen, in de manier waarop mensen samenkomen. Het internet is een essentieel onderdeel van dit proces, omdat het mensen verbindt, ongeacht de grenzen van fysieke locatie, ras, achtergrond, nationaliteit of levenservaring. Verschillende mensen verbinden zich in verschillende delen van de wereld en vormen netwerken in gedeelde interesse. Deze netwerken staan buiten de controle van iedere hiërarchie, en van iedere regering. Zij horen bij het leven zelf.

Er vormen zich nieuwe en verschillende relatiepatronen. We moeten alleen volledig inzien dat deze relatiepatronen heel belangrijk zijn, dat zij een echt antwoord geven op de problemen en op de complexiteit van onze tijd. Zij zijn er niet om alleen informatie door te geven. Zij creëren nieuwe, snelveranderende, organische onderlinge verbindingen van individuen en groepen. Er komt iets op een nieuwe manier tot stand.

Mensen maken op vele verschillende niveaus verbindingen, door wereldwijde handel, reizen, telecommunicatie, conferenties en andere vormen van vergaderingen. Dialogen tussen geloofsovertuigingen zijn een voorbeeld, terwijl de migratie van spirituele paden en tradities van het Oosten en het Westen op een dieper niveau samen werken om een universele verbinding te leggen, een samengaan van Oost en West dat een licht creëert dat “niet van het Westen noch van het Oosten” is.

We moeten nog beseffen dat dit alles onderdeel is van het organisme van het leven, dat zichzelf schept uit patronen van eenheid. We zien deze veranderingen met de ogen van individualiteit en fragmentatie, die zich richten op de individuele delen, nog gevangen in de complexe beelden van een cultuur die aan het verdwijnen is. Het werkelijke beeld is een verschijnende heilheid die een levenskracht zelf is. **Het leven verbindt zich opnieuw om te overleven en zich te ontwikkelen.**

In deze organische, niet hiërarchische verbindingspatronen stroomt een nieuwe levenskracht. Deze levenskracht bevat de noodzaak die nodig is om te overleven, en de situatie waarin we nu in leven te veranderen. Zij heeft ook de kracht van eenheid en

de eenvoud van het samenbrengen van mensen. Het gaat over het delen met elkaar, in plaats van over eigendom en afzondering. Het gaat over de vreugde van het diepe weten dat we één leven zijn. En het draagt het stempel van goddelijke eenheid die sterker is dan welk weerstandspatroon ook.

HET VOORBEREIDEN VAN DE STORM

Hoe verhoudt de eenvoud van de nieuwe vormen van het leven zich tot de krachtige veranderingen die onder de oppervlakte plaats vinden, de dimensie van aardbevingen, de uiterlijke veranderingen? Er is een prachtig evenwicht in de manier waarop organische levenspatronen de veranderingen in de diepten elkaar aanvullen, hoe het menselijke leven aan de oppervlakte nieuwe vormen genereert om de innerlijke verandering in evenwicht te houden.

Deze naar vorenkomende verbindingspatronen hebben ook een praktisch doel. Zij maken een container voor de nieuwe energie die komt. Deze nieuwe levenskracht komt al door kleine spleten en breuken van het dunne laagje van onze beschaving naar de oppervlakte. Zij genereert nieuwe ideeën en creëert nieuwe manieren van zijn.

Maar wanneer de nieuwe energie niet in nieuwe vormen stroomt, groepeerd zij zich in conflicten, in de oude patronen van dualiteit die hun weg vinden in terrorisme en in de krachtdynamica van repressie. Wat we nu tegenkomen is de energie van een nieuwe archetypische energie, een energie die wonderen kan verrichten maar ons ook in een dieper lijden kan trekken.

De archetypische wereld is een dimensie van ongedifferentieerde oerkracht. Zij kan omvangrijke beschavingen en verschrikkelijke oorlogen creëren. Een archetype dat plotseling naar buiten komt kan vernietigend zijn. Er zijn voorbeelden van zulke momenten uit het verleden, zoals toen de brute kracht van Genghis Khan en zijn krijgers de beschavingen van het Oosten vernietigden. Genghis Khan stelde een krachtige archetypische energie samen die aanvankelijk naar boven kwam door geweld en vernietiging.³ Maar er zijn altijd tekenen die op dergelijke

veranderingen wijzen, tekenen die de mens helpen om met de stroom mee te gaan, en zich niet tegen de veranderingen te verzetten. Vele gezinnen trokken naar het westen voordat de Mongoolse horden aanvielen.

Het gevaar komt wanneer we de tekenen niet zien. Als we ons te zeer identificeren met de oude manieren, ons met onze positie identificeren, missen we de mogelijkheid om een paar bezittingen op te pakken en verder te gaan. Een naar vorenkomende archetype weerstaan zal slechts tot een catastrofe leiden. Het kan lijken dat men nog een aantal jaar te tijd heeft om het tij te keren, om aan de oude waarden en beelden van veiligheid vast te houden, maar een leven dat gebaseerd is op de ontkenning van de echte krachten, die aan het werk zijn, wordt vaak geplaagd door een gevoel van onwerkelijkheid, zoals dat ervaren moet zijn in de laatste dagen van het Romeinse Rijk. Er is ook een instinctief ongemak, een oeronzekerheid, die door geen enkele bescherming verjaagd kan worden.

Veel van onze huidige onzekerheid spruit voort uit een diep weten dat onze regeringen en culturen een toekomst voorbereiden die niet plaats zal vinden. Zij mogen spreken over economische groei en pensioenopbouw, maar we voelen dat het zandkastelen zijn wanneer de vloed opkomt. Mensen hebben een instinctieve wijsheid die dieper is dan onze bewuste **mind**. We weten dat er tegen ons gelogen wordt, maar we gaan collectief door met kopen en verkopen, en kennen geen andere manier van leven – zelfs niet wanneer onze dromen op een andere werkelijkheid wijzen.

Een hevige storm komt opzetten, de lucht wordt zwart en een harde wind rukt met bliksemslagen het firmament open. Ik vraag me af wat er zal gebeuren. Kijk ik naar mensen die zich op een schip bevinden dat in de zee geworpen wordt, en overgeleverd is aan de storm?

Heel veel mensen dromen tegenwoordig over stormen, vloedgolven en hevige vernietigingen, en toch, wanneer we om ons heen kijken in de grote winkelcentra en de goedgevulde supermarkten, zien we geen grond voor onze angst. Wat doen we met onze angst? Wat doen we met het deel in ons dat zich bewust wordt van de mogelijkheden en de gevaren die komen gaan?

De enige response is doorgaan met ons dagelijkse leven, omdat we nergens naar toe kunnen, er niets te doen is. In onze wereldwijde tijdperk is er geen “veilige plek” meer. Deze komende verandering zal de hele planeet treffen.

En toch kunnen we voorbereid zijn; we kunnen eraan werken om de verandering welkom te heten. Het helpt niet om proviand in te slaan of voor jezelf te zorgen. Dit zijn beschermingsreacties die naar boven komen uit zich herhalende oude patronen. In plaats daarvan kunnen we een ruimte in ons scheppen, zodat het diepe instinctieve weten, dat tot onze diepten behoort, naar boven kan komen. We kunnen naar onze dromen luisteren en een toekomst verwelkomen die we nog niet kennen.

Mystici zijn hierop voorbereid. We zijn gewend om op het randje van het bekende te staan en het onbekende, het niet te kennen, te verwelkomen. We zijn getraind om te reageren vanaf een plek, dieper in ons dan welke culturele conditionering dan ook – een plek die God toebehoort. We proberen niet gevangen te zijn door een vorm of door een geloof, en laten onze gehechtheden opzij geduwd worden door een grotere kracht die van binnenuit komt. En we weten dat achter iedere schijnbare tegenslag de liefde en het plezier van het goddelijke ligt.

Deze houding staat ons toe om middenin de verandering zelf te staan, op de rand van de uiterste grens, waar we de nieuwe energie kunnen helpen binnenkomen. We zijn niet bang van vernietiging omdat we al door de liefde vernietigd zijn. We zijn gewend aan grotere krachten dan we kunnen begrijpen. En we weten dat Zijn genade altijd grotere is dan Zijn gerechtigheid.

In de eenvoud van ons eigen zelf, onze simpele manier van leven, met onze gebeden en onze toewijdingen, creëren we een container die de mens helpt om de overgang te maken. We verbinden de innerlijke en uiterlijke werelden zodat de energie gemakkelijker naar buiten kan stromen. En we doen dat niet uit angst, die ons ineem doet krimpen, maar met liefde en vreugde om dienstbaar te zijn aan onze Geliefde en weten dat er een andere cyclus van onthulling plaats vindt.

GODDELIJKE VERLOKKINGEN

We hebben allemaal een taak in deze overgangstijd, een kundigheid om in dienst te stellen, liefde en kennis die we in het leven kunnen brengen; hij staat in onze ziel geschreven. Een deel van het werk is om de tekenen te lezen in het innerlijke en uiterlijke leven, het bestaat uit het wakker worden voor de ware aard van onze dienstbaarheid. Toch zijn er ook veel afleidingen en veel illusies in de innerlijke en uiterlijke werelden.

Eén aspect van het werk is het vasthouden van de nieuwe overgangsenergie in ons dagelijkse leven. Onze oefeningen leren ons om niet gevangen te raken in de drama's van angst en bezorgdheid die vele mensen machteloos maken of hen drijven tot reactie door schaduwynamiek. We moeten met beide benen op de grond blijven, omdat de spanningen die om ons heen zijn vreemde hersenschimmen creëren in het innerlijk en uiterlijk. Maar omdat de grond onder onze voeten verschuift, is er weinig echte veiligheid.

En de spanning zal alleen maar toenemen en meer hoop creëren en meer angst. Ons werk betekent trouw blijven aan het goddelijke, aan de werkelijke overtuigingen die we in ons dragen. We zullen getest worden om te kijken of we gemakkelijk afgeleid worden, vastgezet worden in de collectieve drama's van winst en verlies. We zullen gedwongen worden veel van onze eigen angsten en onzekerheden aan te gaan, zelfs angsten waarvan we dachten dat we ze lang gelden begraven hadden, of overheen gegroeid waren. We weten niet hoe deze energie ons zal beïnvloeden, welke weerstandspatronen zij zal oproepen. We denken misschien wel dat we sterk zijn met onze spirituele oefeningen, om alleen maar kwetsbaarheid en eigenbelang te ontdekken. Of we ontdekken dat we vrijer zijn dan we dachten.

Een gevoel van humor is daarbij essentieel. Plezier is vaak effectiever dan kracht. Terwijl we erkennen dat we gemakkelijk gevangen raken, kan de lach ons bevrijden. En we kunnen het vertrouwen hebben dat niet toegankelijk lijkt te zijn voor het collectief. We geloven in Zijn eenheid en we weten dat alles geschiedt in overeenstemming met Zijn wil. En we leven dit als een bekrachtiging van het leven, ondanks de schijnbare duisternis van onze cultuur en het wantrouwen dat in de lucht hangt.

Er zullen vele illusies naar de oppervlakte komen en opgeblazen worden. Eén van de oerillusies die we moeten weerstaan is die van het redden van de wereld. De minnaar is hier dienstbaar aan de Geliefde. Het is Zijn wereld om te doen wat Hij wil. We weten niet welke soorten moeten overleven, en evenmin weten we welke soorten er zullen ontstaan. We weten niet welk deel van onze beschaving verwoest moet worden en welk verlost moet worden. Wij weten niet wat een overblijfsel is uit het verleden, wat slechts tot deze overgangstijd behoort, en welk deel voor de toekomst is. We kennen het doel niet van Zijn schepping. Het is arrogant te denken dat we het weten.

Het boek van het leven wordt geschreven door God, niet door welwillende mensen. Er is plezier en oneindige liefde in de manier waarop Hij Zijn verhaal vertelt, de manier waarop Hij Zichzelf aan Zichzelf onthult. Wanneer we denken dat wij anders zijn dan dit proces van goddelijke onthulling, stappen we uit deze kring, de drama's in van onze eigen schepping. Wanneer we erkennen dat we het niet weten, kunnen we een glimp opvangen dat er niets anders is dan Zijn eenheid die zichzelf op vele manieren onthult, in de meest prachtige en verschrikkelijke vormen, vol goddelijke opzet en bedrog! Het is altijd anders dan we denken, dan wat we ons verbeelden. Wakker te worden voor de essentie om het wonder en de verschrikking van Zijn wereld te ervaren: **Het gaat niet over ons!**

Eén van de eerste dingen die we op het pad leren is dat er niets is zoals het lijkt. We beseffen dat we verleidt worden en dat we onszelf voor de gek houden. Het leven is een spel van verschijningen waarin we gevangen zijn door onze eigen wensen en projecties. Het pad geeft ons deze illusies naast andere trucjes; het verleidt ons. Zelfs de ideeën van een pad is een illusie, omdat we nergens heen kunnen gaan, er is geen reis om te maken. We leren lachen en huilen om de manier waarop we bedot worden, en gaan begrijpen dat alles een hal vol spiegels is waarin we slechts onszelf weerspiegeld zien in de vele, vele vormen en gedaanten. Soms vangen we een glimp op van een eenvoudigere waarheid over onszelf en het leven. Door de barsten van onze verdedigingen heen kunnen we dan vol vreugde lachen over wat onthuld is.

Op het pad gaan we zien dat we gemanipuleerd worden, dat wij de dwazen zijn. Toch plaatsen we deze kennis zelden in een breder spectrum van het leven, en nemen waar dat de hele wereld verlokking is, en dat zij zelf het slachtoffer is van deze bekeringen. We geven de schuld aan de politici dat ze ons verleiden, ons niet de waarheid vertellen. Maar zij zijn kinderen vergeleken bij de manier waarop het goddelijke ons allemaal verleidt. Wat is dit “wereldtoneel” dat zo belangrijk lijkt? Wat wordt er opgevoerd?

Op de een of anderen manier zijn wij in onze Westerse cultuur de dimensie van het goddelijke plezier vergeten. We nemen ons leven en onszelf veel te serieus. Dit geldt vooral voor Noord Amerika met haar puriteinse erfenis. En terwijl onze Westerse waarden zich samen met de Coca-Cola en de Mc Donalds verspreiden, vergeten we dat “Hij de beste verleider is.” In onze vermetelheid geloven we dat de wereld moet zijn zoals zij door onze ogen lijkt. We zijn het plezier vergeten die bij meer “primitieve” mensen hoort; we voelen ons gekrenkt wanneer we ontdekken dat we verleidt zijn. En omdat we onszelf en ons leven te serieus nemen, zijn we de eigenschap van sluwheid kwijtgeraakt, die ons kan helpen in deze ruimte van spiegels.

De oude Grieken hadden een woord voor deze eigenschap sluwheid: **metis**.⁴ **Metis** was van vitaal belang voor zeevaarders die hun weg moesten zien te vinden over niet in kaartgebrachte wateren, en ook voor hen die naar binnen, naar de onderwereld reisden. De voorvaders van onze Westerse cultuur hielden **metis** voor een wezenlijk middel om hun weg in het onbekende, in de duisternis te vinden, om de waarheid te vinden in en wereld van verlokkingen. Wij bekijken sluwheid als een negatieve eigenschap, als een middel waarmee wij bedriegen en bedrogen worden. Maar als de hele wereld een drama van verschijningen is, hoe kunnen we dan weten wat echt is zonder sluwheid?

Als alles een verlokking is, wat moeten we dan geloven? Op het mystieke pad beseffen we vaak, dat wat we voor onze eigen diepste overtuiging hielden, slechts op een andere laag zelfbedrog was, ons slechts beschermde voor wat echt was. We leren opnieuw de meest simpele dingen. We leren hoe we moeten ademen; we leren dat “wanneer we honger hebben eten, wanneer

we moe zijn slapen.” We leren om onszelf en ons leven lachen. En in de stilte, temidden van alle glamour en overvloed van het leven, geven we onszelf aan Hem waar we van houden. Deze draad van eenvoud loopt door iedere verlokking in het leven. Het is onze diepste menselijke natuur en draagt een afdruk van Zijn naam. Hij leidt ons door de verlokkingen van het leven heen omdat hij tot de Schepper behoort en niet tot de duizenden spiegels van Zijn schepping.

Maar we hebben sluwheid nodig om deze draad te vinden, wat de Soefi's “het opvangen van de hint” noemen. We moeten volledig alert in het moment zijn en bewustzijn van zowel het geziene als het ongeziene, het uiterlijk en het innerlijk. Dan wordt het duidelijk dat “Wij hen Onze tekenen zullen laten zien, aan de horizon en in henzelf, totdat het hun duidelijk is dat Hij de Werkelijke is.” (soera 41:53)

HET PROCES VAN TRANSFORMATIE

Dat we in onzekere tijden leven is niet alleen maar een cliché. Er zijn nu krachten in de wereld aanwezig die millena lang niet daar waren. Sommige van deze krachten, vooral die zich richten op verandering en transformatie, zijn er om bij deze overgang te helpen; de krachten achter de veranderingen in de technologische wetenschap en andere gebieden die we voor onze toekomst nodig hebben, zijn een paar voorbeelden.

Andere krachten leggen de fundering voor de nieuwe tijd, en werken diep in het onbewuste, stellen archetypische en spirituele patronen samen, die de basis vormen voor de waarden en de overtuigingen van de toekomst, en de heilige en genezende symbolen van de komende tijd creëren. En andere krachten hebben de taak om de huidige structuren die bij onze hiërarchische, patriarchale cultuur horen, te verstoren en te vernietigen. Hoewel deze krachten noodzakelijk zijn om het verleden op te ruimen, zijn zij klaarblijkelijk minder duidelijk nuttig en brengen een energie van chaos en destructie.

Meestal zijn we ons niet bewust van deze krachten; we voelen hun effect zonder dat we de ware herkomst kennen. We voelen dat er iets verandert, maar we reageren vaak uit angst of

onzekerheid. Of we worden te enthousiast en in onze opwinding verliezen we ons centrum. Ons ongegrond zijn laat ons ineffectief achter en maakt de dingen alleen maar erger.

We hebben zowel gezond verstand als **metis** nodig om ons te leiden. We moeten ook erkennen dat er iets buiten onze controle gebeurt. Eén van de eigenschappen van onze patriarchale cultuur is de wens om de innerlijke en uiterlijke werelden te controleren, en als resultaat zijn we angstig over wat niet gecontroleerd kan worden. We zijn doodsbang voor chaos, hoewel iedereen die echte transformatie ervaren heeft, weet dat chaos een noodzakelijk ingrediënt is voor ware creativiteit. Zonder een element van chaos stagneert het leven. Temidden van deze machtige krachten die ons leven samenstellen zijn er andere, meer secundaire energieën die wakker worden. Zij hebben een magische kwaliteit en terwijl sommige nuttig zijn, zijn anderen schadelijk en leggen zich niet neer bij de regels van de status-quo. Zij zijn een voorproefje van de komende tijd, als de magische natuur van het leven naar de oppervlakte zal komen, wanneer veel van de barrières die de innerlijke en uiterlijke werelden scheiden, weg zullen vallen of opgelost worden. We zijn vergeten, of hebben de magische natuur van de schepping weggedaan, maar geleidelijkaan zullen de schotten, die ons beschermd hebben voor deze dimensie, weggehaald worden.⁵ We zullen inzien dat onze rationele waarneming heel inadequaat is om uit te leggen wat er gebeurt, en we zullen ontdekken dat we onderdeel zijn van een wereld vol plezier en onheil.

Krachten die tot een andere dimensie behoren, beïnvloeden ons ook. Dit zijn de krachten die relateren aan onze plaats in de kosmos. De evolutionaire verandering die plaats vindt, betreft niet alleen onze planeet afzonderlijk. We zijn onderdeel van een immens patroon van onderling verbonden energieën die we ons melkwegstelsel noemen. Wanneer we in het bewustzijn van eenheid en de onderlinge verbindingen van alle leven in deze wereld stappen, zal ons perspectief de kosmos als een geheel gaan interpreteren.

Hoe deze komische krachten ons beïnvloeden is niet bekend, omdat we vele millennia de directe impact van dergelijke transformatieve, evolutionaire energieën niet ervaren hebben.

Maar er worden relatiepatronen gecreëerd die zich ver voorbij onze individuele planeet uitstrekken.

Ander krachten zijn in deze tijd ook aanwezig, krachten van licht en duisternis die afkomstig zijn van ver voorbij onze wereld. Zij behoren niet tot het drama van tegenstellingen, en kunnen toch onze wereld beïnvloeden in positieve en negatieve zin.

Deze en andere energieën, die invloed op ons hebben, bestaan op verschillende niveaus en reflecteren de multidimensionale natuur van het leven en de immense kosmos waarin we bestaan. Spirituele meesters en hun discipelen werken met deze energieën. De verschillende spirituele centra in het hart vervat, omarmen alle verschillende niveaus van bestaan, en het hogere bewustzijn van een spirituele meester kan met de energieën op verschillende niveaus werken, hen in evenwicht brengen, hen afstemmen op onze collectieve bestemming en op de energiepatronen in de aarde.

Het goddelijke bewustzijn van het hart werkt ook om deze verschillende energieën en hun bronnen zich de eenheid te laten herinneren, dat zij er een uitdrukking van zijn, en van het feit dat ieder energie een getuige is van goddelijke eenheid.

Bewustzijn van eenheid is in onze huidige evolutie essentieel, en door het ontwaakte hart van Zijn dienaar kan dit besef gegeven worden aan de verschillende energieën die in onze wereld komen. De krachten die vanuit de diepten omhoogkomen, kunnen het bestanddeel van menselijk bewustzijn krijgen, afgestemd op de wil van de Schepper die van Zijn eenheid getuigt. Dit brengt deze energieën op een nieuwe manier samen, een manier die de toekomst verwelkomt en het mogelijk maakt dat alle verschillende krachten samen in harmonie werken, en een multidimensionale mandala-achtige patroon van heelheid vormen. Door het hart worden deze energieën geïmpregneerd met het goddelijke doel dat zich ontvouwt: de ontwaking van de hele wereld voor een nieuw bewustzijn.

De relatie tussen de werelden

De lamp van het lichaam is het oog
Indien dan uw oog zuiver is,
Zal geheel uw lichaam verlicht zijn.

Matthéüs 6:22

DE WERELD VAN GODS GEBOD EN DE WERELD VAN DE SCHEPPING

Wat is de relatie tussen de hogere spirituele centra in de mens - de wereld van Gods gebod (**‘alâm-e-amr**) – en de wereld die we ervaren door de zintuigen en de sluiers van het ego – de wereld van de schepping (**‘alâm-e-kalq**)?¹

De wereld van Gods gebod is heel anders dan de wereld van de schepping. De wereld van de schepping die tot de wereld van de **nafs** en de vier elementen behoort, wordt geregeerd door de wetten van oorzaak en gevolg, actie en reactie. Het is een wereld van verschijning en van verleiding, waarin de dingen zelden zijn wat zij lijken zoals ieder van ons ontdekt, wanneer we de pijnlijke overgang maken van onschuldigheid naar ervaring. Het ego lijkt de heerser te zijn in plaats van het Zelf, de echte koning.

Onze energiecentra in de wereld van de schepping horen bij onze overlevingsinstincten met hun krachten van angst en agressie, bij onze seksuele drijfveer, die ons het drama van wensen intrekt, en bij de prikkel tot dominantie, die hoort bij de wil van het ego.² De prikkel tot dominantie wordt ook geassocieerd met de voorziening van persoonlijke behoeften: voedsel, kleding en onderdak. Deze wereld lijkt vaak gedomineerd te worden door de wil, terwijl liefde, de meest machtige kracht in de schepping jammer genoeg, verborgen lijkt. Het is gemakkelijk om te zeggen “dit is maar een sluier van verschijningen,” maar binnen in de sluier is nou net waar de meesten van ons leven.

Daarentegen wordt de wereld van Gods gebod geregeerd door het goddelijke decreet en niet door de ambitie van de mens. Liefde is de dominante kracht en in dit licht is er geen verleiding. Hier zijn geen schaduwen waar verleidingen geboren worden, geen dans van verschijningen: we worden gezien zoals we werkelijk zijn en alles wordt gekend in haar ware natuur – “Want nu zien wij nog door een spiegel, in raadselen, doch straks van gezicht tot aangezicht.”³

De wereld van Gods bevel is een stralende, eeuwigdurende dimensie van licht op licht, een diepere onderdompeling in goddelijke eenheid, die naar de complete absorptie van het individu leidt naar de meest verborgen Werkelijkheid, die gevonden wordt in de binnenste kamers van het hart (**akhfā**) Dit is een werkelijkheid die de hele schepping doordringt, heel het bestaan en het niet-bestaan, en toch versluierd voor iedere waarneming van het bewustzijn. Het is zowel de meest eenvoudige essentie van het leven, als het grootste geheim.

In deze wereld bestaat er echte harmonie en de vrede die tot de ziel behoort. Er zijn verschillende stadia van goddelijk licht, grotere diepten van onthulling, zoals gesuggereerd door de verschillende spirituele centra, de **latā'if**,⁴ maar alles wordt geregeerd door waarheid, openheid en eerlijkheid.

Van oudsher verlangt de reiziger ernaar om zich bewust te zijn van de wereld van Gods gebod en vrij te worden van de gebondenheid aan de wereld van de schepping – aan het ego en zijn wensen in de wereld van de zintuigen. Het bewust worden van de spirituele centra in het individu en het werk van reiniging die aan deze ontwaking voorafgaat, zijn onderdeel van het proces van de bevrijding die bij de reis van spirituele opgang hoort. Deze reis houdt de transformatie in van een mens, van het gevangen zijn in de wereld van de materie, naar de realisatie van de vereniging met God en onze ware natuur als goddelijk licht.

Toch vertellen de reizigers die de reis gemaakt hebben dat we altijd verenigd zijn. Wat zij ontdekken is dat het beeld van de reis en van iedere afscheiding tussen de werelden een illusie is. Er bestaat niets hoger of lager. Alle is Eén: “Hij is de bestaande en de niet-bestaande”; “er is geen ander, en er bestaat niets behalve Hij.” De eenvoud van deze realisatie is zo immens, omdat alles

ingesloten is. De duisternis van Zijn duisternis en het licht van Zijn licht. Dit is geen theorie maar een mystieke realisatie.

De mysticus is, gegrond in deze realisatie, een deel van de schepping zoals **zij echt is**. En met dit bewustzijn biedt de relatie tussen de wereld van Gods gebod en de wereld van de schepping een heel ander perspectief.

Wanneer we ons realiseren dat **alles** een aspect van het goddelijke is, vervult de wereld van de schepping haar goddelijke doel, net zoals de wereld van Gods gebod haar doel vervult. Alleen door de combinatie van de twee werelden kan Zijn verborgen zelf bekend worden, zijn vereniging in veelheid waargenomen worden. Dan wordt de wereld een plaats van onthulling:

Wanneer de geest niet de talrijke middelen van waarneming verkregen had door aan het lichamelijke gestel gebonden te zijn, wanneer de verschillende instrumenten, talenten en faculteiten niet verworven hadden kunnen worden om het onzichtbare en het zichtbare waar te nemen, zou hij (de geest) nooit dit stadium bereikt hebben, geen kennis hebben over de Eenheid van de Essentie, geen eigenschappen hebben van de Kenner van het Onzichtbare en het Zichtbare. Aangezien de engelen de kenmerken en de eigenschappen niet hadden die door de menselijke geest verkregen konden worden, toen zij (de mensen) verbonden waren met dit lichaam, waren zij ongeschikt voor de taak van waarnemend regentschap en plaatsvervanger, en niet in staat de last van de Waarheid te dragen onbruikbaar om een spiegel te zijn voor de schoonheid en de pracht van God. Niemand zou ooit de schat van "Ik was een verborgen schat" ontdekken. ⁵

Bewust worden voor het licht van onze hogere natuur, helpt ons onze weg te vinden in de wereld van de schepping. Het licht in het hart is de gids die ons vrijmaakt, ons helpt onze fouten en hindernissen die ons blokkeren te zien, en het pad wijzen dat we daarna moeten volgen. Het licht van het hart helpt ons onze ware bestemming zien, die vaak heel anders is dan we denken. Het helpt ons ontwakken voor ons werkelijke potentieel en de manier waarop we dienstbaar kunnen zijn. Door dit innerlijke licht zijn we in staat deze wereld te zien zoals zij echt is, niet langer verblind of met oogkleppen op door de wensen van ons ego. We leren Zijn tekenen kennen en van Zijn eenheid getuigen. We gaan leven voor de aanwezigheid van God in de innerlijke en uiterlijke werelden.

De mysticus brengt de werelden van het onzichtbare en zichtbare samen, en “ziet alle dingen als bewijs van goddelijke eenheid” en “ziet Gods uiterlijk in alle dingen.” De innerlijke werelden zijn niet langer een plek om aan deze gebondenheid te ontsnappen, maar een kwaliteit van licht of van bewustzijn: dat Hij de wereld nodig heeft om Zichzelf te onthullen aan Zichzelf. De manier waarop de duisternis het goddelijke licht verhult, haar spel van schaduwen, wensen en onwetendheid, is een onthulling, net zo uniek als de manier waarop de innerlijke werelden Zijn licht lijken te onthullen. Beide werelden zijn in dienst van het wonder van Zijn schepping en helpen ons Zijn gezicht in Zijn wereld te zien.

ELKAAR DOORDRINGENDE WERELDEN

In het afgelopen tijdperk ontwikkelde het bewustzijn een diep inzicht in de innerlijke werelden, ervoer dimensies van licht en het opgaan in God (of voor de boeddhistische mysticus, het nirvana). Deze innerlijke realiteiten werden vaak ervaren als zeer afgescheiden van ervaringen van de uiterlijke wereld en veel mystici leefden in kloosters of grotten, afgezonderd van de praktijk van alle dag. Zelfs in het Soefisme, dat geen monastiek pad is, lag de nadruk op het zich afkeren van de uiterlijke wereld om de innerlijke waarheid in het hart te vinden. Deze innerlijke oriëntatie behoorde tot een tijdperk dat een transcendente goddelijkheid benadrukte, vaak ten koste van de immanente kwaliteiten van het goddelijke – vooral die tot het vrouwelijke en de fysieke wereld behoorden.

Omdat we een nieuw tijdperk binnengaan, zien we een verandering optreden naar het insluiten van het alledaagse leven en de fysieke wereld in spirituele toepassing. In het Westen zijn vele mensen die aangetrokken worden tot het spirituele leven, niet in staat of niet bereid om het leven van zelfverloochening te omarmen. Het kloosterleven heeft zijn aantrekkingskracht verloren. Is het een culturele trend, een gebrek aan serieus spiritueel commitment? Is de greep van het materialisme zo sterk dat we onze wereldse gehechtheden niet kunnen achterlaten?

Of zou deze verandering een nieuw patroon zijn van een spiritueel besef dat er niet op uit is om het innerlijk en het uiterlijk, het spirituele en het wereldse, van elkaar te scheiden? Misschien gaan we naar een besef van eenheid dat alle leven omarmt, het licht en de duisternis, de wereld van Gods gebod en de wereld van de schepping.

We zijn vergeten dat “Hij zichzelf nooit twee keer op dezelfde manier onthult.” Terwijl het patroon van onthulling verandert, verandert ook het werk van de reiziger, de manier waarop we werken om Zijn licht in onszelf en in de wereld te onthullen. De trends die we als spiritueel collectief ervaren, zijn tekenen van een nieuwe onthulling van het goddelijke. Wanneer we eenmaal de idee hebben opgegeven dat het individu afgescheiden is van het geheel, en in plaats daarvan het licht van de zoeker zien als deel van het licht van de wereld, dan beginnen we de diepe verandering te zien die plaats vindt. We zullen gaan zien dat de wereld van Gods gebod de wereld van de schepping doordringt, dat zij geen twee gescheiden dimensies zijn, maar verschillende facetten van een eenheid die voortdurend zichzelf onthult en verbergt.

Zij, die de reis naar het hart van het hart gemaakt hebben, kennen de liefde, die de kern van het leven is, liefde die betekenis geeft en magie aan iedere ademtucht. Een van de paradoxen van het leven is dat de innerlijke werkelijkheid van licht en liefde helemaal om ons heen aanwezig is, in iedere ademhaling, en toch verborgen is, verhuld voor het ego. Het is de ware substantie van het leven, het innerlijke geheim van de schepping. Het is ons natuurlijke zelf dat we vergeten zijn, het paradijs waaruit we verdreven zijn, waar we naakt wandelden in aanwezigheid van God.

Waarom zou dit geheim verborgen moeten blijven? Moet de mensheid verbannen blijven van haar eigen essentiële natuur? Of kunnen we het paradijs weer claimen, dit simpele en vreugdevolle gevoel van wat echt is, te midden van de eisen van het dagelijks e leven? Dan kunnen we misschien gaan zien dat de werelden niet gescheiden hoeven te lijken en dat de werkelijkheid van het licht aanwezig kan zijn, zelfs in de schaduwen van de wereld van de schepping.

De traditionele reactie is dat deze dimensie van licht en liefde alleen toegankelijk is voor hen die het ego afgezworen hebben, hun lagere natuur gereinigd hebben. Als de **nafs** ons gevangen zetten in de wereld van de schepping, dan moeten we haar achterlaten. Maar betekent dit dat de deuren van onthulling slechts open zijn voor enkelen en de wereld als geheel verborgen moet blijven in duisternis, een leeg land dat sterft door de menselijke hebzucht en vergetelheid?

Het leven heeft het licht van de wereld van Gods gebod nodig; het heeft de liefde en de kracht nodig om haar te zuiveren en te beschermen. De reiziger weet dat alleen in het licht van wat echt is, we onze weg kunnen vinden, we de bron van het leven weer kunnen claimen: “Want met U is de bron van het leven: in Uw licht zullen we het licht zien.”⁶

Het werk van de mysticus bestaat uit het brengen van het licht in het leven. Met onze hulp kan het licht van Zijn liefde ontwaken, temidden van onze collectieve aanwezige patronen; het kan beginnen onze wereld te verlossen en de vreugde, de pracht en het wonder die verloren zijn gegaan, te herstellen.

VOORBIJ HET PARADIGMA VAN TEGENSTELLINGEN

Houdt het paradigma van tegenstellingen echt stand wanneer we er goed naar kijken? Er bestaan tegenstellingen van dag en nacht, leven en dood: maar hoe vaak is het ‘s- nachts compleet donker en de dag zonder schaduwen? Het leven en de dood maken deel uit van elkaar, zijn deel van de voortdurende stroom van de schepping, ieder moment dat we sterven en ieder moment dat we geboren worden. Transformatie is zowel een sterven als een geboren worden, en in de ware heiligheid van een mens realiseren we dat de vele delen van onszelf samen komen.

De nieuw ontwaakte eenheid onthult zich niet door de afwezige tegenstelling te contrasteren, maar door relatiepatronen; relaties gebouwd op gelijksoortigen in plaats van op tegenstellingen. Wanneer we eenmaal het paradigma van tegenstellingen hebben uitgewist, zullen we een ander beeld van leven gaan zien, een leven dat multi-getint is waarbij iedere kleur een ander aspect van goddelijke schoonheid uitdrukt. Als onze

ogen open zijn kunnen we deze wereldwijde verandering om ons heen in onze steden zien. Al die verschillend mensen, de mix van rassen, al die verschillende muziek die gespeeld wordt, de verschillende gebruiken en religies: zo veel manieren om de Ene te aanbidden. Iets fundamenteels is veranderd en toch zien we het niet, of verkiezen niet te zien wat het betekent. Ondanks onze politieke systemen, onze fundamentalistische religies of raciale ideologieën, is de wereld niet langer een plek die we kunnen opdelen in tegenstellingen.

De oude patronen blijven aanwezig; de dynamiek van de dualiteit zal tientallen jaren vergen om te verdwijnen. Maar het geheim bestaat uit het zien van wat er aankomt. De omhoogkomende verbindingspatronen dragen een nieuwe energie van leven, de energie die aan het ontstaan is, en die onze planeet zal transformeren.

Bovendien kan het licht van wat echt is niet op de oude manier stromen – het kan niet in dualisme samengesteld worden. Om in het leven gebracht te worden heeft het de deelname van personen nodig die op deze opkomende energieën afgestemd zijn, van wie het bewustzijn gewekt is voor de dynamiek van eenheid. Door groepen, bestaande uit personen die verbonden zijn op niet hiërarchische manieren, kan het licht van het Ware stromen waar het nodig is, kan van binnen naar buiten stromen, van de wereld van Gods gebod de wereld van de schepping in.

De afstemming tussen de innerlijke en uiterlijke werelden is al gemaakt. De verbindingen zijn gemaakt uit een zeer fijne substantie die het licht van het Ware naar de uiteinden van de uiterlijke werelden kan brengen. Dit is de mensheid gegeven, door de meesters die de bestemming van onze planeet leiden. Maar het is aan de mens om dit licht midden in het leven te brengen. Dit is onze verantwoordelijkheid. Het licht heeft de dichtheid van ons geschapen zelf nodig: om in het leven te komen, heeft het onze **nafs**, onze lagere natuur nodig. Het heeft de “roodheid” van ons bloed nodig om in deze wereld te leven. Het moet “gegrond” worden door onze dichtheid en duisternis, door ons gewone zelf. Anders blijft zijn vermogen tot verandering slechts in potentie aanwezig en zal onze wereld niet getransformeerd worden.

Het leven herschept zich door ons. De levenskracht die door ons heen werkt, is het blootleggen van verbindingspatronen, die bij heelheid horen, die bij levenssystemen horen die gegrond zijn op onderlinge verbondenheid en onderlinge afhankelijkheid. We weten hoe deze patronen de ecologische basis van het leven vormen. In het verleden hebben we ons gericht op “het overleven van de sterkste” en alle dynamiek van competitie die met dit perspectief samenhangen. En het leven heeft agressieve krachten in zich, dominantie en competitie. Maar deze zijn deel van een diepere heelheid waarin alle vormen van het elven samen bestaan. In deze tijd moeten we bewust dit diepere patroon claimen, de wijzen herkennen, waarop levensvormen en verschillende mensen zich met elkaar kunnen verbinden, en elkaar kunnen voeden – hoe in de laatste jaren het Oosten het Westen heeft gevoed met een diepere spirituele kennis, en hoe het Westen nieuwe ideeën en technologieën heeft gegenereerd, die de “minder ontwikkelde” delen van de wereld kunnen helpen.

Dit lijkt een simplistische benadering voor de vele problemen van deze tijd en we hebben gezien dat de energie van globalisatie gekaapt kan lijken door de krachten van competitie en hebzucht, dat het ook het terrorisme bij ons gebracht heeft. We kunnen deze schaduwynamiek niet vermijden; het gevaar komt juist wanneer onze reacties het protectionisme en de beelden van dualiteit versterken, “ons” en “zij.” Jammer genoeg zijn het deze duistere beelden die de aandacht van de media trekken en collectieve angst veroorzaken.

Maar dit is echt een afleiding van de ware behoefte van het moment: het leven herschept zich op een universeel niveau en het heeft onze deelname nodig. We kunnen ons niet veroorloven om gevangen te raken in de beelden van het verleden. Als we dat doen zullen we het moment verspelen, en onderdeel blijven van wat sterft, en niet van het nieuwe leven.

Als we op het moment aanwezig zijn, zullen we onszelf van nature afstemmen op de omhoogkomende levenspatronen: het leven zal op onze manier tot ons spreken omdat we onderdeel van het leven zijn. Ondanks onze weerstandspatronen zal het leven ons afstemmen op wat nodig is. Als we onze toekomst proberen te scheppen of vasthouden aan het verleden, zullen we

vast blijven zitten in de beelden wat vergaat. Maar zoals de meeste spirituele disciplines ons leren, kunnen we slechts door aanwezig te zijn in het moment wakker zijn voor wat echt is: slechts in het moment kunnen we deelnemen aan wat er echt gebeurt, en niet alleen maar de beelden van angsten en wensen blijven handhaven.

In het nu kunnen we ontdekken hoe het innerlijk en het uiterlijk afgestemd zijn en op ons wachten om de verbinding te maken. We **zijn** de verbinding, de schakel tussen de werelden, de plaats waar het licht vanuit het innerlijk naar het uiterlijk komt, van de wereld van Gods gebod naar de wereld van de schepping. We zijn zowel het hogere als het lagere en we zijn de eenheid die beide omarmt. Wanneer deze twee werkelijkheden samen komen, beginnen zij te draaien, samen op een heel andere wijze te bewegen dan de dynamiek van het dualisme. Door hun verenging kan er iets nieuws geboren worden, een manier van zijn die **de toekomst is**. Deze wacht erop om plaats te vinden. Uit de twee zal een derde geboren worden die “noch van het Oosten noch van het Westen” is. Door dit ontwaken, zal het individu zich zijn werkelijke vermogen gaan realiseren als de microkosmos van het geheel en als een deel van een onderling verbonden net van leven en licht. Dit is het volgende realisatieniveau van individueel bewustzijn.

HET LICHT VAN DE WERELD

De wereld van Gods gebod is niet gescheiden van de wereld van de schepping. Zonder haar hogere spirituele centra zou de wereld van de schepping een vage schim zijn van zichzelf, en zij zou niet een plek van onthulling zijn. Zonder de dichte niveaus van manifestatie zou er niets zijn om het pure licht te reflecteren, en Zijn naam zou in Zijn innerlijke essentie blijven. In het wonder van Zijn veelheid, in Zijn vele vormen maakt Hij zich aan Zichzelf bekend. Het is het licht van de hogere werelden gereflecteerd in de lagere werelden die dit mogelijk maakt. Het doel van onze incarnatie is om in dit werk te helpen: om het licht van het hogere in de uiterlijke wereld te brengen, zodat Zijn gezicht zichtbaar kan worden, Zijn glorie en majesteit bekend

kunnen worden, niet slechts voor de geïnitieerde, maar aan heel het leven.

Wanneer een ziel geboren wordt brengt zij het pure licht mee. Dit is één van de redenen dat er zo'n vreugde is bij de geboorte van een kind: we herkennen daarin de goddelijke natuur van het leven. Door de ogen van het kind zien we een moment het leven zoals het echt is. In de herinnering van een mens leeft een tijd van toen we allen in dit paradijs woonden, in de eenvoudige vreugde van leven, toen het licht van ons spirituele zelf niet verborgen was. Soms wordt dit de "Gouden Eeuw" genoemd, maar net zoals het zich ontwikkelende ego van het kind het verbergt voor het licht van wat echt is, zo drong het geschenk van individueel bewustzijn ons ook uit het paradijs. Wij dragen de littekens van die schijnbare uitbanning.

Sinds de Gouden Eeuw zijn tijdperken gekomen en gegaan. Het meest recente tijdperk was getuige van de ontwikkeling door de eeuwen heen, van een krachtige focus op de mannelijke, transcendente goddelijkheid, die de afscheiding tussen de werelden benadrukte. Dit had een heel groot effect, niet alleen in het vormen van Het beeld van een spirituele reis weg van de wereld, maar ook in het scheppen van een dikkere sluier tussen de wereld van de schepping en de hogere spirituele centra, een sluier die zowel in het individu als in de wereld bestaat. Deze sluier is door de eeuwen heen bijna ondoordringbaar geworden, voor en deel dankzij onze rationele cultuur en onze jacht op materie.

De dikte van de sluier maakt het moeilijker het licht van de innerlijke werelden in de buitenwereld te zien, en voor de liefde wordt het moeilijker om het uiterlijk te voeden. We weten hoe hard we moeten vechten om het licht voor onze eigen natuur weer te claimen. We zijn ons minder bewust dat de wereld zelf gescheiden is van haar bron van het innerlijke: zij is ook verstoken van een bepaald spiritueel voedsel.

Net zoals wij het licht van onze hogere natuur nodig hebben om onze weg te vinden, heeft de wereld dit licht nodig om wakker te worden voor haar ware doel. Onze opsluiting in de wereld van dikke wolken van materialisme en vergetelheid heeft

haar beroofd van haar magische natuur. De magische natuur van de schepping is wezenlijk voor haar overleven en transformatie.

Het licht van de wereld van Gods gebod kan, net zoals het een individu wekt voor de wonderbaarlijke wereld waarin we werkelijk leven, de magische natuur van het leven wakker maken. In het licht van Zijn liefde kunnen we Zijn wereld zien en eraan deelnemen. Zij is een dynamisch, spiritueel wezen, vol wonderlijke en onverwachtse dingen.

Zonder dit licht zien we alleen de wereld van onze zintuigen, een wereld die we uitgebuit en doodarm gemaakt hebben, achtergelaten hebben aan de rand van haar voortbestaan. We zien een wereld, gedefinieerd door ons ego en zijn wensen, in plaats van een plek van ongekende mogelijkheden die bij God horen.

We blijven gebonden aan onze beperkte waarneming van het leven, omdat we ons een wereld verbeeld hebben die we kunnen controleren. Het afgelopen tijdperk heeft ons naar deze weg van dominantie gevoerd. Zelfs de katholieke kerk richtte zich op wereldlijk macht in plaats van op spiritueel bewustzijn, consolideerde haar macht door de Gnosis en andere mystici te vervolgen, verbrandde vrouwen die helende krachten bezaten, onderdrukte vele esoterische leringen van Christus. Wie niet de hiërarchie aanhing werd als ketter gemarteld.

We blijven bang voor het onbekende, en toch is het goddelijke de grootste onbekende. Door God naar de hemel te bannen, schiepen we de illusie dat wij de macht op aarde hadden. De ontwikkelingen in de wetenschap versterkte deze illusie en beschreef de wereld die we de baas konden met verstand en technologie. Als we het goddelijke weer welkom heten op aarde, midden in het alledaagse leven, zullen we niet langer in staat zijn met macht en wilskracht te domineren, of de illusie van controle houden. We zullen een grotere macht erkennen die niet alleen in de hemel is, maar aanwezig is in het leven.

DE MACHT VAN MATERIE

Omdat we naar een bewustzijn van eenheid gaan, zullen we niet langer in staat zijn het lagere af te wijzen of te verwaarlozen ten gunste van het hogere. Onze bewuste aandacht zal diep naar de

duisternis van de aarde, van de materiële wereld, getrokken worden. De ware natuur van de materie, in al haar mysterie en magie, zal zich gaan onthullen.

In het afgelopen tijdperk van het dualisme gebruikte de zoeker vaak zijn verlangen om aan de duisternis van de wereld te ontsnappen, bevrijd te worden van de fysieke beperkingen van de materie. Terwijl hij naar binnen reisde, ontdekte hij de werelden van licht zonder deze beperkingen. Maar nu moeten we de diepere betekenis van de materie weer claimen, en de onthullingen van de schepping ervaren.⁷

In de duisternis van deze wereld bestaat een goddelijke kracht die de mens beangstigde omdat hij tot de wijsheid van het vrouwelijke behoorde. Veel van onze Westerse spirituele drijfveer om vrij te worden van de verbinding aan de materie, om een transcendente spiritualiteit te realiseren, kan verbonden worden met deze angst, die het mannelijke als een dogma naar voren heeft gebracht in een strijd van geest tegen materie. De apostel Paulus, niet Jezus, sprak over de strijd van de “Geest met het vlees,”⁸ dat later een onderdeel werd van de mannelijke ideologie van de Kerk.

Het vrouwelijk heeft een diep inzicht in de macht van de materie. Vrouwen dragen instinctief het weten van de goddelijke substantie van materie en hoe deze substantie in het leven te brengen, omdat deze kennis fundamenteel is in het proces van ter wereld brengen, in het ter wereld brengen van een ziel in menselijke vorm. Nu is deze wijsheid nodig voor het herstel van de aarde, voor het wakker worden van de wereld.

Het vrouwelijke weet, dat wat een vernauwing en een beperking lijkt te zijn, in feite een plek voor transformatie is: de aarde is de baarmoeder van onze wedergeboorte. Dit wordt gereflecteerd in de oude leringen, dat de ziel alleen de waarheid kan realiseren terwijl zij in het lichaam is. Men heeft vooral de Kundalini energie nodig, die een aarde energie is, om de Werkelijkheid te bereiken.⁹ Het kan erop lijken dat de wereld van de materie ons onze goddelijke natuur ontzegt, door haar met duisternis en wensen te bedekken. Maar materie heeft een goddelijke energie die nodig is voor de ziel om volledig haar goddelijke natuur te realiseren.¹⁰

Wat geldt voor het individu, geldt ook voor de waarheid voor de hele wereld. Er bestaat een kracht in de aarde die essentieel is voor onze collectieve evolutie, voor de ontwaking van de ziel van de wereld. Dit is het geheim van de schepping dat bekend was bij de Gnostici, die haar energie bevrijdden. Een Gnostische leer is, dat door de kruisiging Christus, de verwekker, het licht in de wereld, voor de hele wereld bevrijdde. De kerk onderdrukte de Gnostische leringen, maar de kennis duurde voort in de alchemistische traditie, die – in plaats van het licht in de hemel te zoeken – het zocht in de duisternis van de **prima materia**, de ongedifferentieerde oermaterie van de schepping.

Op onze reis realiseren wij ons, dat we onze eigen alchemist zijn, die de duisternis van onze psyche in goud transformeert, met het licht dat verborgen is in de **prima materia** van onze schaduw, en onze instinctieve natuur. In onze duisternis ligt een weten en ook een energie die nodig zijn voor onze reis:

Een innerlijke reis voert ons in de diepten van ons wezen, waar de oerkracht van het Zelf bestaat als een ongedifferentieerde energie. We hebben deze energie nodig voor het werk; we hebben de kracht nodig van ons natuurlijke wezen om onszelf te zijn en trouw te zijn aan dit ongeconditioneerde zelf.¹¹

Zonder de kracht van ons “natuurlijke wezen” kan er geen transformatie zijn. We hebben ook de wijsheid en de zelfkennis nodig die vanuit zelfonderzoek komen, van het exploreren van onze duisternis. Het gezegde van Christus, “Wees daarom wijs als de slangen,”¹² verwijst naar deze kwaliteit van wijsheid.

Het is essentieel bij dit innerlijke werk dat we de duisternis accepteren **zoals zij is**. Slechts wanneer zij geaccepteerd wordt zonder oordeel, transformeert onze duisternis, onthult haar verborgen natuur en wordt het goud dat zij was. De alchemisten wisten dat de ware transformatie de transformatie van het bewustzijn is, die het ons mogelijk maakt om het licht dat altijd aanwezig is, te herkennen en ermee te werken.

Wanneer we met onszelf werken, werken we ook voor het geheel. Het individu is de microkosmos van het geheel. Door ons instinctieve zelf verbinden we ons met heel het leven. Dit is een reden dat de **nafs** zo belangrijk is: hij geeft ons toegang tot de wereld van de schepping en stelt ons in staat het licht te onthullen

dat in de aarde verborgen is. Door onze hogere centra verbinden we ons met de innerlijke dimensies van licht. Door onze lagere centra maken we deel uit van de geschapen wereld, en kunnen toegang krijgen tot haar geheimen.

Het licht, verborgen in de schepping, heeft een andere kwaliteit licht dan het licht van de wereld van Gods gebod. Dit licht door de alchemisten het **lumen naturae** genoemd, onthult vele geheimen van de schepping, ook haar magische natuur.¹³ We moeten in staat zijn dit licht dat in de materie verborgen is, te werken, net zoals we moeten leren om met het licht van onze hogere spirituele centra te werken. Tenslotte moeten we de twee lichten samen brengen, zodat een derde licht geboren kan worden. In dit nieuwe licht zullen we in staat zijn een nieuwe onthulling te zien en er eraan deel nemen: een nieuw inzicht van wat het betekent om mens te zijn.

DE UNICITEIT VAN HET PAD

Hoe kunnen we helpen het licht in de duisternis, de magie in de verborgen materie wakker te maken? Hoe kunnen we deel hebben aan dit samenkomen van het hogere en het lagere?

Vanuit het perspectief van eenheid kunnen we zien dat de wereld van licht de wereld van de schepping nodig heeft om zichzelf te onthullen. Zonder de dimensie van schaduwen kan er geen onthulling zijn. De verschillende werelden doordringen elkaar, zijn van elkaar afhankelijke dimensies, die samen de Ene onthullen. Te weten dat de tegenstellingen samen komen, laat het paradigma van dualiteit alleen maar voortbestaan.

Net zoals het lagere het hogere nodig heeft, heeft het hogere ook het lagere nodig. Wat er toe doet is hoe we ons verbinden met de ontvouwing, met de onderling afhankelijke eenheid. Blijven we binnen het gedrag van het verleden, en zoeken alleen op te stijgen, of erkennen we het vermogen van de duisternis en de dichtheid, en worden we ontvankelijk van haar magie? Durven we het ware wonder van de wereld van de schepping te waarderen? Alles is Hij, maar we zijn nodig om bewust te worden van de betekenis van deze eenheid: hoe de wereld van de

schepping en de wereld van Gods gebod **samen** Zijn geheim onthullen.

We dragen allemaal iets verschillends bij, uniek aan onze eigen specifieke bestemming. “Neem jezelf als een licht,” zei de Boeddha tegen zijn discipel Ananda. Het pad wordt geschapen met iedere stap die we zetten; het is onze eigen bereidwilligheid om het oude te laten gaan en het licht van het nieuwe te verwelkomen, dat zal onthullen wat van ons gevraagd wordt.

We kunnen zien hoe onze instinctieve drijfveer en egowensen het licht van het Zelf voor ons verhullen – hoe de sluiers ons gevangen houden in de cycli van eigenbevrediging, in plaats van getuige te zijn van Zijn onthulling, hoe zij ons onze goddelijke natuur ontzeggen en de mist helpen creëren van vergetelheid die ons afzondert binnen de zelfgecreëerde wereld van het ego. En toch zijn onze instinctieve drijfveren, de krachten van zelfbehoud nodig voor ons leven in deze wereld. Zij zijn het die ons in het net van het leven weven, de onderlinge verbinding van de schepping. En het is in de diepten van onze instinctieve zelf, dat we de **lumen naturae** ontdekken, het licht in de duisternis verborgen. Hier claimen we opnieuw de wijsheid van onze natuurlijke zelf.

Omdat Hij ons de vrije wil heeft gegeven, hebben we de vrijheid de wil van het ego te leven in plaats van onze hogere wil. Om volledig toegang te krijgen tot onze hogere natuur, moeten we ons overgeven, onszelf toestaan het ego te laten “sterven.” Maar we moeten dat doen in de context van ons leven. We moeten erkennen dat de spirituele “opgang” die gericht is op wat we denken dat onze hogere natuur is, en de duisternis ontkent eenvoudigweg een poging is om te ontsnappen aan de moeilijkheden en de eisen van het dagelijkse leven. De goede balans tussen het hogere en het lagere, de spirituele discriminatie, is één van de meest moeilijke spirituele eigenschappen om te ontwikkelen. In beide werelden leven vereist voortdurend aandacht – en een gevoel voor humor, omdat het nooit is wat je verwacht!

Deze bereidwilligheid, dit bewustzijn en dit plezier leven, is voor iedereen anders. De ene zoeker kan een baan in Wall Street aangeboden worden na maanden innerlijk werk – een

mogelijkheid om het spirituele inzicht in de dichtheid van de zakenwereld te gronden en doorgangen van licht door hebzuchtpatronen te openen. Voor de ander kan het hebben van een gezin een manier zijn voor innerlijke kwaliteiten van liefde en aandacht en zo het uiterlijk, door de instinctieve verbinding van moeder en kind, binnengaan. Iedere dag is een nieuwe mogelijkheid om het bewustzijn in de innerlijke en uiterlijke werelden te leven, deel te nemen aan de onthulling van het geheim van het leven. Op heel verschillende manieren opent het leven zich voor haar verborgen natuur. Een vriendin kreeg inzicht in het mysterie van licht in de materie in haar lichaam:

In een droom werden mij alle cellen getoond, alle chakra's van het lichaam. In elk daarvan was een klein tasje, als een flexibel buidelkje, gevuld met gouden olie. Wanneer er zich een contact of een inwijdingsgebeurtenis voordeed in mijn leven, trok het buidelkje in ieder cel samen en perste er wat olie uit, dat dan opvlamde met een lichtsubstantie. Het was licht op licht.

Dit is een nieuw tijdperk en dat wat nieuw is heeft weinig gewoonten. Ons werk bestaat er uit om ons af te blijven stemmen op wat we voelen, onze weerstand weg te laten vallen, en het onbekende te verwelkomen. Misschien hebben we pas nadat we de stap gezet hebben een gevoel van wat er gebeurt, wanneer het mysterie van het ongeziene en uiterlijke, werkelijkheid wordt. De Soefi Najim al-Dîn Razi uit de dertiende eeuw beschrijft deze mogelijkheid:

Want in het begin had de geest kennis over algemene zaken en niet over details; hij had kennis over de wereld van het ongeziene en niet van het manifeste. Toen werd hij aan deze wereld gebonden en naar behoren getraind en gevoeld, hij verkreeg kennis van zowel algemene zaken als over de details en werd "kenner van het ongeziene en het manifeste" als vertegenwoordiger van God.¹⁴

Het kan helpen als je weet dat het leven een natuurlijke weg volgt, dat het goddelijke zijn eigen stuwkracht heeft. Het licht van het hogere komt naar het lagere, en helpt het licht vrijmaken dat tot de wereld van de schepping behoort, en het is aan ons om te werken met datgene wat al aan de gang is – de opstoppingen en de weerstand die deze natuurlijke weg versperren te laten gaan.

Energie volgt bewustzijn. Door ons dagelijks leven, aandacht en gebruiken, door de adem, participeren we in dit proces. En het is niet iets speciaals – het is heel gewoon en daarom wordt het zo vaak over het hoofd gezien. Door onze innerlijke acceptatie van het gewone, stroomt het licht van het hogere zelf naar het lagere. Door onze deelname gebeurt het. Het is een manier van leven, in plaats van en spirituele oefening.

We kunnen ons afvragen of we nog steeds naar iets “anders” zoeken, iets overstijgends. Of zien we wat er is, erkennen we dat we onderdeel zijn van een geheel, waarin alles met elkaar verbonden is. Dit simpele besef over het alledaagse leven is een diepe realisatie. Het is als de vissen die water herkennen, of de zoeker die het wonder van de adem gaat beseffen.

De details van het pad zijn de details van ons leven. Maar we moeten ook zien dat ieder detail algemeen is, een uitdrukking van de eenheid. Alles is één adem, op ieder moment geademd in vele verschillende vormen. Wij zijn de adem van de Ene. Wij zijn de veelheid en ook de eenheid. Het wonder van de vele manieren waarin de eenheid zich manifesteert, ieder uniek, ieder een andere uitdrukking van de Ene, allen samen gebonden, allen onderling verbonden. En we zijn onderdeel van dit goddelijke bewustzijn en worden wakker voor Zijn wonder.

Anima Mundi:

De ziel van de wereld wakker maken

God verlost de mens, maar de natuur moet verlost worden door de alchemisten die in staat zijn het proces van transformatie op te wekken dat alleen in staat is het licht dat in de fysieke schepping gevangen zit te bevrijden.

Stephan Hoeller.¹

De wereld is een levend spiritueel wezen. Dit werd al door de oude filosofen en de alchemisten begrepen, zij refereerden aan de spirituele essentie van de wereld als de **anima mundi**, de “Ziel van de Wereld.” Zij beschouwden de Ziel van de Wereld als een pure etherische **geest**, die de hele natuur doordringt, de goddelijke essentie, die alle leven in het universum omarmt en activeert.

Door de geschiedenis heen is ons begrip van de wereld als een levend wezen met een spirituele essentie, ingrijpend veranderd. Plato begreep dat “de kosmos een op zichzelf staande Levende Schepping is, die alle daarin levende schepselen omvat.”² Terwijl deze traditie doorgegeven werd door de Gnostici en later door de alchemisten, verbeeldden de Kerkvaders een wereld die goddelijk noch heilig was. Een transcenderende goddelijkheid was de bron van de hele schepping, en de mens leefde als banneling uit de hemel in een zondige staat. Deze doctrine creëerde een splitsing tussen materie en geest en was er de oorzaak van dat de wereld gezien werd als gescheiden van haar schepper.

Het begrip van de wereld, zijnde heilig, kwam zo nu en dan in de laatste eeuwen weer naar boven. Gedurende de Gotische renaissance van de twaalfde eeuw, en later in de Renaissance, werd de geschapen wereld even gezien door de verbeelding van de Ziel van de Wereld. De Gotische architecten weerspiegelden in hun kathedralen hun zienswijze van een heilige orde binnen de schepping, die hoort bij het vrouwelijke goddelijke principe. De

Ziel van de Wereld werd tot leven gebracht en vormde de natuur volgens goddelijke verhoudingen, die de architecten, de steenhouwers, de beeldhouwers en de makers van gebrandschilderde ramen in hun kunstwerken verbeeldden.³

Weer werd, gedurende de Renaissance, even de natuur als een levende spirituele essentie gezien:

Ook al had de middeleeuwse theologie God verplaatst naar een compleet transcendente sfeer, voor de Wedergeboren Platonisten was de natuur doordrongen van leven, van goddelijkheid en het goddelijke mysterie, en een essentiële uitdrukking van de Ziel van de Wereld, van levende krachten van de schepping. Met de woorden van Richard Tarnas, “De tuin van de wereld was weer lieflijk, met magische krachten en een transcendente onvoorwaardelijke betekenis in ieder deel van de natuur.”⁴

In de Renaissance zag men de Ziel van de Wereld als een spirituele essentie binnen de schepping, die het ontvouwen van het leven en de kosmos begeleidde. Met de woorden van de filosoof uit de Renaissance, Giordano Bruno, “verlicht de Ziel van de Wereld het universum en richt de natuur in het maken van haar soorten op de goede manier.”⁵ De Ziel van de Wereld was ook het scheppende principe, dat de beeldend kunstenaars zochten om hun werk te leiden. Hun kunst was op dezelfde heilige verhoudingen gebaseerd die zij in de natuur zagen, en zij zagen de verbeelding als een magische kracht die de “energieën van de **anima mundi** kunnen aantrekken en doorgeven.”

De Renaissance liet ons grote wonderen van kunst en verbeelding na. Het was echter een korte opleving. De orthodoxie van de Kerk stelde de splitsing tussen materie en geest weer in, de wetenschap kwam op en begon de natuurlijke wereld als een machine te verbeelden, waarvan de losse delen door de mensen op een rationele manier begrepen en beheerst konden worden. De magische wereld van het scheppende mysterie die bezield was met de goddelijke geest, werd een droom die alleen dichters toebehoorde, en de laboratoria van de symbolische geschriften van de alchemisten.

De alchemisten gingen door om de **anima mundi** te onderzoeken. Terwijl de Kerk naar het licht zocht in de hemel, zochten de alchemisten het licht dat verborgen is in de materie.

Zij begrepen dat er een heilige essentie was in het weefstel van de schepping die zij probeerden te onthullen via hun experimenten en hun verbeelding. Voor de alchemisten is de **anima mundi** de goddelijke vonk in de materie, de ‘filosofische Mercurius’, die het ‘universele en glinsterende vuur in het licht van de natuur is, dat de hemelse geest met zich draagt.’

Alchemie houdt zich bezig met het veranderen van lood in goud, met het bevrijden van het licht, dat verborgen is in de duisternis – “de brandende vonken van de ziel van de wereld, d.w.z. het licht van de natuur... verspreid of gesprenkeld door de natuur van de grote wereld, over alle vruchten van de elementen, die zich overal bevinden.”⁶ De alchemisten begrepen ook dat er een verbinding is tussen de **anima mundi** en de ziel, of het binnenste geheim van de mens. De bron van de wijsheid en de kennis van de allesdoordringende essentie van **de anima mundi** was “het binnenste en meest geheime goddelijke van de mens.”⁷

In de vorige eeuw herontdekte Carl Jung de wijsheid van het alchemistische opus en liet zien dat alchemistische symbolen het proces van innerlijke transformatie verbeelden die dit verborgen licht kan bevrijden. Jung maakte een onderscheid tussen twee vormen van spiritueel licht: **Lumen Dei**, het licht dat ontspringt uit het spirituele rijk van een transcendente God en **lumen Naturae**, het licht dat verborgen is in de materie en de krachten van de natuur. Het Goddelijke Licht kan ervaren worden door openbaring en door spirituele oefeningen. Deze geven ons toegang tot ons transcendente zelf. Het Licht van de Natuur moet onthuld worden door de innerlijke alchemie, zodat het scheppend in de wereld kan werken.

De traditie van de alchemie, die geïnterpreteerd wordt in de taal van de innerlijke transformatie, is een sleutel om ons te helpen ons natuurlijke licht te bevrijden en om de wereld te transformeren. Het alchemistische licht dat verborgen is in de duisternis, is ons eigen licht, dat ook de goddelijke vonk is binnen de materie. Ons natuurlijke licht maakt deel uit van het licht van de Ziel van de Wereld. Dit alchemistische ontsluiten van de materie kan geassocieerd worden met het bevrijden, of het wakker maken van de Ziel van de Wereld, de **anima mundi**. Als microkosmos van het geheel kan het individu direct deelnemen

aan het alchemistische proces dat het licht bevrijdt, een licht dat nodig is om de mysteriën van de schepping te begrijpen, en de manier waarop je met haar magische natuur kan werken. Met het **lumen Naturae** kunnen we weer leren dat we de geheimen van de natuur kunnen ontsluiten, zodat we de natuurlijke wereld niet meer hoeven aan te vallen om te overleven.

Alchemie is de Westerse traditie van onze innerlijke transformatie. Soefis kennen dit innerlijke proces van de alchemie al heel lang.⁸ Eén van de oudste Soefimeesters, Dhu-l-Nūn, uit de twaalfde eeuw, wordt beschreven als een alchemist en groot Soefi. Al-Ghazzālī gaf één van zijn belangrijkste boeken de naam **The Alchemy of Happiness**. Soefis zijn meesters in de alchemie van het hart, waardoor de energie van de liefde het individu transformeert om het licht, verborgen in de duisternis van de **nafs**, of van het lagere zelf, te onthullen. Zij ontwikkelden een gedetailleerde wetenschap om met de kamers van het hart te werken, om een innerlijke transformatie te bewerkstelligen, die de reiziger toegang geeft tot het licht van zijn werkelijke natuur. Dit werk behoort niet slechts het individu toe, maar kan een directe relatie hebben met heel de schepping en met het hart van de wereld. Wanneer we de mysterieuze verbinding tussen onze eigen innerlijke essentie en de Ziel van de Wereld herkend hebben, kunnen we de middelen van de innerlijke transformatie gebruiken om direct met de Ziel van de Wereld te werken, om de **anima mundi** te helpen haar goddelijke licht te onthullen en wakker te worden.

ZO BOVEN ZO BENEDEN

Als resultaat van Jung's geschriften over alchemie zijn we de natuur van het innerlijke alchemistische werk gaan begrijpen. Het werk met het alchemistische lood – de **prima materia**, dat wat “glorieus en smerig is, kostbaar en van weinig belang en overall gevonden wordt”⁹ – is het werken met de **schaduw**, de afgewezen en niet erkende delen van de psyche. De steen der wijzen, het goud dat van lood gemaakt is, is onze ware natuur, het Zelf. In plaats van een transcendente, ontlichaamde goddelijkheid, onthult de alchemie een goddelijk licht dat zich in de diepten van onze

psyche bevindt. Dit licht, dat verborgen is in de duisternis, het **lumen naturae**, is ook ons instinctieve zelf en onze natuurlijke manier van zijn, dat, totdat het onthuld is, bedekt is door de patronen van onze conditionering en de lagen van het valse zelf.

Wat is het verschil tussen het licht, ontdekt in de diepten van de psyche, en het licht van ons transcendente goddelijke Zelf, waar we in meditatie of door andere ervaringen een glimp van hebben opgevangen? **Het is hetzelfde licht** op verschillende manieren ervaren. De Soefis weten dat de Geliefde, de bron van alle licht, zowel een immanente als een transcendente kwaliteit heeft. Hij van wie we houden, is zowel “dichter bij ons dan onze halsader” als voorbij ons begrip van het hiernamaals.” Het Zelf, “groter dan groot en kleiner dan klein,” heeft deze zelfde tweeledige kwaliteit.

De yogi diep in meditatie en de alchemist in zijn laboratorium, zoeken hetzelfde licht, dezelfde goddelijke natuur. Alles wat wij ervaren hebben heeft een tweeledige natuur, een mannelijk en een vrouwelijk aspect, en hetzelfde geldt voor het licht van het Zelf. Het kan ervaren worden in haar mannelijke vorm, als een puur transcendent licht, bewust zonder beperkingen van de psyche of van de fysieke wereld. In meditatie kunnen we eerst een glimp opvangen, en daarna in onze eeuwige en oneindige natuur rusten, en een werkelijkheid gaan kennen die niet gedefinieerd of beperkt wordt door ons lichaam of door de gemanifesteerde wereld. Dit is de werkelijkheid van onze kleurloze en vormloze essentie, dit is licht op licht.

We kunnen ook onze goddelijke natuur leren kennen door haar vrouwelijke, belichaamde natuur, als het licht van zijn, als onze natuurlijke wijsheid, als het goud van onze ware natuur. In dit licht ervaren we het goddelijke, hebben we kennis van het goddelijke in de schepping, van de manier waarop onze Geliefde Zichzelf onthult in een veelheid aan vormen, iedere vorm een andere uitdrukking van Zijn oneindige wezen. We zien dat iedere kleur, iedere geur, iedere smaak, iedere gedachte of gevoel een uitdrukking is van het goddelijke. Op die manier leren we Hem kennen in Zijn schepping, zoals die verborgen is in het transcendente. In deze onthulling zien we dat ieder ding uniek is en dat alle dingen één zijn, en we ontdekken de relatie tussen de

delen in het geheel – het met-elkaar-verbonden wonder van de schepping. We zien het rijke weefsel van het leven en weten dat het een wezen is dat Zichzelf onthult op vele manieren.

Als we niet willen blijven steken in het paradigma van de tweeledigheid, onze geërfde splitsing tussen mannelijk en vrouwelijk, geest en materie, dan moeten we deze beide aspecten erkennen. We kunnen ons niet veroorloven om in de voetstappen te blijven lopen van de patriarchale Kerkvaders door alleen het transcendente licht te zoeken, alleen naar de hemel te kijken. We moeten ook het licht kennen dat verborgen is in de materie, en de magie van de schepping begrijpen die het onthult. We moeten de mysteriën van de schepping kennen zoals ze gevierd worden in de meest heilige tekst van de alchemisten, de **Emerald Tablet**, toegeschreven aan Hermes Tristhemegistos:

Wat beneden is, is zoals dat wat boven is, en wat boven is, is zoals dat wat beneden is, om de wonderen van het ene ding tot stand te brengen.¹⁰

Het licht, verborgen in de materie, is het ene licht, ervaren in het mysterie van de schepping, de verborgen schat, onthuld door de dans van de veelheid. De schepping van de gemanifesteerde wereld is een onthulling van de verborgen natuur van het goddelijke, zoals uitgedrukt in de **hadith**, “Ik was een verborgen schat en ik wilde gekend worden, daarom schiep Ik de wereld.” Maar we kunnen alleen het wonder ervaren, en onze ware natuur van deze onthulling kennen door het licht dat erin verborgen is. Net zoals Hij Zijn geheim in ons verborgen heeft: – “De mens is Mijn geheim en Ik ben zijn geheim”- zo heeft Hij Zich verborgen in Zijn schepping. Soms, op momenten, midden tussen de schoonheid of de glorie van de natuur, in de uitgestrektheid van de sterren of de perfectie van de vroege morgendauw op een bloem, vangen we een glimp op van dit wonder. Het licht dat verborgen is in de materie breekt door en we staan vol ontzag voor onze Schepper, zoals weerspiegeld in de woorden van de dichter Gerald Manley Hopkins:

De wereld is geladen met de grootsheid van God. Zij zal ontvlammen, zilverstralend, vanuit tegen elkaar geplaatste graanschoven.¹¹

Door dit licht kunnen we ontwakken voor de goddelijke natuur van het leven en de werkelijke schoonheid van Zijn onthulling ervaren. Er is slechts één licht – “zo boven zo beneden”- en toch heeft het **lumen naturea** een ander kwaliteit dan het **Lumen Dei**. Wat geldt voor de Schepper geldt ook voor ons die “naar Zijn beeld zijn geschapen.” Het licht dat ontdekt wordt in de schaduw en het innerlijke alchemistische opus, onthult een deel van onze goddelijke natuur, dat verborgen is voor een puur transcendent bewustzijn. We leren onszelf en onze Geliefde op een andere wijze kennen. Voor ieder van ons is deze onthulling uniek. Een deel van het wonder van de schepping is dat zij ieder van ons een verschillende ervaring biedt; zelfs dezelfde appel, geproefd door twee mensen, zal verschillend ervaren worden. Door Zijn licht kunnen we het leven zien zoals het werkelijk is, in de uniciteit van onze eigen ervaring ervan, en niet slechts door de sluiers van onze projecties, en op die manier kunnen we de goddelijkheid van ieder uniek moment smaken. Tegelijkertijd ervaren we deze uniciteit als een deel van onze grotere eenheid. We zien de draden die ons met heel het leven verbinden; we zien dat elk deel het geheel weerspiegelt.

Wie het geheel niet in ieder deel kan zien speelt blindemannetje;
Een wijs mens proeft de Tigris in iedere slok.¹²

VERBINDINGEN van LICHT

Met ons diepste weten kennen we deze diepe verbindingen met alle leven. En toch hebben de Kerk, de opkomst van de Westerse wetenschappen en een groeiende cultuur van materialisme, doeltreffend de **anima mundi** uit onze collectieve verbeelding weggevaagd, totdat in de werken van Jung, “de mens zelf opgehouden is om de microkosmos te zijn en zijn anima niet langer het wezenlijke eenheidsvonkje of vuurtje is van de **Anima Mundi**, de Ziel van de Wereld.¹³ Hoe kunnen we deze relatie herstellen, deze verbinding in onze verbeelding en innerlijk werk opnieuw scheppen? Hoe kunnen wij ons licht terugbrengen naar de Ziel van de Wereld?

Wanneer we eenvoudigweg erkennen dat we deel zijn van het geheel, dan wordt er een verbinding gemaakt met ons licht en de

wereld. We maken deze verbinding met ons bewustzijn en met onze verbeelding; dan begint, door deze verbinding ons licht te stromen. Op die manier beginnen we het werk van het geheel goed te maken. Deze verbindingen creëren paden van licht die hun weg vinden door de duisternis van de collectieve psyche. Net zoals in onze persoonlijke psyche, zijn er blokkades en plekken weerstand voor deze stroom van licht; en er zijn ook plekken van kracht, creativiteit en onverwachte kwaliteiten.

De Ziel van de Wereld is niet een gefixeerde of gedefinieerde substantie, maar een levende substantie, die gemaakt is uit hoop, dromen en de diepste verbeeldingen van de mens en heel zijn schepping. Dit is het thuis van de collectieve herinneringen van de schepping en de mythen van de mens. Hier zijn de archetypen en de krachten die ons leven definiëren. Hier zijn de verborgen plaatsen met magische betekenis, plaatsen waar dromen ontstaan. We leven al zo lang in de krachtige barre gronden van een rationeel landschap dat we de mogelijkheid die onder de oppervlakte ligt, vergeten zijn. Terwijl ons licht naar de **anima mundi** via de paden stroomt, die door ons bewustzijn gecreëerd zijn, zal ons licht de wegen van macht vinden die in de wereld zijn, plaatsen waar diepere lagen van betekenis erop wachten om te gaan leven.

We zien op dit moment de materiële wereld alsof ze iets is dat afgescheiden van ons staat, een solide en duurzaam ding, zonder leven of magie. Zoals de wetenschappers uit de zeventiende eeuw besloten dat dieren geen gevoelens hadden en dus ontleed konden worden zonder te lijden, zo voelen we ons vrij om onze wil aan de aarde op te dringen en beroven haar voor ons eigen oogmerk, zonder enige gedachte aan het lijden en de schade die we haar toebrengen. Gevangen in ons materiële najagen, onderkennen we niet dat dit beeld van de wereld een illusie is, een denkbeeldige droom die gemakkelijk kan veranderen of oplossen, wanneer er nieuwe krachten in het spel komen. Terwijl ons licht zijn verbindingen legt met de Ziel van de Wereld, zal het sommige van deze krachten activeren, energieën die erop wachten om de wereld te bevrijden van deze destructieve illusie. We weten hoe dit werkt op onze eigen alchemistische reis, hoe, wat we onder de oppervlakte vinden, onze waarden op

onverwachte manieren kan veranderen, hoe er verbindingen gemaakt worden, en synchroniciteiten te voorschijn komen die ondenkbaar waren. Terwijl we deze verbindingen maken, zullen we gaan zien dat de wereld en ons eigen zelf allebei meer magie bevatten dan we voor mogelijk houden.

Voor het verbinden van ons licht met de wereld is geen massabeweging nodig, geen miljoenen mensen. Eeuwenlang hebben een paar alchemisten deze geheimen van de innerlijke transformatie tegen de machtige krachten van de Kerk en haar establishment bewaard. Het echte werk wordt altijd gedaan door een klein groepje individuen. Wat van belang is, is het niveau van participatie: of we ons echt voor het werk van de ziel willen inzetten. We hoeven niet, zoals de alchemisten die in hun laboratoria werkten, ons gewone leven op te geven – het leven van iedere dag kan ook een noodzakelijke balans en bescherming vormen tegen de vreemde waanvoorstellingen die zo gemakkelijk door de innerlijke wereld geschapen worden. Maar we moeten zien dat er een bepaald soort werk gedaan moet worden, en dat we niet langer aan de zijlijn kunnen blijven staan, en toezien hoe onze collectieve dromen onbeheersbaar voortsnelen.

Onze cultuur mag ons in ons individuele zelf opgesloten en afgesneden hebben van de magie van het leven – maar dit is slechts een hersenschim aan de oppervlakte. We zijn allemaal verbonden en onderdeel van de levende substantie van de schepping. In elke cel van ons wezen, in iedere vonk van bewustzijn hebben we de kennis van eenheid. Onze eigen innerlijke reis kan niet gescheiden zijn van het geheel. Een innerlijke reis die gescheiden is van het geheel, is geen echte reis: het is slechts een andere illusie, gecreëerd door een ego dat zichzelf wil beschermen.

De substantie van onze ziel is onderdeel van het weefsel van het leven, het tapijt van de schepping, waarin de eenhoorns en de monsters van onze dromen zijn geweven, net zoals de wolkenkrabbers in onze steden. De innerlijke en de uiterlijke werelden zijn niet gescheiden – ondanks alle pogingen van onze rationele cultuur om het ons te laten geloven. De recente drama's van terrorisme hebben weer de demonen in onze huiskamers gebracht, en we voelen dat we nergens echt veilig zijn voor deze

schaduw. Maar we hoeven niet simpelweg slachtoffer te zijn van deze archetypische nachtmerrie. Door de echte magie op te roepen, die van binnenuit komt, kunnen we er aan werken om de balans te zoeken tussen licht en donker, en creatief deelnemen aan het veranderen van de dromen, die ons collectieve leven definiëren.

Het licht van de Ziel van de Wereld wacht erop om gebruikt te worden, en ons te verbinden met de innerlijke krachten, die bij de materie en het leven zelf horen. De echte wereld is een bekoorlijke plaats, vol magische krachten, die erop wachten om gebruikt te worden. En, zoals de alchemisten begrepen, is de **anima mundi** een creatieve kracht: het is de kunstenaar, de handwerker, de ‘innerlijke Verschijning’ die de oorspronkelijke materie vormt en differentieert, haar haar vorm geeft.¹⁴

WAKKER MAKEN TEN BEHOEVE VAN DE SCHEPPING

De Ziel van de Wereld is niet slechts een psychologisch of filosofisch concept. Zij is een levende spirituele substantie in, en om ons heen. Net zoals de individuele ziel het hele menselijke wezen doordringt – ons lichaam, onze gedachten en gevoelens – is de natuur van de Ziel van de Wereld, dat zij in alles aanwezig is. Ze doordringt de hele schepping en is een zich verenigend principe in de wereld. De alchemist-geneesheer Thomas Browne zag haar als “de Universele Geest van de Natuur, de **anima mundi** of de Ziel van de Wereld, die verantwoordelijk is voor alle fenomenen, en die alle leven verbindt.”¹⁵ Marsilio Ficino zag de Ziel van de Wereld overal bloeien:

De Ziel is alle dingen bij elkaar... en omdat ze het centrum van alle dingen is, heeft ze de kracht van alle dingen. Daarom wordt ze in alle dingen toegelaten. En omdat ze de verbinding is van alle echte dingen, gaat ze door naar het ene, zonder de anderen te verlaten... daarom mag ze terecht het centrum van de natuur genoemd worden, het begin en eindpunt van alle dingen, het gezicht van alles, het verbond en de verbinding van het universum.¹⁶

De Ziel van de Wereld doordringt heel de schepping, zoals zout, water. De fysieke wereld is het meest verdichte niveau, en daarbinnen bevindt zich de werkelijkheid van de ziel en

onderhoudt die, ze doordringt de Hogere Intelligentie die het creatieve, en het ordenende principe van het leven is.

Deze goddelijke intelligentie is in alles. Ze is de vonk in de materie, en het licht in de mens. Wanneer we onszelf isoleren van onze eigen ziel, ontkennen we onszelf bewust de toegang tot dit licht, tot zijn leiding en intelligentie. Dan wordt ons leven zonder betekenis of doel, “een wandelende schaduw” ... die niets inhoudt. Zonder echt doel is ons leven slechts een fysiek bestaan. Wanneer we ons opnieuw met onze ziel verbinden komt de magie en de betekenis tot leven, in ons en om ons heen.

Ons echte geschenk aan het leven is het besef van zijn doel. Als we ons bewust zijn van het doel van het leven, schijnt het licht van de ziel in ons leven, en zijn geheim, verborgen in de wereld, komt tot leven. En het licht dat in ons is, is in alles; “het is in het centrum van alle dingen.” Wanneer ons licht in ons authentiek wordt, wordt het in de hele schepping authentiek. Het onthult de schepping haar ware doel. Op dit moment ziet onze huidige cultuur het leven hoofdzakelijk vanuit een materieel perspectief – we aanbidden de god van het consumentisme en maken van verwerven ons levensdoel. We zijn gevangen in de materie. We zijn de symbolische en de heilige betekenis van de uiterlijke wereld vergeten. Vervreemd van onze ziel, hebben we ons ook van de diepere betekenis van de schepping vervreemd. En omdat we de goddelijkheid van de wereld ontkend hebben, gaat zij langzaam dood.

Het echte alchemistische werk betekent de schepping bevrijden van deze gevangenneming – het leven wekken voor haar betekenis. We moeten het licht bevrijden dat zich in ons, en in de wereld bevindt. Een transcendent beeld van het goddelijke zal ons slechts toegang geven tot het transcendente licht. We hebben het licht dat in de materie verborgen zit nodig, het goud dat in het lood zit. Wanneer het licht gaat leven in het leven, kan het de patronen van de schepping veranderen, de vormen voor de toekomst creëren, die het leven weer in balans zullen brengen. Het kan zijn verenigende natuur manifesteren.

De alchemisten begrepen de natuur van dit licht:

Het is de vader van al het wonderlijke werk in de wereld,... zijn kracht is perfect als het overgeschakeld wordt naar de aarde.¹⁷

Terwijl je in de wereld werkt, **wordt** deze kracht het licht en de kracht van het goddelijke dat gemanifesteerd wordt. Het licht dat zich in onze eigen psyche bevindt **is** het licht in de **anima mundi**. In de diepten van onszelf, ontdekken we deze essentiële eenheid. Dit is hetzelfde bewustzijn als de realisatie van de yogi, dat je ware natuur en het onveranderlijke zelf (**atman**) het Universele Zelf is. Wat zich in ons bevindt, is in alles. Wanneer we deze waarheid eenmaal kennen, stappen we uit de parameters van ons individuele zelf, en gaan de kracht realiseren die in ons is. Deze verandering in bewustzijn is een heel eenvoudige stap die diepgaande consequenties heeft.

DE WERELD VERBEELDEN

Op dit moment slaapt de wereld, en boet voor de dromen van de mensheid, die een nachtmerrie zijn geworden van ontheiliging en vervuiling. In onze overmoed zijn we vergeten dat de wereld meer is dan onze collectieve projecties, dat zij mysterieuzer en vreemder is dan onze rationele gedachten ons laten geloven. Kwantumfysica heeft een vloeiende en onvoorspelbare wereld onthuld, waarin bewustzijn en materie niet gescheiden zijn; – of een foton van licht zich als deeltje, of als golfje gedraagt, hangt af van het bewustzijn van de waarnemer. Maar wij blijven binnen de beelden van de fysica á la Newton: materie die dood is, definieerbaar en solide, en bewustzijn dat objectief en veilig gescheiden is van de fysieke wereld. Materie en geest blijven gescheiden, en we gaan door in de patriarchale fantasie dat we controle kunnen hebben over de wereld.

Zoals we al gezien hebben, werd de fysieke wereld niet altijd als geïsoleerd ervaren. Vele culturen hebben zich intensief beziggehouden met de verbinding tussen de werelden. In de verbeelding tijdens de Middeleeuwen was de fysieke wereld deel van de Grote Keten van Zijn. Middeleeuwse kathedralen verbeeldden een symboliek en geometrische verbinding tussen de verschillende delen, met het labyrint dat onze reis door deze wereld symboliseerde, die een hogere werkelijkheid van het licht door de beelden van de roosvensters weerspiegelde. In het

Soefisme van de tijd van Ibn ‘Arabī, werden de werelden gezien als verbonden door de symbolische wereld van de verbeelding, als een brug die functioneert, of als “bemiddelaar tussen de wereld van het Mysterie (**‘alam al-ghayb**) en de wereld van Zichtbaarheid (**‘alam al-shahadat**).”

De alchemisten werkten niet alleen maar met chemische substanties in hun destilleerkolven en smeltkroezen, maar met de innerlijke energieën van het leven. Hun symbolische geschriften beschrijven zowel het mixen van tincturen, als het huwelijk van de koning en de koningin, de vereniging van de zon en de maan. De alchemisten namen hun werk serieus, en kenden de werkelijke verantwoordelijkheid die daarmee gepaard ging.¹⁸ Zij wisten dat zij met een geheime substantie van het leven werkten, ‘Mercurius’ of ‘kwikzilver’, een katalysator, die wat hij aanraakt kan transformeren. De manier waarop hun chemicaliën veranderden en transformeerden, verbeelden hoe het leven veranderd kan worden met de juiste mixture aan ingrediënten. Zij wisten dat materie en geest niet gescheiden waren. Moderne wetenschap onthult ons nu hetzelfde. Maar hoe de innerlijke en de uiterlijke wereld zich tot elkaar verhouden, en hoe ons bewustzijn de fysieke wereld beïnvloedt, blijft nog steeds een groot mysterie.

Wanneer we ons veilige concept van een gescheiden, statische en gedefinieerde wereld opgegeven hebben, openen we een dynamische realiteit, waarin het leven een energieveld is waarmee ons bewustzijn en onbewust-zijn in wisselwerking met elkaar staan: een kloppend Net van Indra, dat voortdurend door de ziel geweven wordt, waardoor ons bewustzijn vorm aanneemt, en onze dromen ontstaan.

DE ANIMA MUNDI BEVRIJDEN

We hebben de magische krachten in de natuur nodig om onze wereld te helen en te transformeren. Maar het wakker maken van deze krachten zou betekenen dat onze patriarchale instituties hun controle gaan verliezen, dat de innerlijke mysterieuze wereld weer mee gaat doen, en krachten gaat bevrijden, die eens door priesters en sjamanen begrepen en gebruikt werden; dit bestaan als zodanig, werd vergeten door de patriarchale wereld. De

wetenschap van de toekomst zal met deze krachten gaan werken en gaan onderzoeken hoe de verschillende werelden met elkaar samenwerken, en ook hoe de energieën van het innerlijke gebruikt kunnen worden voor het uiterlijke. De sjamaan en de wetenschapper zullen samenwerken, de wijsheid van de priesteres en de wijsheid van de arts zullen hun oude verbinding herstellen.

Maar de eerste stap is om deze krachten te wekken, niet alleen voor het individu, maar voor de hele wereld. We gaan naar een mondiale tijd en iedere echte verandering moet mondiaal gemaakt worden. Als we de krachten proberen te grijpen voor individuele doeleinden, riskeren we om in zwarte magie af te dalen, die innerlijke krachten gebruikt voor egodoeleinden. Onze volgende stap in de evolutie is het realiseren van de oerwaarheid van eenheid, en van het opnieuw verenigen van ons individuele licht met het geheel.

Het werk dat begonnen is door Jung, geeft ons toegang tot de wetenschap van de alchemie, die het verborgen deel van onze Westerse esoterische traditie onthult. Er zijn psychologische technieken ontwikkeld om ons te helpen deze innerlijke wereld van energie, kracht en creatief potentieel, te onthullen. We hoeven niet langer vast te blijven zitten in de oppervlakkige wereld. Maar de neiging bestaat om deze toegang voor onszelf te gebruiken, voor onze eigen reis, en we beseffen de belangrijke consequenties niet.

Echt alchemistisch werk is altijd voor het belang van het geheel. Op onze eigen reis, in ons eigen alchemistisch proces betekent het: werken voor het belang van het geheel, en de dimensie van de **anima mundi** erkennen. Het licht dat we in onze eigen diepten ontdekken, is een vonk van de Ziel van de Wereld, en de wereld heeft dit licht nodig om zich te ontwikkelen. Wanneer we deze verbinding in ons bewustzijn en verbeelding maken, beginnen we het weefsel van het leven te veranderen. De alchemisten kenden het potentieel van deze vonk, dit filosofische zilver. Dezelfde substantie die ons individuele zelf transformeert, is de oorspronkelijke wereld-creërende geest, het “universele en sprankelende vuur in het licht van de natuur, dat de hemelse geest in zich draagt.” Wanneer we het vrij maken in onszelf, en het niet alleen voor ons zelf claimen, voor ons eigen innerlijke proces, dan

creëren we bepaalde verbindingen, waardoor deze energie naar de kern van het leven kan stromen. We nemen deel aan het alchemistische werk om de **anima mundi** te bevrijden. Dit is de eerste stap in het werk.

Wat betekent dit precies, de **anima mundi** bevrijden? In ons individuele alchemistische opus ervaren we de effecten van het bevrijden van het licht, van de energie en van het creatieve potentieel, dat in ons is. We weten hoe deze bevrijding onze visie en ervaring van het leven drastisch kan veranderen. We worden naar een andere dimensie van onszelf meegenomen, en het leven gaat op magische wijze deuren openen, die voordien dicht of verborgen waren. Natuurlijk zijn deze veranderingen niet altijd wat we willen – zij vervullen niet onze oppervlakkige wensen, maar ze hebben een diepere betekenis en doel. Iets in ons wordt wakker, waarna het leven van de geest begint. De alchemisten begrepen dat het individu een microkosmos van het geheel is, en dat wat gebeuren kan met ieder van ons, ook met de wereld kan gebeuren.

Wanneer het licht van de ziel terug keert, begint de grauwe wereld van eentonigheid te flonkeren; de veelkleurige kwaliteiten van de schepping gaan zichtbaar worden. In plaats van het eindeloze najagen van plezier, wenkt het leven ons tot een zoektocht naar inhoud: de kleuren van het leven spreken tot ons en vertellen ons hun verhaal, zingen voor ons hun lied. De muziek van het leven keert terug, muziek die de levende schepping **is**. Een oprecht dialoog tussen ons innerlijke zelf en ons uiterlijke leven gaat zich ontvouwen, terwijl we rechtstreeks deelnemen aan het verborgen mysterie van het leven dat tot leven komt: het gaat leven in onszelf en in de wereld. In het licht van de ziel lossen de barrières tussen innerlijk en uiterlijk op, en we hoeven niet langer te graven onder de oppervlakte voor een vorm van een doel voor ons leven.

Het licht van de ziel dat naar de **anima mundi** terugkeert, zal ons bevrijden van de verstikkende greep van materialisme, omdat het ons zal wekken voor andere kwaliteiten in het leven, en ons andere dromen zal geven om te volgen. In dit licht zullen we het leven anders zien; een andere wereld zal zichtbaar worden. Wanneer de materie dood is en de ziel slaapt, worden we

gemakkelijk verleid door de attracties van het materialisme: we zien niets anders om ons te vervullen. Maar we weten dat we op onze eigen reis plotseling gewekt kunnen worden voor een andere realiteit die altijd om ons heen was en toch niet in zicht was, een wereld die niet behoort tot het kopen en verkopen, maar tot het mysterie van de ziel. Dan keert er een gevoel van verwondering en ontzag terug. Hetzelfde kan met de wereld gebeuren. We verlangen ernaar om aan een leven deel te nemen dat multidimensionaal, en vol schoonheid is, in plaats van alleen maar ons eigen plezier na te jagen. Wie wil er niet van lust terugkeren naar liefde? Het licht van de ziel is de geest in de materie dat het leven laat dansen. Het wekt ons voor de eenvoudige vreugde van wat is:

Ik dank U God voor deze zeer wonderlijke dag voor de opspringende groene geesten van de bomen en een echte droom van de blauwe lucht; en voor alles wat natuurlijk is, wat oneindig is en wat 'ja' is (ik die stierf ben vandaag weer levend, en dit is de geboortedag van de zon; dit is de geboorte van de dag van het leven en van de liefde en de vleugels: en van het grappige, grote, onbegrensde aardse gebeuren)¹⁹

Dit is de wereld waarin we geboren werden. Zelfs onze straten in de stad en de grote winkelcentra leven op een manier, die nu verhuld is. De schepping fonkelt op zo veel manieren, door het spectrum van kleuren is dit nu slechts voor een deel zichtbaar. We hebben een gevangenis van materialisme gecreëerd, maar het is slechts een illusie. Als we het leven tot ons laten spreken, zal het ons de weg laten zien om deze deur te openen, en deze muren neer te halen en deze nachtmerrie op te laten lossen. Er zijn krachten in het leven die krachtiger zijn dan onze samenwerkingsverbanden en politici. En deze krachten werken niet door de regels die wij gecreëerd hebben. Met plezier en een beetje ondeugd kunnen ze ons leven opnieuw arrangeren.

Onze wereld slaapt nu. Haar magische krachten zijn meestentijds in een slapende toestand, maar zij zijn aanwezig en wachten erop om gebruikt te worden, om onze wereld te transformeren. We hebben de wonderen begrensd tot de veilige kleine gebeurtenissen, maar de wereld in haar geheel is verbazingwekkend. We kunnen over het “wonder van het leven”

praten, maar we plaatsen dit wonder in de veilige container van wat we verwachten dat er gebeurt. We durven niet te erkennen dat een echt wonder onverwachts is, het goddelijke is dat wakker wordt in het leven. We kunnen deze dimensie, die puur vreugde en licht is, proberen af te sluiten, en in de beperkingen van ons ego en verwachtingen blijven. Maar door dat te doen ontkennen we de goddelijkheid van de schepping, ontkennen we dat er een Intelligentie is die voortdurend de wereld opnieuw creëert volgens de goddelijke principes die achter onze verstandelijke inzichten liggen.

Op onze individuele innerlijke reis beginnen we een glimp op te vangen van de werkingen van onze ziel, hoe zij helpt om ons uiterlijke leven op een vaak wonderbaarlijke manier te creëren, bijvoorbeeld, ons innerlijke zelf opnieuw te arrangeren. Wanneer we ons van het ego naar de ziel wenden, zien we meer van haar kracht en doel. Haar licht is het ordenende principe in ons leven; zij kan harmonie creëren uit de ongelijkwaardige aspecten van onze psyche, en de mandala van het Zelf tot leven brengen. Door de werkingen van de ziel krijgen we een uiterlijk leven dat in evenwicht is met ons innerlijke zelf. Het is voor de wereld niet anders. De **anima mundi** is het ordenende en het creatieve principe in de schepping. Zonder haar aanwezigheid ervaren we slechts de lastige elementen van ons ego, de hebzucht, de onzekerheid en de machtsdynamiek die zo zichtbaar is in ons huidige landschap. Wanneer haar licht gewekt wordt, kan zij de wereld in harmonie en evenwicht brengen. Deze eenvoudige en radicale waarheid was bekend bij de alchemisten: het is het licht, dat verborgen is in de materie, dat de wereld zal verlossen.

Het Licht van het hart

De Zon van Licht is opgekomen in het hart.
Hij schijnt en zal niet ondergaan.

Al-Hakim at Tirmidhi.¹

SPIRITUELE KENNIS OVER HET HART

In ons hebben we het bewustzijn en de kracht die nodig is voor individuele en universele transformatie. Het centrum van dit transformatieve bewustzijn bevindt zich in het hart. Als we ons mystieke potentieel willen leven, en aan deze tijd van overgang volledig willen deelnemen, moeten we de mystieke wetenschap van het hart begrijpen. Dan kunnen we dit spirituele orgaan gebruiken als middel voor universele genezing en ontwaking.

Het menselijke hart is een multidimensionaal orgaan van spiritueel bewustzijn van het licht. Net zoals de mens een microkosmos van het geheel is, heeft de wereld ook een hart van spiritueel bewustzijn van licht. In wezen is het hart van de mens één met het hart van de wereld, en maakt het individu een doorgang naar de liefde en het goddelijke mysterie van het totaal. Als we de kamers van ons eigen hart binnengaan, kunnen we het goddelijke bewustzijn van de wereld binnengaan en ermee werken.

De mysteriën van de liefde, de wetenschap van het hart, is door de eeuwen heen onthuld in de esoterische kennis van verschillende tradities. Het Soefisme met name, heeft een uitgebreide studie van het hart en zijn natuur gemaakt, ontvouwde de manier waarop de organen zich in het hart transformeerden, maakte de reiziger wakker voor een completer spiritueel bewustzijn dat leidde tot een verdieping van het goddelijke licht en de eenwording. Soefi-reizigers hebben de innerlijke werelden in kaart gebracht en laten zien dat het

ontwaken van de hartcentra het bewustzijn van de zoeker uitbreidt. Zij beschrijven tenslotte hoe, in het binnenste van het hart – het hart van het hart – de minnaar samensmelt met het Goddelijke, en de mystieke reis voleindigt, van afscheiding naar vereniging.

Veel van de kennis van het spirituele orgaan van het hart richt zich op de innerlijke reis van de reiziger. Er is echter nog een aspect van de wetenschap van het hart dat tot nu toe verborgen gebleven is. Dit is hoe het hart van het individu spiritueel kan interacteren met heel het leven. Als we een nieuw tijdperk van bewustzijn binnengaan, zullen deze mysteriën onderdeel worden van een groter inzicht, en zij zullen ons specifieke kennis geven over hoe het individu zich tot het geheel verhoudt, en hoe het innerlijk zich verhoudt tot het uiterlijk.

Essentieel in deze nieuwe dimensie van ons bewustzijn is dat herkend wordt dat de mens een microkosmos van het geheel is. Wanneer we deze relatie gaan begrijpen, zal ons gevoel en ons inzicht in het spirituele leven en hoe we dienstbaar kunnen zijn, veranderen. En zo is het ook met onze kennis, over hoe gewoon- en spiritueel leven in wisselwerking met elkaar staan, hoe de innerlijke wereld, de uiterlijke- kan voeden. Maar om in dit bewustzijn te stappen, moeten we beginnen met het veranderen van onze focus, en toestaan om onze eigen persoonlijke reis zich in een groter geheel te laten ontvouwen en onthullen.

HET INDIVIDU ALS MICROKOSMOS

De kennis van het komende tijdperk reflecteert de wijze waarop de individuele functies van een microkosmos als een totaal werken, en hoe het hart als directe spirituele verbinding werkt tussen het individu en het geheel. De spilpositie van de mens als microkosmos van de schepping, kan gevonden worden in de westerse alchemiecultuur, die de mens beschrijft als “een beeld van de grote wereld” waar hij “de microkosmos of de kleine wereld” wordt genoemd.²

In het Soefisme is iedereen “gemaakt naar het beeld van God.” Ibn ‘Arabî schrijft dat de **hadith**: “God schiep Adam naar Zijn

beeld” gaat over zowel de grote Adam, de kosmos, als over de kleine Adam, die de mens als microkosmos ziet.

Hij licht toe:

“Hij plaatste in de mens al Zijn attributen, net zoals Hij al Zijn attributen in de kosmos plaatste.” En de drie basiswerelden van de macrokosmos – de spirituele, de imaginaire en de lichamelijke – worden vertegenwoordigd in de mens door de geest (ruh), de ziel (nafs) en het lichaam (jism).³

Onderdeel van de esoterische betekenis van de relatie tussen de macrokosmos en de microkosmos is dat de spirituele centra binnen het individu corresponderen met het geheel van de schepping, zowel het spirituele van het universum, als ook van het fysieke lichaam. Dus moeten we, om de relatie tussen micro- en macrokosmos te onderzoeken, beseffen dat de planeet als geheel een levende entiteit is, ook gemaakt naar het beeld van God. Dan kunnen we begrijpen dat deze relatie niet alleen tot de uiterlijke fysieke wereld behoort, maar tot alle spirituele werelden, alle innerlijke dimensies; en we kunnen zien hoe de spirituele centra van een individu, met name het hart en zijn kamers, centraal staan in deze relatie.

Het hart is een doorgang naar de verschillende niveaus van de werkelijkheid, en bestaat in de fysieke wereld net zoals in het rijk van puur zijn en de Absolute Waarheid. Het hart van een ontwaakt mens heeft rechtstreekse toegang tot het hart van de wereld. Als we onszelf als afgescheiden zien van de schepping, kunnen we deze innerlijke verwantschap niet claimen. Maar wanneer we de eenheid, waar we allen een deel van zijn, erkennen, dan komt deze verbinding tot leven en functioneert als een dynamisch centrum, waarin verschillende niveaus van de werkelijkheid op elkaar afgestemd zijn.

Deze afstemming maakt het het individu mogelijk om rechtstreeks de hele schepping te beïnvloeden, net zoals het hart de hele mens beïnvloedt. Wanneer we Gods liefde voelen in het hart, verheugt het hele lichaam zich. Er wordt niets uitgesloten, omdat de hele mens rechtstreeks gevoed wordt door de puurheid van de goddelijke liefde. Als we de analogie tussen het hart van het individu en het hart van de wereld gaan begrijpen, beginnen

we de mysteriën te onthullen: dat de ontwaakte mysticus rechtstreeks het gehele leven kan beïnvloeden en dat de verbinding van het hart gebruikt kan worden voor het welzijn van de wereld.

KAMERS VAN HET HART

Het hart is het spirituele centrum van de mens. Het is de woning van het Zelf, onze goddelijke natuur. “Die Persoon in het hart, niet groter dan een duim, die bekend staat als de maker van het verleden en van de toekomst.... Dat is het Zelf.”⁴

Als het huis van het Zelf, is het het hart waar zich ons spirituele leven ontvouwt, waar we ons openen voor de innerlijke werkelijkheid van het leven, en de echte betekenis van de uiterlijke wereld ontvangen. Het is ook in het hart dat de microkosmos en de macrokosmos samenkomen. Door het hart kunnen we de oneindige natuur van ons ware Zelf ontvangen, zowel individueel als universeel. Het Zelf **is** het geheel en dus hebben we binnen het hart rechtstreeks toegang tot het geheel.

Het hart is ook de plaats waar de energiestructuur van de planeet rechtstreeks het spirituele individuele lichaam ontmoet. Het is door het hart dat we het meest efficiënt kunnen werken met het spirituele lichaam van de planeet, net zoals we door het hart het meest efficiënt kunnen werken met ons eigen spirituele lichaam.

Hoe werken we met het hart voor het belang van het geheel? Hoe kunnen we het hart gebruiken en de evolutie van de planeet helpen? Voor de Soefi is het simpele antwoord “liefde.” Onvoorwaardelijke liefde voert ons naar het hart, waar zij ons spirituele zelf activeert om ons en de wereld te transformeren.

Zoals sommige Soefischolen hebben onderzocht, zijn er verscheidene kamers binnen het hart. Elk centrum correspondeert met verschillende dimensies van de innerlijke wereld en met verschillende niveaus van bewustzijn.

Al in de negende eeuw schreef al-Hakim at Tirmidhi, **A Treatise on the Heart**, waarin hij vier kamers van het hart onderscheidde: de borst (**sadr**), het hart (**qalb**), het innerlijke hart (**fu'ad**) en het intellect (**lubb**). At-Timidhi beschrijft de verschillende kwaliteiten van spiritueel bewustzijn als verschillende lichten die elk tot een

kamer behoren, waarbij de binnenste kamer “het licht van de eenwording en het licht van de contemplatie van de uniciteit van God is.”⁵

Door de eeuwen heen ontwikkelde Soefischoling de studie van de esoterische natuur van het spirituele hart, en onderzocht hoe het functioneerde binnen de spirituele vooruitgang van het individu. In de negende eeuw ontwikkelden Junayd het concept van **lata'if**, de subtiele centra, of organen van kennis binnen het hart.⁶ Latere Soefimeesters ontwikkelden een concept van de **lata'if** als zeven of tien subtiele centra of receptoren van goddelijke energie die voortkomen uit subtielere kosmische rijken.⁷ Onderdeel van de wetenschap over de **lata'if** is dat deze verschillende spirituele centra corresponderen met de verschillende dimensies van de innerlijke wereld; door een speciaal centrum of **latifa** te activeren, kan de reiziger naar het daarmee corresponderende innerlijke rijk reizen.

Soefimeesters ontwikkelden oefeningen en meditaties om met de energie van het hart te werken, en gebruikten verschillende concentraties (**zhikr**) (**azakar**) voor iedere **lata'if**. Van oudsher ging de beoefenaar van het ene niveau naar het volgende gedurende de loop van haar spirituele leven. Ieder centrum opende haar voor een ander niveau van de werkelijkheid, het licht en de energie die tot dat niveau behoort.

Onderdeel van de ontwikkeling van iedere werkelijkheid is leren om met deze energie te werken, zodat het door de mens heen stroomt en licht en liefde brengt waar het nodig is, en de reiziger helpt zich te ontwikkelen. Uiteindelijk, op het niveau van vereniging lost ieder verschil tussen de minnaar en de Geliefde op, er is alleen Gods licht dat schijnt door de mens. Dit is de complete realisatie dat we “gemaakt zijn naar het beeld van God.” Alles is Hij.

EEN NIEUW PERSPECTIEF OP HET PAD

Door de ogen van het individu reist de reiziger dieper de liefde, dieper naar de liefde, het hart in, door verschillende fasen die zijn spirituele vooruitgang markeren. En toch weten we dat dit slechts een beperkt perspectief is, omdat de ware natuur van het pad niet

een reis met fasen is, maar de voortdurende ontvouwing van liefde, die van moment tot moment plaats vindt in, en buiten de tijd. De grote mysticus uit de negende eeuw, Bayazid Bistami, werd zich deze wijdere visie bewust:

In het begin, vergste ik mij in vier opzichten. Ik zette mij in om mij God te herinneren, Hem te kennen en Hem te zoeken. Toen ik aan het einde gekomen was zag ik, dat Hij zich mij herinnerde voordat ik mij Hem herinnerde, dat Zijn kennis over mij vooraf was gegaan aan mijn kennis over Hem, dat Zijn liefde voor mij bestond voor mijn liefde voor Hem en dat Hij mij gezocht had voor ik Hem zocht.

Wanneer we het goddelijke herkennen als de kern van het leven, verschijnt er een heel ander beeld waarin er geen reis is, omdat we beseffen dat het niet om ons gaat. Het gaat niet om de reiziger, maar om een continue onthulling van Gods liefde, een liefde die altijd compleet is en toch voortdurend onthuld wordt in het hart van hen die het goddelijke liefhebben.

Het gevaar is altijd dat we spiritueel leven definiëren door het beeld dat we daarvoor scheppen. Vaak beseft de reiziger aan het einde van “de reis” de waarheid omdat er niets is om naar toe te gaan. Het goddelijke is niet anders dan wij. Alle concepten van spiritueel leven vallen weg, de leegte in, die ten grondslag aan de schepping ligt.

Vaak word de mysticus geconfronteerd met de moeilijkheden van “het terugbrengen” van een inzicht in deze werkelijkheid, en daarom geven vele minnaars er de voorkeur aan om te zwijgen. In de Naqsbandi Soefileringen over de **lata’if**, keert de reiziger, na de ervaring van het meest verborgenene, het goddelijke licht van de Waarheid, terug naar de **latifa** van de **nafs**, het lagere zelf, en de andere **lata’if**, gerelateerd aan de wereld van de schepping: lucht (**bad**), vuur (**nar**), water (**ma**), en aarde (**khak**). Dit benadrukt het belang van de terugkeer naar de aarde, van vorm, na in het vormloze ondergedompeld te zijn geweest.

De mogelijkheid van de mysticus om voorbij de vorm te gaan en terug te keren naar de relatieve wereld, staat haar toe op een manier te leven die dynamisch levend is in het moment, in plaats van gevangen te zijn in een beeld dat tot het verleden behoort.

Niet bepaald door vorm, houdt de mysticus de poort van onthulling open. Dan begrijpt zij de wereld van Abu Talib al-

Makki, “God sluit Zich nooit op in een enkele vorm in twee individuen, noch in één enkele vorm twee maal.”⁸ Onderdeel van de bijdrage van de mysticus is om de mensheid eraan te herinneren dat de ondefinieerbare natuur van het goddelijke een plaats van herinnering is, die God in geen enkele vorm of naam laat kristalliseren.

In een tijd waarin de reiziger belang hecht aan het individu en met name de ontwikkeling van individueel bewustzijn, weerspiegelen de beelden van het pad dit perspectief; d.w.z. de individuele reiziger reisde naar een zich uitbreidend bewustzijn. Maar nu bewegen we ons naar een nieuw tijdperk waarin deeltjesfysica en ecologie beelden presenteren van een dynamisch, van elkaar afhankelijk werkelijkheid, waarin ons gevoel van afscheiding een illusie is. Wat er nu toe doet is het verenigende principe van eenheid, en dat het individu een bijdrage leveren kan aan het geheel. Spirituele wetenschap kan met haar kennis over de onderling verbonden dynamica van eenheid een bijdrage leveren, dat de energie in de innerlijke werelden werkt. Het hart, als orgaan van rechtstreekse waarneming en bewustzijn van eenheid, heeft een centrale rol te vervullen in dit zich ontwikkelend bewustzijn.

DE WERELD VOEDEN

Er bestaat een spirituele wetenschap die zegt dat het hart van een ontwaakt individu afgestemd kan worden op de energiestructuur van de planeet, en gebruikt kan worden om het leven te wekken en te voeden. Terwijl het lijkt dat de mystieke reis zich van de wereld afkeert, omarmt zij in feite het leven in zijn diepste essentie. Vanuit de centrale plaats kan de mysticus heel direct deelnemen aan de verandering en de ontwikkeling van de wereld. De mysticus speelt deze rol al lang, maar millennialang is dat verhuld, verborgen, zelfs voor de spirituele beoefenaar.

Het hart is het centrum van de mens en daarom het centrum van het leven. Omdat het hart een microkosmos van het totaal is, kan het rechtstreeks tot de Ziel van de Wereld spreken. Het kan meehelpen om de rommel die de wereld bedekt, op te ruimen en door liefde de wereld helpen schoonmaken, zodat zij helderder en stralender schijnen kan. Een ontwaakt hart kan gebruikt worden

om het leven te helpen bevrijden van negatie patronen en gedragingen.

In deze wetenschap is het van vitaal belang dat het hart op natuurlijke wijze functioneert binnen het niveau van eenheid, de dimensie van het Zelf. In deze dimensie van eenheid, waartoe het hart ons toegang verleent, is alles op ieder moment aanwezig, en er is geen beperking van tijd en ruimte. Dit betekent dat we in het hart vrij zijn om te zijn waar we nodig zijn. De liefde kan direct uit de Bron stromen – ons innerlijke licht kan rechtstreeks dienstbaar zijn in het leven, in de innerlijke en uiterlijke werelden, niet gehinderd door de duisternis van de fysieke wereld. Dit potentieel wordt gereflecteerd in spirituele genezingspraktijken in de wereld, waarin je de hele wereld in je hart plaatst, en haar voedt met je licht en je liefde. Als het nodig is kan je bewust je aandacht en je liefde op plaatsen van duisternis of lijden richten.

Wanneer we eenmaal de relatie tussen de macrokosmos en de microkosmos, en de onderlinge afhankelijkheid van de hele schepping erkennen, wordt het duidelijk dat onze vergetelheid, onze houding en onze acties gezorgd hebben voor het zielenleed van de wereld. We hebben de innerlijke structuren van licht en liefde vernietigd die onze planeet verzorgen. We hebben voor donkere wolken in de innerlijke werelden gezorgd die ons weghouden van het licht. Onze waarden krijgen een universeel effect, niet alleen voor ons ecosysteem, maar ook voor het spirituele lichaam van de planeet.

We beginnen nu pas om verantwoordelijkheid te nemen voor de effecten van onze acties in de fysieke wereld, en veel mensen voelen de schade die veroorzaakt is in hun innerlijke leven, voelen een verlies aan geloof, vreugde en hoop, en kennen de oorzaak niet. De ziel van de wereld schreeuwt het uit om gered te worden. Het is de verantwoordelijkheid van spiritueel ontwaakte mensen om op deze roep te reageren – om ons hart te laten gebruiken voor dit werk.

We weten hoe belangrijk de liefde in ons eigen leven is, hoe zij ons ten diepste voedt. De liefde van een moeder voor haar kind is iets heel fundamenteels voor het leven. Door het licht en door de warmte van de liefde, groeien we, ontwikkelen ons, en zijn in staat om ons ware potentieel als mens te verwezenlijken. De

liefde helpt ons alle fasen van het leven te ontwikkelen, van kind tot partner, tot ouder zijn.

Eén van de wonderen van het pad is dat we rechtstreeks geliefd kunnen worden vanuit de Bron, en Zijn liefde in het hart kunnen ervaren. Dit is een liefde die niet gevangen is in een patroon van relaties of de dynamica van projecties. Zij is pure liefde die vanuit de innerlijke plaatsen het hart in vloeit. Zij komt door de kamers van het hart, verbindt rechtstreeks de minnaar met de Geliefde, en voedt ons op een manier die onze voorstelling te boven gaat. Zij opent ons voor een werkelijkheid van goddelijke aanwezigheid, en wekt ons voor het ware doel van ons leven. Zij transformeert ons, activeert de spirituele energiecentra en onze hogere centra van bewustzijn.

Wat voor het individu geldt, geldt ook voor de hele schepping. “In het hele universum zijn er slechts Twee: de Minnaar en de Geliefde. God heeft Zijn Schepping lief en de Ziel houdt van God.”⁹ Door het hart van de minnaar heeft de Geliefde de meest directe toegang tot de schepping. Het hart van de dienaar is een doorgang waardoor God de wereld kan voeden en wekken. Dit is één van de verborgen aspecten van de mystieke liefde. Door het hart voedt God alle niveaus van het leven. Soms ervaren we dit direct als een vriendelijkheid, of als er een energie van liefde door ons hart naar een persoon waar we samen mee zijn, stroomt. Maar de liefde stroomt door een gewekt hart naar de hele schepping, naar de bomen, het gras en zelfs naar levenloze objecten, omdat alles naar liefde smacht. Heel de wereld is een minnaar die op haar Geliefde wacht.

Liefde verschijnt in de fysieke wereld en spint de atomen van de schepping met de herinnering aan God. Liefde komt ook voort uit de bron van de innerlijke rijken, in de archetypische wereld van de oerenergieën van het leven, en in de wereld van de ziel.¹⁰ De archetypen, de godheden van de oude wereld, hebben onze liefde een aandacht nodig, zoals sommige scholen in de psychologie nu erkennen. Deze oerkrachten die de grondlegging van het leven zijn, reageren met liefde, en veranderen soms van wraakzuchtige, boze wezens in behulpzame, ondersteunende krachten, zoals verbeeld wordt in de vele sprookjes en stammenverhalen.

De liefde kan de archetypen van negatieve patronen en blokkades bevrijden, die de heilzame stroom van de energie beperken. Sjamanen werken voornamelijk in de archetypische wereld en kennen het belang van in verbinding zijn met deze krachten, samen met aandacht, respect en liefde. Omdat liefde zo'n geweldige transformatieve kracht is, kan zij deze energieën direct beïnvloeden en hen in de gelegenheid stellen om voor een hogere en meer creatief potentieel te ontwaken.

Vele jaren lang werkte ik direct met de archetypen in de innerlijke wereld, en was getuige van de veranderingen die liefde en aandacht konden brengen. Ik zag dat innerlijk lege gebieden, wanneer zij met liefde behandeld werden, beplant konden worden met zaadjes van hoop, en dat het landschap daarna een boomgaard werd met vruchten die de ziel konden voeden, en weer vreugde in het leven brachten. Ik ontmoette een vrouw wier tranen haar ogen verduisterd hadden, zodat ze niet kon zien en niet voor haar kinderen kon zorgen. Door liefde begon ze te zien en te genezen, en haar kinderen werden niet langer aan hun lot overgelaten. Liefde bracht genezing en magie naar de innerlijke wereld, en het lied van de toekomst kwam tot leven. Het kind met sterren in haar ogen kwam mij begroeten en liet mij de dageraad zien die de mens wachtte. Ik zag dat er een nieuw gebed werd gegeven, dat ook een nieuw zaadje was, dat de zon tevoorschijn liet komen. Liefde kan de innerlijke werelden helen die eeuwenlang misbruikt zijn door rationalisme en vergetelheid.

De liefde kan ook rechtstreeks de ziel helen. Door liefde kunnen we tot de ziel van een andere persoon spreken, niet alleen tot het ego of de persoonlijkheid. Er zijn oude manieren om de ziel van een nieuw geboren kind in de wereld te verwelkomen; rituelen van het hart zodat het kind haar ware natuur niet vergeet. Dan wordt het verbond tussen de ziel en het ego niet verduisterd of afgesneden van het leven, maar voedt de persoon haar leven lang.

En het hart kan tot de ziel van een volwassene spreken en de wonden helen die de vergetelheid van het ego teweeg heeft gebracht. Sommige zielen zijn verwond door de gebeurtenissen van het leven, door tragedie, diepe teleurstelling of handelingen die anderen pijn hebben gedaan. Door het hart kan er licht

gegeven worden om de donkere wolken, die zo'n ziel omgeven, op te laten trekken; een duisternis die vaak als depressie ervaren wordt. Omdat de betekenis van binnenuit komt, kan het leven, wanneer onze ziel versluierd is door zulke duisternis, betekenisloos worden. Liefde kan het licht van de ziel herstellen.

HET WERK VAN DE MINNAAR

Werken met liefde betekent dat we vanuit de kern van ons wezen reageren op onze wereldwijde kritieke situatie. We kunnen ons niet meer veroorloven om ons af te zonderen van onze spirituele oefeningen, of van ons individuele leven. We moeten een innerlijk commitment maken voor het spirituele leven voor het totaal. We moeten de behoefte herkennen, en op die manier ons Hogere Zelf in staat stellen te antwoorden.

Er bestaat een Soefigezegde, "Het is instemming die de genade aantrekt." Wanneer we "ja" zeggen, staan we toe dat we gebruikt worden. Zonder onze bereidwillige deelname blijven de poorten van de genade gesloten. Dit is één van de geheimen van de vrije wil.

Hoe weet het hart waar het op moet reageren? Het wonder van het hart is dat het, omdat het onze hogere spirituele intelligentie bevat, instinctief weet waar zijn aandacht en liefde nodig is. Het hart opent als reactie op een kreet. En het hart kan een echte behoefte herkennen, net zoals een moeder weet wanneer haar kind echt pijn heeft of alleen maar om aandacht vraagt.

Via de verschillende kamers in het hart, werkt de liefde op verscheidene niveaus, van buiten naar binnen, waar de Waarheid verborgen ligt. Door deze verschillende voertuigen van liefde kan de minnaar de liefde terugbrengen waar zij nodig is, en helpen de verwonde wereld te genezen; de energiecentra activeren die in de wereld liggen te slapen. De minnaar heeft de transformatieve natuur van Zijn liefde geproefd en kent haar vermogen. **Wat er aan het individu gegeven kan worden, kan ook aan de wereld gegeven worden.** Dit is één van de geheimen van de wereldwijde eenheid, van de tevoorschijn komende staat van een wereldomvattend bewustzijn.

In ons individuele gebed, in onze meditatie, werken we met toewijding om innerlijk aandachtig te zijn, en ons af te stemmen op de Bron. Bewust zijn van de adem is een manier om ons af te stemmen op de Bron, omdat we ons afstemmen op het fundamentele ritme van het leven, ons bewustzijn stroomt op de uitademing van de innerlijke wereld van de ziel in manifestatie en op de inademing terug naar de Bron. Een **zikr of mantra** herhalen is ook een oefening voor innerlijke afstemming, omdat ons bewustzijn afgestemd wordt op een goddelijke naam en Dat wat hij benoemt. Zoals ik aangaf is meditatie of gebed ook een oefening die de wereld in het hart plaatst. Dit herinnert je aan de alles omvattende natuur van je oefening.

Het hart van de discipel kan ook gebruikt en gericht worden door de leraar, door iemand waaraan je je in liefde hebt overgegeven. Dit is één van de geheimen van de spirituele overdracht van de liefde van de meester op de discipel. Wanneer de leraar het hart wekt met de overdracht van liefde is er een verbond van liefde geschapen tussen de discipel en de leraar met de hele spirituele lijn. Door het verbond van liefde wordt de discipel de liefde en het licht gegeven die nodig zijn om hem op het pad te helpen. Omdat dit verbond tot het innerlijke niveau van de ziel behoort, is de fysieke vorm vaak niet nodig voor de overdracht van de liefde. Door dit verbond kan de leraar het hart van de discipel ook op het werk in de wereld richten, en via het hart liefde en licht overbrengen waar het nodig is.

De liefde die door deze schakel van overdracht komt, bevindt zich vaak op een hogere frequentie dan waar de discipel op eigen kracht toegang toe heeft. Omdat deze liefde zich op een hogere frequentie bevindt dan het persoonlijke zelf, kan zij door het hart stromen zonder inmenging. Zo kan de energie die nodig is in de wereld, door de discipel worden gegeven, en niet voor de spirituele ontwikkeling van het individu.

De energie die de wereld nodig heeft is niet altijd dezelfde als bedoeld om het individu te helpen. Het is van belang je te realiseren dat er een verschil kan zijn tussen spirituele energie die nodig is voor de planeet en die nodig is voor individueel spiritueel leven. Op dit moment is er voor de planeet bijvoorbeeld een dichte en zeer krachtige energie nodig die heel onpersoonlijk is,

koud en hard en die niet kan functioneren op het niveau van persoonlijke ontwikkeling. Zij heeft een heel speciaal doel, dat bestaat uit het afstemmen van de hele planeet met haar Bron en om bepaalde energiecentra wakker te maken binnen de planeet.¹¹ Een individu of een spirituele groep overgeven in liefde, en onder de bescherming en de leiding van een spirituele meester, kan deze energie overbrengen.

SPIRITUELE GROEPEN

Een spirituele groep kan een machtig en nuttig organisme van licht en liefde in de wereld zijn. Een groep die regelmatig samenkomt voor spirituele oefeningen, heeft een “groepshart” die haar onderhoudt en het mogelijk maakt om als vervoermiddel voor spirituele energie te functioneren. De efficiëntie van het spirituele orgaan hangt af van de ernst van de groep, het niveau van de deelnemers en of zij onder de bescherming staan van een leraar. Dit bepaalt ook het niveau van energie waartoe zij toegang hebben. De leden van de groep helpen elkaar op de individuele reis, maar, verbonden door hun toewijding en een gedeeld spiritueel doel, kunnen zij ook gebruikt worden voor het werk van het geheel.

Iedere groep heeft een eigen vibratie, die het niveau bepaalt van haar deelnemers, en van de toegang tot de uiterlijke en innerlijke werelden. Sommige spirituele groepen werken in de uiterlijke wereld om armoede te verzachten of genezing te bewerkstelligen. Andere groepen werken dicht bij de fysieke wereld en helpen het etherische lichaam van de aarde genezen. Weer andere kunnen werken in de archetypische, of engelenwerelden of zelfs op de niveaus van niet-zijn.

Spirituele groepen vormen deels het spirituele lichaam van de aarde, haar lichaam van licht. Vanuit dit perspectief gezien zijn zij geen gescheiden, onafhankelijke entiteiten, maar deel van een organisch levend wezen. Zij worden gevormd waar zij nodig zijn door het spirituele lichaam van de aarde, waar hun liefde en licht samengesteld moeten worden. In verschillende tijden in de geschiedenis van de aarde was er, op verschillende fysieke

locaties, een belangrijke focus. Gedurende de laatste eeuwen waren India en Tibet de plekken van veel spiritueel werk. De bloei van het Soefisme in het eerste deel van het millennium wijst naar een spirituele focus in het Midden-Oosten, hoewel Genghis Khan en zijn Mongoolse krijgers veel vernietiging in die regio teweeggebracht heeft, en vele Soefi's naar het Westen, naar Damascus en Anatolië migreerden. De afgelopen jaren zijn er veel verschillende tradities van Oost naar West gegaan, dat nu de huidige focus lijkt te zijn van veel spirituele energie en activiteit.

Als spiritueel wezen verandert de aarde, de focus van haar licht beweegt en het spirituele werk dat uitgevoerd wordt door beoefenaars past zich aan. Door onze te focussen op de individuele dimensie van spiritueel werk, zien we vaak dit grotere universele beeld over het hoofd, dat spirituele groepen en hun activiteiten met elkaar in verbinding staan. Jammer genoeg blijven veel huidige beoefenaars geïsoleerd binnen het beeld dat hun eigen pad iets aparts is, en omarmen het beeld niet dat hun eigen pad slechts een dynamische heelheid is, waarin verschillende spirituele paden en tradities verschillende wegen zijn die met het ene licht werken.

Alleen wanneer we met elkaar werken, kunnen we de vele huidige obstakels, gecreëerd door het wereldwijde consumentisme en de ontheiliging van de planeet, uit de weg ruimen. Wanneer de verschillende paden met elkaar verbonden zijn in de innerlijke en uiterlijke werelden, zullen zij hun ware transformatieve potentieel verwezenlijken en helpen om de wereld wakker te maken.

Veel spiritueel werk is verhuuld en verborgen in de innerlijke werelden. Maar soms ontvangen we een glimp van de aard van dit werk. Een vriend had het volgende visioen, dat iets van het werk van de Naqshbandiorde weerspiegelt, geleid door de tegenwoordigheid van de stichter daarvan, de meester 'Abd al-Khaliq Ghudjuwani uit de dertiende eeuw:

Gedurende de meditatie bevond ik mij, na een korte reis van de ziel, buiten de aarde, in een gigantisch ruimtevaartstation, buiten ons melkwegstelsel, in het universum. Plotseling bevond ik mij in de controlekamer en stond aan de rechterkant van Shaikh Ghudjuwani. Rondom ons waren alleen blinkende computers en controlepanelen.

Door de ramen kon ik, aan de rechterkant net onder ons, onze melkweg zien met de prachtige aarde tegen een zwarte achtergrond. Ik zag ook energie en lichtkanalen die andere sterrenstelsels raakten.

Shaikh Ghudjuwani vertelde veel over zijn huidige werk waarvan mij iets bijbleef.

Hij zei dat hij nu verbindingen maakt op verschillende niveaus van werkelijkheid voor andere levende sterrenstelsels, zodat er een verbinding zal zijn tussen hen en ons. Verscheidene zwarte krachten proberen steeds weer om dit te verhinderen. Zij slagen hier echter niet in omdat de goddelijke evolutie en de kracht van de liefde en de overgave van de meesters sterker zijn. Hierbij lachte hij diep en hartelijk.

Toen keek ik naar onze prachtige glinsterende planeet, die omsloten wordt door grijze en zwarte zones, als een waas. Door de nevel draaide heel snel een energiespiraal op verschillende niveaus van bestaan. Tegelijkertijd herkende ik deze spiraal als het energieveld van onze orde. Deze spiraal, gevoed door de liefde en de overgave van de bemiddelaars, loste de mist van goddelijke vergetelheid en duisternis langzaam op verschillende niveaus van het bestaan op.

De shaikh zei dat hij op deze plek in het universum werkte om bepaalde energieën in balans te houden in het universum tussen de sterrenstelsels, en deze sterrenstelsels te beschermen, ook de onze. Hij werkt ook in opdracht van de Almachtige.

Hij werkt niet alleen, maar ook met leraren en meesters uit het Boeddhisme.

Dit visioen neemt de vriend mee, weg van de aarde waar een grotere dimensie van het spirituele werk onthuld wordt tussen verschillende groepen en tradities, en “verbindingen op verschillende niveaus van werkelijkheid met andere levende sterrenstelsels creëren.” Zoals verbindingen en relatiepatronen in onze wereld worden gecreëerd, gebeurt dat ook in de grotere macrokosmos. Daarna laat het visioen het werk van de Naqshbandi Soefi-orde in deze wereld zien, dat een energieveld creëert die de mist van vergetelheid en duisternis die onze planeet bedekken, oplost. Dit energieveld “gevoed door de liefde en de overgave van bemiddelaars,” bevindt zich op verschillende niveaus van bestaan,” omdat de mist van vergetelheid en duisternis die opgelost moeten worden, ook op verschillende niveaus bestaat. Zoals ik gezien heb, heeft onze cultuur vervuiling en duisternis tot ver in de innerlijke werelden gecreëerd. De verschillende centra in het hart, de **lata'if**, geven ons toegang tot de verschillende niveaus van werkelijkheid en door de leiding van

onze leraren werken we samen om de energie van het pad te brengen, daar, waar zij nodig is.

De laatste uitspraak in het visioen is dat het werk samen gedaan wordt, “Hij werkt niet alleen, maar ook met leraren en meesters van het Boeddhisme.” Het volgende tijdperk is er één van samenwerking en van onderlinge verbindingen. In het hart is iedereen één. Net zoals het hart een individu verbinden kan met de eenheid die in ons ingeschapen is, kan het hart ons ook verbinden met de eenheid van alle leven. Wanneer we dit bewustzijn in het leven brengen, herkennen we dat we allen samen werken voor het belang van het geheel.

De As van Liefde

Liefde is het wezen van het bestaan
En van haar oorzaak;
zij is het begin van de wereld
en wat haar onderhoudt.

Ibn 'Arabi

DE WERELD DRAAIT OP EEN AS VAN LIEFDE

De as van liefde loopt door de schepping heen, en draagt de energie van de liefde naar iedere atoom. De as van liefde geeft kleur aan de wereld, aan al die nuances en variaties van Zijn liefde, die betekenis en schoonheid aan het leven verlenen. Zonder dat zou er geen vreugde, geen hoop en geen liefde in de wereld zijn.

De as van liefde zingt het lied van Zijn schepping, de vreugde van Zijn manifestatie en het echte wonder van Zijn wereld. Het is de as van “Hij houdt van hen en zij houden van Hem,” waarin de levende minnaar alleen naar de Geliefde verlangt. Deze trekkracht van Zijn liefde houdt het leven bij elkaar; zij verleent betekenis en substantie aan de hele schepping.

De as van liefde draait op een heel hoge frequentie, die haar bijna onzichtbaar maakt, zelfs voor het innerlijke oog, maar zij heeft een zeer krachtige kern van energie die het leven meer voedt dan we beseffen. Als een magnetische kern van de aarde, centreert de as van liefde een magnetisch veld, dat onze planeet beschermt tegen de krachten van duisternis. Zij spreekt ook tot ieder hart van iedere zoeker die zich tot God wendt, en ons herinnert aan onze ware natuur en aan de liefde die het wezen van ons zijn is. Op een diffusere manier voedt zij de hele schepping en herinnert iedere atoom aan zijn Schepper en aan het verbond van de liefde tussen de Schepper en Zijn schepping.

Het is een deel van het wonder over hoe de wereld geschapen is, dat deze as van liefde in ieder korreltje zand aanwezig is, in ieder regendruppel, iedere lach en iedere traan. Maar de dichtheid van de wereld beperkt de stroom van Zijn liefde. Menselijke duisternis, hebzucht en corruptie voegen toe aan de dichtheid en creëren negatieve energievelden die duidelijk in de innerlijke niveaus te zien zijn. Op die manier is de natuurlijke stroom van licht en liefde, die het leven zouden moeten voeden in de innerlijke en uiterlijke werelden, verstopt geraakt. De verbreiding van materiële waarden die de heiligheid van de aarde ontkennen, heeft het probleem wereldwijd gemaakt. Er zijn nog maar weinig plekken over waar de energie vrijelijk kan stromen, zo zijn er in de fysieke wereld ook maar weinig plaatsen, die niet vervuild zijn. De collectieve houding van de mens heeft een krachtig effect op de innerlijke voeding van de wereld.

Omdat het hart van de mysticus aan haar Geliefde toebehoort, kan zij om de weerstandspatronen heengaan die de stroom van licht en liefde over de wereld blokkeren. De as van liefde is het meest direct toegankelijk door het hart, omdat het hart ons orgaan van goddelijke waarneming en goddelijke liefde is. Door het hart zijn we afgestemd op het centrum van ons wezen en met de as van liefde, die door de schepping loopt. Door hen die Hem liefhebben, wiens hart Hij heeft gewekt, stroomt Zijn liefde de wereld in, en is de as van liefde bewust aanwezig – zij is niet versluierd zoals in het hart van hen die hun eigen wensen nalopen, die alleen de dimensie van hun eigen ego-zelf kennen. Zijn minnaars dragen het bewustzijn van de goddelijke liefdesaffaire die de schepping is: "Ik was een verborgen schat en ik wilde geliefd zijn, dus schiep ik de wereld."

Het werk van de Soefi's en andere minnaars van God, bestaat eruit om de as van liefde zuiver en veilig te houden, zodat de wereld kan draaien zonder verstoringen, zodat Zijn liefde de schepping instroomt. Door onze gebeden, onze oefeningen en de openheid van ons hart, zijn we aanwezig bij de as van liefde. Onze liefde voor God, de liefde tussen de minnaar en de Geliefde, zingt daarbij. Op die manier leven we in deze wereld. De minnaar let op de as van liefde in de wereld, door de eenvoud van haar toewijding, door haar hart zuiver te houden en de

aandacht van het hart op God te richten, terwijl zij haar alledaagse leven leidt. Hoe we deze liefdesaffaire leven die de schepping is, is uniek voor ieder van ons. Geen twee manieren van liefhebben zijn hetzelfde. Maar iedere minnaar brengt dezelfde as van liefde tot uitdrukking. Zij leeft in ons hart en is aanwezig bij iedere ademhaling. En wanneer we ons Hem herinneren, zingt zij in ons en voedt het leven op de meest verborgen en wonderbaarlijke manieren.

Alles in het leven is een minnaar, die wacht op haar Geliefde. Net zoals de liefde menselijke minnaars naar elkaar toe drijft, drijft zij ook alles naar vereniging. Als er geen liefde zou zijn om de schepping bij elkaar te houden, zou alles uit elkaar vallen. Ieder molecule is een deel van een liefdesspel en verlangen die Zijn gezicht verbergt en onthult. We vervullen ons deel in deze liefdesaffaire op een zeer eenvoudige manier - door in liefde met anderen in relatie te staan, door met liefde te koken of schoon te maken, door in herinnering en bewust, ons dagelijks leven te leven, wat voor de Soefi, aandacht in het hart, betekent. Door dit besef herkennen we onze Geliefde in Zijn wereld; we zien Zijn gezicht in de schoonheid en de chaos: zowel 's Zomers in een zonsopgang als in het spitsuur. De liefde is binnen in ons, en in iedereen die we ontmoeten: zij zit in het kabaal van de wekker en de geur van de geroosterde boterham. Wanneer we ons Hem met ons hart herinneren, wanneer we Zijn naam met toewijding herhalen, zijn we de noot van de liefde in de wereld. Ons hart vormt een stukje van de draaiende as van liefde van Zijn liefde voor Zijn wereld. Ons werk bestaat eruit om deze as van liefde te leven, en haar zuiver te houden, net zoals we ons hart zuiver en glanzend houden.

Er zijn vele afleidingen die ons van dit liefdeswerk afhouden. Onze psyche biedt ons eindeloze problemen, het werk omvat zo veel verlokkingen. En in onze cultuur denken we dat liefde iets speciaals is, een privilege waarin sommige geboren zijn door een geschenk van een liefhebbende ouder. We jagen de liefde na in relaties, zoeken haar in vriendschappen en in liefdesaffaires. We proberen haar aan onze kinderen te geven. We verpakken onze idee over de liefde in hoop en teleurstellingen, angsten, vrees en

zelfbeoordeling. We voegen haar toe aan onze psychologische problemen.

We kunnen de wanklank in ons horen, ons gebrek aan eigenwaarde, en onze angst. We kunnen de liefde buiten onszelf projecteren, en de fantasieën en de wensen van het ego achterna lopen. Of we kunnen de eenvoud van de liefde erkennen; we kunnen erkennen dat de liefde de oersubstantie van de schepping is. We kunnen de draad van liefde in onszelf en in het leven vinden, en gaan de vele manieren zien waarop Zijn liefde zich onthult. Met de woorden van Fakhruddîn 'Irâqî:

**Zijn lieflijkheid bezit honderd duizend gezichten;
Laat uw blik rusten op een bijzonder mooie in iedere atoom;
Want Zijn behoeften moet in ieder afgescheiden stofdeeltje
Een ander aspect van Zijn Schoonheid laten zien.²**

Wanneer we eenmaal onder de oppervlakte kijken vinden we de liefde overall. Voor een deel bestaat de spirituele oefening eruit om dit te erkennen, deze draad van liefde zien die in alles geweven is. Dan nemen we bewust deel aan de liefdesaffaire die het leven is. Dit is een deel van het mysterie: Zijn gezicht zien “waarheen je je ook wendt.”

Wanneer we wakker worden voor de aanwezigheid van de liefde en ons gaan verbinden met alle leven als een manier om God lief te hebben, dan opent zich in de mens iets, en kunnen deelnemen aan het mysterie van liefde in de meest gewone alledaagse dingen. Terwijl we de deur van een auto opendoen, of een tas met boodschappen in liefde en herinnering oppakken, zijn we direct in wisselwerking met deze liefdesaffaire van de schepping. We ademen met de adem van God in alles wat we doen. Op die manier dragen we de kennis van Zijn liefde voor de wereld en helpen het leven authentiek te worden met de noot van de liefde.

Zijn liefde is niet altijd zoet; vaak is zij bitter, soms zelfs afgezaagd. Je gaat gemakkelijk aan haar voorbij. Zij is een manier van je met het leven verbinden, een manier om te zien wat echt is, een manier om je Hem te herinneren. En wanneer we eenmaal een glimp hebben opgevangen van deze liefde, heeft zij voortdurend onze aandacht nodig; zij heeft de inspanning van

een hart dat afgestemd is, nodig. Het pad bereidt ons voor op deze arbeid. Het stemt ons hart af op de frequentie van Zijn liefde. De oefeningen van het pad poetsen het hart zodat we wakker kunnen worden voor Zijn liefde. Daarna moeten we het volledig leven, “het bloed geven.” Dit is de herinnering van het hart dat in iedere ademhaling leeft, in iedere handeling. Dit is onze mystieke bijdrage aan het leven.

EEN NIEUWE NOOT VAN GODDELIJKE LIEFDE

De liefde bij de as van de wereld heeft een vibratie of muzikale noot, die van het grootste belang is voor het mysterie van onthulling – de manier waarop de wereld haar Schepper reflecteert. De wereld is een plek van goddelijke onthulling en deze noot stemt de schepping af op de Schepper zodat Hij Zichzelf kan onthullen of Zichzelf kan versluieren.

Deze onthulling is niet statisch, maar een zich continue ontwikkelende dans van de minnaar en de Geliefde: “Hij onthult Zich nooit twee maal in dezelfde vorm.” Zijn onthulling verandert ieder moment, in iedere nieuwe knop aan ieder boom, in iedere vogel die door de lucht vliegt. Er bestaan ook onthullingpatronen; de wijze waarop Hij zich onthult, verandert bij ieder tijdperk. Dit is waarom ieder tijdperk zijn eigen specifieke tekenen van God heeft, en waarom er tussen de tijdperken een periode van verwarring en overgang is, wanneer de oude tekenen niet langer dezelfde betekenis hebben, en nieuwe tekenen nog niet herkend worden.³

Op dit moment bevinden we ons in zo’n overgangstijd. Er wacht nu een nieuwe noot om naar de schepping te komen, om in de as van liefde gegoten te worden, en van daaruit naar het totale weefsel van het leven, het onderling verbonden net van de schepping. De nieuwe noot zal de schepping helpen om zich af te stemmen op de onthullingspatronen die bij de komende tijd horen, en zal een nieuwe vibratie dragen, die het leven op een enigszins nieuwe manier zal beïnvloeden.

We zijn vergeten dat spiritueel bewustzijn, zoals alle leven, zich ontwikkelt. De noot van liefde in het afgelopen tijdperk hielp ons door op een monotheïstische goddelijkheid te wijzen, voorbij

onze fysieke wereld. Een transcendente God was het geschenk van de patriarchale tijd die werd gemarkeerd door de waarneming van de dualiteit: aarde en hemel, materie en een geest. Spirituele oefeningen en leringen werkten binnen de context van dit inzicht, en leidden ons steeds verder weg van de materiële wereld en het instinctieve leven, terwijl de kennis over de fysieke wereld overgelaten werd aan de ontdekkingen van de wetenschap.

Voor een deel zijn de nieuwe onthullingspatronen een viering van Zijn eenheid en de loutering van goddelijke aanwezigheid. De noot van de liefde voor de komende tijd heeft het vermogen om de mens wakker te maken voor de goddelijke eenheid binnen het leven. De verschillende niveaus en dimensies van werkelijkheid zullen Zijn eenheid op een nieuwe manier reflecteren. Zo zouden we, in plaats van de niveaus van de werkelijkheid als hiërarchisch te zien, als een ladder van spirituele opstijging, in staat kunnen zijn om alle niveaus als geïntegreerde delen van een multidimensionaal totaal te ervaren – in eenheid is er niets hoger en niets lager. Omdat de liefde overal is, zal deze nieuwe vibratie in staat zijn om naar plekken te gaan die lang vergeten zijn, en het licht bevrijden die bijvoorbeeld in de diepte van de materie zit. De nieuwe noot van liefde is zo nieuw, dat we ons nauwelijks voor kunnen stellen wat zij onthullen zal. Maar zij is als een sleutel voor een nieuw waarnemen. Zij kan machtscentra openen en manieren van spirituele waarneming, zowel binnen de aarde als in de mens, en een bijdrage leveren aan een heel nieuw patroon van Zijn onthullingen, nieuwe verbindingen tussen de Schepper en de schepping, een nieuwe manier om Zijn liefde te leven.

Een deel van het werk van Zijn minnaars bestaat nu uit het helpen om dit in het leven te brengen. Terwijl het hart van de mysticus naar God kijkt, is de minnaar ook aanwezig in het leven: we zijn onderdeel van de wereld van de schepping en ook gewekt voor de wereld van de goddelijke opdracht. De mysticus is onderdeel van de as van liefde in de uiterlijke en innerlijke werelden, de wereld van de zintuigen en de wereld van het licht. De noot van liefde, die in ons hart aanwezig is, is ook aanwezig in de cellen van ons lichaam, en is op die manier in de wereld van de schepping gebracht.

Ons fysieke zelf, ons lichaam en onze instinctieve natuur zijn deel van het totale net van het leven. Het behoort tot een onderling afhankelijk levend organisme, dat ons planeet is. We zijn allemaal verbonden in zowel de innerlijke als de uiterlijke werelden, deel van een onderling verbonden eenheid. Door het hart van de mysticus wordt de nieuwe noot van liefde vanuit de ongeschapen werelden in de werelden van de schepping gebracht, waar zij onmiddellijk deel uit maakt van de eenheid van het leven. De noot die in de minnaar zingt, zingt in heel het leven. Er wordt niets uitgesloten.

Voordat de minnaar deze noot in het leven kan brengen, moet zij helemaal afgestemd worden op deze nieuwe patronen. Het hart en het bewustzijn van Zijn minnaars moeten op subtiel wijze veranderd worden. Dit werk is nu aan de gang. En deze afstemming vindt niet alleen individueel plaats, maar ook op groepsniveaus: groepen minnaars, zowel als andere typen spirituele zoekers, worden afgestemd, hun innerlijke en uiterlijke oriëntatie worden veranderd. Dit gebeurt omdat het door groepen mensen is dat de spirituele energie, die nodig is voor de nieuwe ontwikkeling, het gemakkelijkst overgebracht kan worden. Spirituele groepen zijn de spirituele centra van het komende tijdperk.⁴

Het opnieuw afstemmen van groepen en individuen vraagt tijd. Wij allen hebben onze weestandspatronen, onze identificatie met de oude manieren. Terwijl het hart van Zijn minnaars open kan zijn, zijn onze bewustzijnspatronen vaak in vaste vorm overgegaan. Groepen hebben ook hun patronen en spirituele identiteiten, die vast zijn gaan zitten.

De nieuwe noot van de liefde heeft onze bewuste participatie nodig: we moeten weten dat we een dynamisch deel zijn van een zich ontwikkelende eenheid, die ook een nieuw gezicht is van onthulling. De nieuwe noot van de liefde heeft ook het weten nodig dat we één zijn.

UIT EEN DROOM ONTWAKEN

Deze noot komt vanuit het innerlijke, de ongeschapen werelden, de “duistere stilte” die bij de Bron is. Vanuit deze leegte ontstaan

de sterrenstelsels, en ook de liefde die hen onderhoudt. Minnaars en mystici die innerlijk opgegaan zijn in de ongeschapen leegte kunnen direct toegang verkrijgen tot de liefde die niet beperkt wordt door vorm. Hun hart is een ruimte voor deze liefde die in de wereld kan komen. Er verandert zo veel in de innerlijke werelden. De archetypische structuren van het leven zijn bijvoorbeeld aan het veranderen – de pure energie van de schepping begint in nieuwe patronen te stromen, zoals water door nieuwe rivierbeddingen stroomt. En op het niveau van eenheid, die de dimensie van het echte Zelf is, wordt menselijk bewustzijn meer wakker voor de dynamiek voor hoe eenheid werkt.

Er vinden ook veranderingen plaats in de ongeschapen werelden, die de onzichtbare krachten achter de schepping bevatten. De duizelingwekkende duisternis, het niets dat voorbij de **mind** is, zit vol energie, die nog niet gemanifesteerd is; zelfs niet in licht. Veel van de veranderingen die we in ons dagelijks leven voelen, zoals nieuw ontwikkelde verbindingspatronen die niet hiëratisch functioneren, vinden hun oorsprong in de diepe veranderingen die in deze leegte plaatsvinden.

Net zoals liefde in leegte geboren wordt, zo gaat dat ook met de nieuwe vibraties van liefde. Een spirituele meester die opgegaan is in deze innerlijke dimensies kan het hart van zijn discipelen afstemmen op deze vibraties. Dan zal de liefde, die van de meester naar de discipel stroomt, een enigszins andere vibratie hebben. En zal daarmee het hele wezen van de discipel beïnvloeden. Door het hart en het fysieke lichaam van de discipel zal deze nieuwe vibratie van liefde ontstaan.

De as van liefde is in alles aanwezig, net zoals de naam van God geschreven is in iedere cel van de schepping. Maar omdat deze as het meest toegankelijk is in het hart van Zijn minnaars – zij die hun leven gegeven hebben om Hem lief te hebben – is het door ons hart dat we de nieuwe noot van liefde uit de bron van de liefde, in het ongeschapene, in het leven kunnen brengen. Vanuit het meest innerlijke centrum van ons hart, het geheim aller geheimen, waartoe slechts de Geliefde en Zijn dienaren toegang hebben, komt de noot van liefde de wereld van de

schepping binnen, in onze instinctieve natuur en ons fysieke lichaam.

Deze noot sluit alles in: er is geen verschil tussen licht en duisternis, laag en hoog. Alles is een dienst aan Zijn liefde. Het is de bekwaamheid van de minnaar om de meest innerlijke en uiterlijke werelden samen te brengen, verbonden in liefde en dienstbaarheid, die het de liefde mogelijk maakt om zonder verdeeldheid, door te geven. Hoe completer de minnaar zich aan dienstbaarheid heeft overgeven, des te gemakkelijker het werk is. Wanneer het hele wezen van de minnaar zich totaal voor de Heer buigt, resonanceert de noot van liefde moeiteloos op haar hoogste frequentie.

Het is van belang het fysieke daarbij in te sluiten, omdat de nieuwe noot van liefde gehoord moet worden in het fysieke lichaam van de wereld, in de plaatsen waar onze hebzucht en onze onnozelheid de aarde hebben vervuild en ontheiligd. Het werken met het fysieke is vooral voor het domein van vrouwen, omdat door het fysieke lichaam van de vrouw de liefde het gemakkelijkste de fysieke wereld in stroomt. Dit is het aspect van het heilige mysterie van moederschap, de mogelijkheid van de vrouw om leven te schenken. Tegengesteld aan de man, bevat het fysieke lichaam van de vrouw de heilige substantie van de schepping. Ieder vrouw draagt in haar cellen een licht dat niet aanwezig is in een mannenlichaam, dat het licht van de ziel toestaat vorm aan te nemen door haar lichaam, goddelijke liefde fysiek te manifesteren in een nieuw wezen. Deze heilige substantie en licht, die vrouwen op unieke wijze dragen, zullen ook de nieuwe vibratie van liefde toestaan om het fysieke lichaam van de aarde te bereiken.

De liefde is een taal die de meesten van ons vergeten zijn.⁵ We denken dat liefde een warm benevelend gevoel is, een gevoel van zorgen voor, of van gepassioneerde omarming. Maar liefde is de meest directe verbinding tussen de Schepper en Zijn schepping. Via liefde spreekt de Schepper tot Zijn werelden, zij brengt zowel kennis als voeding over. Er zijn zo veel subtiliteiten in de taal van de liefde, die zowel onze ziel als ons lichaam toespreekt. En voor een deel bestaat het wonder eruit dat zij door ons hart de wereld

in kan vloeien, zonder dat haar vermogen, om haar betekenis over te dragen, verwaterd.

De nieuwe noot van liefde is voor een deel een codeerde boodschap, die tot de schepping zal spreken, en haar zal wekken uit de droom van de afgelopen eeuwen, van vervuiling en ontheiliging. Zij zal tot de wereld spreken over de patronen van eenheid die binnenin bestaan, en de manier waarop de levensenergie door deze patronen heen kan stromen, de wereld kan reinigen, en puur kan maken. Het leven wacht om deze geheime boodschap van de Schepper voor Zijn schepping te kunnen horen. Het leven kan niet ontwaken voordat zij gehoord wordt. We zijn vergeten dat Zijn liefde tot de wereld kan spreken, net zoals we de heilige en magische verbindingen met de wereld vergeten zijn, die in vrouwen is. We hebben net zo lang onze rationele droom van afscheiding en van afzondering gedroomd, tot hij een zielvernietigende nachtmerrie is geworden.

Net zoals Zijn liefde ons wekt, zo kan zij ook de wereld wakker maken. Zijn liefde draait het hart en geeft ons de kennis over wat echt is. In het licht van Zijn liefde ontdekken we ons doel, en leren leven wat heilig in ons is. Zonder de aanraking van Zijn liefde blijven we slapen en kennen alleen de droom van het ego. In die droom volgen we de cycli van lijden en begeerten, maar wanneer we wakker worden, beseffen we dat er een andere wereld om ons heen is, een wereld waarin ons gegeven wordt wat we nodig hebben, en gevoed worden door de oorspronkelijke vreugde van het leven. Wanneer de wereld wakker wordt, zullen haar complexe problemen als een boze droom verdwijnen, omdat we dan allemaal beseffen dat er een manier is om ons op natuurlijke wijze te verbinden met het leven, door de eenheid die het fundament van ons allen is.

DE NIEUWE NOOT VAN DE LIEFDE LEVEN

Wat betekent het om wakker te zijn voor deze nieuwe noot van liefde? De uitdagingen zullen voor ieder van ons anders zij. Maar het is goed om eraan te denken dat deze noot van goddelijke liefde **nieuw** is. Zij behoort niet tot het spirituele vocabulaire van het verleden. Zij brengt de werelden op een nieuwe manier bij

elkaar. Zij is een vreugde die erop wacht om geleefd te worden, en nieuw knop aan de boom van het leven. Zij zal ons raken op een manier die we niet kennen: zij zal ons wakker maken in een wereld die leeft met Zijn aanwezigheid.

Ieder deel van het leven spreekt tot een ander deel in de taal van de liefde, en we kunnen deze taal leren. We kunnen weer leren hoe met het leven te spreken, en naar de reactie van het leven te luisteren. We kunnen de patronen van liefde zien, zoals ze in het leven aanwezig zijn: de tekenen die de Geliefde in Zijn schepping geplaatst heeft. We kunnen leren werken met de magie en de kracht van liefde binnen het leven – in de eenheid die alles in de innerlijke en uiterlijke werelden insluit, niet slechts in de geheime innerlijke plekken van het hart, in meditatie of gebed.

Om aan deze veranderingen deel te nemen, moeten we alle patronen van spirituele afzondering achterlaten die ons van het leven, van elkaar, of welke hiërarchische spirituele opstijging ook, zouden kunnen scheiden. Onze Geliefde is geen teruggetrokken innerlijke figuur, maar een dynamische eenheid die de zichtbare en onzichtbare wereld omarmt. De heelheid van Zijn liefde leven betekent uit elk conditioneringspatroon stappen, in een zich gedurig uitbreidend universum van het geschapene en het ongeschapene. Om Zijn eenheid te leven, in plaats van ons uitsluitend op onze eigen individuele innerlijke reis te richten, moeten we bewust erkennen dat we deel uitmaken van een wederzijds afhankelijk totaal. Patronen die onze onvoorwaardelijke openheid voor Zijn aanwezigheid beperken, zullen ons vermogen om Zijn liefde over te brengen, beperken.

Alles wat we hoeven te doen is te erkennen dat we een deel van het leven zijn, en een deel van God. Onze hogere en lager natuur bevat de werelden. Iedere cel in ons lichaam, ieder aanraking van onze handen dragen de as van de liefde in haar kern, met de patronen van de schepping, de manier waarop zij beweegt. En de noot van liefde communiceert naar het geheel wat echt is; zij helpt Zijn gezicht in de wereld te onthullen.

De noot van liefde leven zal ons naar de rand van onszelf brengen, naar de dichtheid van het leven, naar het licht van het hart. We zullen zien dat deze dingen een component van elkaar zijn, dat het licht de duisternis nodig heeft, en dat wij die

duisternis zijn. En we zullen voelen dat er iets nieuws geboren wordt, in ons en in de wereld.

Dit is geen spirituele oefening, maar iets waarop wij wachten. Te leven in het centrum van het leven op dit moment, in deze tijd, is een zegen, omdat we de wereld helpen om het stof van duizenden jaren af te schudden. Soefi's zijn straatvegers, en vegen het stof in de wereld, en er ligt veel!

We vegen het stof van vergetelheid weg met de rommel van de afgelopen patriarchale tijd. We brengen de nieuwe noot vanuit liefde, vanuit de diepten van ons hart naar de verkeersaders van de wereld. En we leren naar het leven kijken door de ogen van het hart, een bewustzijn dat afgestemd is op de nieuwe noot van liefde, die het ons mogelijk maakt om Zijn onthulling te zien. Temidden van het het leven maakt Hij Zich op een nieuwe manier bekend. Onze Geliefde onthult Zich wederom en Hij moet gezien worden, Zijn verborgen schat moet gekend worden. De mysticus is het oog en het oor van God en kan het boek van het leven voor Hem lezen. Maar, om het boek van het leven te kunnen lezen, moeten we wakker zijn, volledig leven, zodat het opnieuw geschreven kan worden.

Het boek van het leven in ons eigen leven. De nieuwe noot van de liefde wordt geboren in ons eigen leven, staat ons toe onze Geliefde op een nieuwe manier te zien en te ervaren. Het middelpunt van deze ervaring in de onthulling van Zijn eenheid temidden van Zijn wereld. Niets wordt afgescheiden, niets uitgesloten. Ieder ademhaling is Zijn ademhaling. We kunnen het leven bezien door het ego, dat ons zijn verhaal vertelt van onvervulde wensen, afzondering en beschermingspatronen, of we kunnen zien dat er een ander verhaal verteld wordt, waarin ons individuele zelf deel uit maakt van heel de schepping. Deze onderlinge verbinding, dit levende wonder, sluit de verslaafde en zijn naald in, het kind en haar nieuwe speeltje: we zijn de spin en haar web, haar beet, en de kolibrie met het beetje nectar. We zijn het leven in haar veelvoud aan uitdrukkingen van de Ene. We zijn hier om de volheid van het leven te ervaren, en weten dat het God is.

Ieder dag, elk moment moeten we "Ja" tegen onze Geliefde en Zijn leven zeggen. In dit oorspronkelijke "Ja" vieren we Zijn

aanwezigheid in ons leven en in de wereld. Wij zijn hier niet om de wereld te veranderen, maar haar te ervaren door Zijn ogen of onthulling. Dan zullen we zien dat zij al veranderd is en wat de meeste mensen zich als het leven voorstellen slechts de verdwijnende beelden van het vorige tijdperk zijn. Door de ogen van de onthulling zullen we een nieuwe wereld zien, die zich vormt tussen deze schaduwen.

Door ons “Ja” claimen we ons recht om met het licht van het nieuwe te kijken, te ervaren wat aan het ontstaan is. En dan, in eenoogwenk, zowel eenvoudig als buitengewoon, zullen we beseffen dat wij het zijn die geboren worden. In het wonder van Zijn eenheid is het centrum van het leven in ons; het mysterie van het leven vindt ieder moment voor ieder van ons plaats. Wij zijn het centrum van de cirkel. Wij zijn onze Geliefde die Zichzelf opnieuw onthult.

Epiloog

We maken de reis van de ziel voor Zijn belang, omdat Hij ons heeft geroepen, omdat Hij in ons hart de herinnering wakker gemaakt heeft van toen we met Hem samen waren. We politoeren ons hart voor het belang van Zijn liefde en bevrijden onszelf van de illusies en de grip van het ego totdat we de geheimen van Zijn eenheid zien. Dan zullen we weten waarom we hier zijn. Onze Geliefde heeft ons uit de vergetelheid naar de herinnering geroepen, en Hij heeft ons nodig om Zijn licht in de wereld te brengen.

Er is slechts één aanwezigheid, slechts één Geliefde. Hij, waar we van houden, is altijd bij ons, omdat we deel van Hem zijn. We zijn de uitgestrekte oceaan en het grassprietje. Wij zijn de dronkaard die 's nachts naar huis waggelt en het kind dat op de schoolbus wacht. En wij zijn ons eigen gewone zelf, en voelen ons na een kop thee in de morgen beter. En wij zijn ook de wereld die wacht op de dageraad, moe van de duisternis, behoefte hebbend aan het licht van de zielen van Zijn minnaars die ontwaken.

In het licht van Zijn eenheid is het leven zoals het altijd was. Vruchten groeien aan de fruitbomen en worden op de markt verkocht. De cyclus van het leven gaat door. Maar er is iets anders. Er is iets in het leven gekomen dat er daarvoor niet was – er is iets zichtbaar geworden wat verborgen was. Wat is er veranderd? Wat is nieuw? Iets wat Zijn minnaars in hun hart weten, is aan de wereld gegeven. Een deel van Zijn geheim zelf is zichtbaar geworden. Hoe dit onze wereld zal veranderen is onzeker.

Wij zijn hier op een moment in de tijd en we **zijn** dit moment, ieder levend op zijn eigen manier. Kijk goed en je kunt zien wat er gegeven wordt, wat er doorgegeven wordt van hart tot hart, van ziel tot ziel. Er wordt iets nieuws bekend gemaakt en wij maken er deel van uit. Wij zijn een geheim dat geboren wordt, een nieuwe manier van eren en gebed, die de hele schepping insluit, die een viering is van goddelijke eenheid. En voor dat het tij keert en dit moment voorbij is, moeten we het zaadje planten in de diepte van de aarde, in de plaatsen van macht, in de stroom van de liefde die door de aarde stroomt. Dan zal de wereld wakker worden.

Noten

Titelpagina's

1. "The Mother Womb Creates the Human," Babylonian-Assyrian, **Desert Wisdom**, Neil Douglas-Klotz, p.24.

Hoofdstuk 1: De eerste stap

1. Zie het werk van Peter Kingsley, www.peterkingsley.org
2. De Bijbel, **Evangelie van Marcus 2:22**.

Hoofdstuk 2: Spirituele volwassenheid

1. "Poems of the Sufi Way," 'Umar ibn al-Fârid: **Sufi Verse, Sainly Life**, p.269.
2. **Four Quartets, "Little Gidding"** 11. 253-254.
3. Juayd was de essentie van geduld. Toen Shibli hem voor het eerst ontmoette vroeg hij,
"Je wordt aanbevolen als een expert van parels... geef me er één of verkoop me er één."
"Als ik je er één verkoop, zul je de som geld niet hebben, en als ik je er één geeft, zul je, omdat je er zo gemakkelijk aan kwam, de waarde ervan niet waarderen," antwoordde Junayed. "Doe net als ik: duik roekeloos in deze Zee, en als je geduldig wacht zul je je parel verkrijgen."
Shibli moest vele jaren wachten en voerde talrijke taken uit voordat Junayed hem als discipel accepteerde. (Mohammad Shaftî, **Freedom from the Self**, pp. 218-219.)
4. **Early Islamic Mysticism**, p. 206
5. Er is duisternis en negatieve energie rondom dergelijke plekken die spiritueel bewustzijn kunnen aanvallen, net als kritiekloze seks de balans van iemands psyche en spirituele centra kan verstoren.

Hoofdstuk 3: Botsende krachten

1. "Her Triumph," **Collected Poems of W.B. Yeats**, p. 310.
2. "The second coming," **Collected Poems of W.B. Yeats**, p. 210.
3. Later creëerde het rijk, gesticht door Ghengis Khan, een omgeving die handel aanmoedigde, de uitwisseling van ideeën en religieuze tolerantie.
4. Zie Peter Kingsley, **Reality**, voor een vollediger onderzoek van **metis** in de leringen van de oude Grieken.

5. De populariteit van Harry Potter wijst op ons verlangen naar een wereld die niet beperkt wordt door de blindheid van de “muggles”.

Hoofdstuk 4: De relatie tussen de werelden

1. In Indiase Yoga behoort de wereld van de schepping toe aan de eerste drie centra van bewustzijn, of chakra's (the wortel -, de seksuele – en de solar plexus chakra_, terwijl de vier hogere centra (het hart -, de keel-, het zesde-, en het kroon chakra) behoren tot spiritueel bewustzijn. De meeste mensen functioneren met de drie lagere chakra's, terwijl de vier hogere chakra's zijn gewekt door spirituele oefeningen.
2. In yoga worden deze energie drijfveren geassocieerd met achtereenvolgens, de drie lagere chakra's.
3. Eerste brief van **Paulus aan de Corinthiërs** 13:12.
4. Zie pp..
5. Najm al Dîn Razi, **The Path of Gods Bondsmen**, vert. Hamid Algar, p.147.
6. **Psalm 36:9**.
7. Niet alle duisternis moet in licht worden getransformeerd. De schepping heeft de dichtheid van de duisternis nodig, haar kracht en samentrekking. We weten hoe onze eigen duisternis ons laat samentrekken, hoe zij ons beperkt, hoe eigenbelang ons in onszelf trekt en ons verhardt. Onze duisternis houdt ons licht hier in deze wereld. Door onze duisternis horen we bij de krachten van de aarde, de beperkingen van de tijd, materie en vorm. Dit is het archetype Saturnus of Kronos, de wrede god die haar kinderen verslindt. Samentrekken, beperking, kristalliseren, het overlevingsinstinct, zelfbehoud, de vernauwing van geest in materie zijn allemaal aspecten van de natuurlijke expansie van de aarde, die we nodig hebben om de natuurlijke expansie van de geest te ontmoeten.
8. **Brief van Paulus aan de Galaten 7:17**.
9. Kundalini energie wordt ervaren door de meeste mensen in de vorm van seksuele energie, die de scheppende kracht van God is. De Soefimeester Bhai Sahib verklaart dat een impotente man of vrouw de waarheid niet kan realiseren: “En man die impotent is kan nooit en Heilige of een Yogi worden. Vrouwen kunnen ook impotent zijn. De scheppende Energie van God die zich in haar laagste aspecten manifesteert als voortplantingsinstinct is het meest krachtige in de mens, voor mannen als wel voor vrouwen”(Irina Tweedie, **Daughter of Fire**, p. 149.)
10. “Als er geen Prakriti (materie) zou zijn, zou er geen Licht zijn. Hoe meer sekskracht de mens heeft, des te gemakkelijker zal hij God of

- de Waarheid bereiken. Impotente mensen kunnen geen **Brahma Vidya** hebben, mannen of vrouwen. Grote sekskracht is een belangrijk hulpmiddel voor spiritueel leven. De uitkomst, de emanatie van **Brahma Vidya** komt in manifestatie **Virya Shakti**, de Creatieve Energie van God” (**Daughter of Fire**, p. 497.)
11. Vaughan-Lee, **The Circle of Love**, hfdst. 3 en 4. (In Nederlandse vertaling: **De Cirkel van Liefde**. (Uitgegeven: Aambeeld in Steyl) onderzoekt in detail de psychologische dynamiek van het claimen van de kracht die we voor spiritueel leven nodig hebben.
  12. Mathéüs 10:16.
  13. Volgens Paracelus, wordt **lumen naturea** geassocieerd met de kennis van de natuurlijke magie, de magie van de fysieke wereld. “Magie,” zegt hij, “is de leermeester en leraar van de arts, die zijn kennis ontleent aan de **lumen naturea**.” C.G. Jung, **Collected Works**, deel 8.
  14. **The Path of God's Bondsmen**, p. 363.

Hoofdstuk 5: Anima Mundi: De ziel van de wereld wakker maken

1. Stephan Hoeller, **Gnosis: een tijdschrift over Westerse Innerlijke Tradities** (deel. 8, Zomer 1988).
2. **Timaeus** 30D3-31A1, **Plato's Timaeus**, vert. F.M. Cornfield, Indianapolis: Bobbs-Merill, 1959.
3. Er bestaat een traditie dat middeleeuwse makers van glas-in-lood ramen onderwezen werden door alchemisten hoe het glas gebruikt kon worden om licht te transformeren.
4. David Fideler, **The Soul of the Cosmos**, p. 138. Richard Tarnas, **The Passion of the Western Mind**, p. 213. New York: Harmony Books, 1991.
5. Giordano Bruno, **Cause, Principle and Unity**, vert. Jack Lindsay, p. 81. New York: International Publishers, 1964.
6. Alchemistische tekst geciteerd door C.G. Jung, **Collected Works**, deel 8, para. 388. (In het Nederlands: Verzameld werk).
7. C.G. Jung, **Collected Work**, deel 14, para. 372.
8. Zie John Eberly, Al-Kima: **The Mystical Islamic Essence of the Sacred Art of Alchemy**. Hillsdale NY: Sofia Perennis. 2004
9. **The Hermetic Museum**, 1:13, geciteerd door Edward Edinger in **The Anatomy of the Psyche**, p. 11. Zie ook Vaughan-Lee, **Catching the Thread**, p. 66 ff. (Nederlandse titel, **De Gouden Draad**, vert. Teréz Stolze, uitgegeven bij Uitg. Aambeeld, 2002, ISBN 90-805778-4-7.)
10. Geciteerd door Eddinger, **The Anatomy of the Psyche**, p. 231. Hermes Trismegistos is de 'patroon' van de alchemie. Volgens de legende werd het oorspronkelijke **Emerald Tablet** gevonden in de tombe van Hermes Trismegistos door Alexander de Grote. “Het is het

- cryptische epitome van het alchemistische **opus**, een recept voor de tweede schepping van de wereld, de **unus mundus**.”
11. **Poems and Prose** of Gerard Manley Hopkins, “Gods Grandeur.”
  12. **Ghalib**, vert. Jane Hirshfield, **The Enlightened Heart**, ea, Stephen Mitchell, p. 105.
  13. **Collected Works**, deel 11, 759.
  14. David Fideler, **The Soul of the Cosmos**. p. 100.
  15. http://www.campusprogram.com/reference/en/wikipedia/t/th/the_garden_of_cyrus.html
  16. Paul Kristeller, **The Philosophy of Marsilio Ficino**. P. 120. (New York: Columbia University Press, 1943).
  17. Hermes Tristhemegistos, **The Emerald Tablet**, 4&5.
  18. “Daarom moet je zorgvuldig het leven, het karakter en de mentale geschiktheid van iedere persoon die in deze Kunst ingewijd wordt testen en onderzoeken.” **The Hermetic Museum**, 2:12. geciteerd door Edward Edinger, **Anatomy of the Psyche**, p. 7.
  19. E.E. Cummings, **Selected Poems 1923-1958**, “ik dank U God voor dit meest verwonderlijke.”

Hoofdstuk 6: Het licht van het hart

1. **Three Early Sufi Texts** (Louisville, KY.: Fons Virae, 2003), p. 52.
2. **C.G. Jung Collected Works Deel 14, Mysterium Coniunctions** (London: Routledge& Keagan Paul), par. 554.
3. William Chittick, **The Sufi Path of Knowledge** (Albany: State University of New York Press, 1989), p. 17.
4. **Kata Upanishad, Book 11, 1, Ten Principle Upanishads**, vert. Shree Purohit Swami en W.B. Yeats (London: Faber & Faber, 1973, p. 34
5. **Three Early Sufi Texts**, p. 35
6. Naqshbandis onderscheiden vijf **lata’if** die behoren tot de wereld van Gods opdracht (**‘alam al-; amr**): hart (**qalb**), geest (**sirr**), verborgen (**akhfa**); en vijf **lata’if** die tot de wereld van de schepping horen (**ala’m al-khalq**): zelf (**nafs**), lucht (**bad**), vuur (**nar**), water (**ma**), en aarde (**khak**). Ieder **latifa** heeft een kleur en een speciale locatie in het lichaam die daarmee verbonden is.
7. Arthur F. Buehler, **Sufi Heirs of the Prophet** (Columbia, SC: University of South Carolina Press, 1998), p. 110.
8. Geciteerd door Ibn ‘Arabi, zie Chittick, **The Sufi Path of Knowledge**, p. 103.
9. De Soefi Meester Bhai Sahib, geciteerd in Irina Tweedie, **Daughter of Fire** (Inverness, Ca: The Golden Sufi Center, 1986), p. 180.
10. De archetypische of symbolische wereld wordt van oudsher gezien als een bemiddelingsniveau tussen de fysieke wereld en de zintuigen

- van de wereld van de ziel, het niveau van puur zijn. Zij is het gemakkelijkste binnen te gaan door de faculteit van “actieve” of “creatieve” verbeelding. Zie Vaughan-Lee, *Werken met Eenheid*, hfdst. 8: “Verbeelding”. (In de Nederlandse vertaling door Teréz Stolze, **Werken met Eenheid**, niet uitgegeven.)
12. Zie Vaughan-Lee, **Spirituele Macht**. (In het Nederlands vertaald door Teréz Stolze: **Spirituele Macht**. Niet uitgegeven.)

Hoofdstuk 7: De as van liefde

1. Geciteerd door Claude Addas, “**The Experience and Doctrine of Love in Ibn ‘Arabi, Sufi**, Issue 63 Autumn 2004, p.24.
2. Fakhruddīn ‘Irāqī, **Divine Flashes**, p. 81.
3. Zie Vaughan-Lee, **The Signs of God**, met name het laatste hoofdstuk, “**Recognizing the Signs of God.**”
4. Zie Vaughan-Lee, **In the company of Friends**.
5. Zie Vaughan-Lee, **Spiritual Power**, hfdst. 7: **The Language of Love.**” Pp. 122-141.

Bibliografie

- Addas, Claude. “**The Experience and Doctrine of Love in Ibn ‘Arabi, Sufi, Issue 63 Autumn 2004.**”
- The Bible Authorized Version. London: 1611.
- Buehler, Arthur F. **Sufi Heirs of the Prophet**. Columbia, SC: University of South Carolina, 1998.
- Bruno, Giordano. **Cause, Principle and Unity: Five Dialogues**. Vert. Jack Lindsay. New York: International Publishers, 1964.
- Chittick, William. **The Sufi Path of Love**. Albany, NY: State University of New York Press, 1983.
- . **The Sufi Path of Knowledge**. Albany, NY: State University of New York Press, 1989.
- Cummings, E.E. **Complete Poems:1904-1962**. Ed. George J. Firmage. New York: Live right Publishing, 1979.
- Douglas-Klotz, Neil. **Desert Wisdom**, New York: Harper Collins, 1995.p.24.
- Eberly, John. **Al-Kima**. Hillsdale, NY: Sophia Perennis, 2004.
- Eddinger, **The Anatomy of the Psyche**
- Eliot T.S. **Selected Poems**. London: Faber and Faber, 1923-1958.London Faber and Faber, 1960.
- Fideler, David. **The Soul of the Cosmos**. Unpublished work.

- Hoeller, Stephan. *Gnosis: Een tijdschrift over Westerse Innerlijke Tradities* (deel. 8, 1988).
- Hopkins, Gerard Manley. *The Poems and Prose of Gerard Manley Hopkins*. Harmondsworth: Penquin Books, 1953.
- Ibn al-Fârid, 'Umar Ibn al-Fârid: suf Verse, Sainly Life. Vert. Th. Emil Homerin, New York: Oaulis Press, 2001.
- Ibn 'Irâqî, Fakhruddîn. *Divine Flashes*. Vert. Peter Lamborn Wilson. N York: Paulist Press, 1982.
- Jung. C.G. *Collected Works*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Kingsley, Peter. *Reality*, Inverness, CA: The Golden Sufi Center, 2004.
- Kristeller, Paul. Oskar. *Philosophy of Marsilio Ficino*. New York: Columbia University Press, 1984.
- Mitchell, Stephan, ed. *The Enlightened Heart*. New York: Harper & Row, 1989.
- Plato, *Plato's Timaeus*. Vert. F.M. Cornford. Indianapolis, IN: Bobbs Merrill, 1959.
- Razî, Najm al Dîn. *The Path of Gods Bondsmen*, vert. Hamid Algar. North Haldon, NY: Islamic Publications International, 1980.
- Sells, Michael, ed. *Early Islamic Mysticism*. New York: Paulist Press, 1996.
- Shaftî, Mohammad. *Freedom from the Self*. New York: Human Science Press, 1985.
- Tîrmidhî, Al-Hakîm, Al-, Three Early Sufi Texts. Vert. Nicholas Heer. Louisville, KY: Fons Vitae, 2003.
- Tweedie, Irina. *Daughter of Fire. A Diary of a Spiritual Training with a Sufi Master*. Nevada City, CA: Blue Dolphin Publishing, 1986.)
- Vaughan-Lee, Llewellyn. *In the Company of Friends*. Inverness, CA: The Golden Sufi Center, 1994.
- . **Spiritual Power. How it works**. Inverness, CA: The Golden Sufi Center. 2001. Vert. (niet gepubliceerd) door Teréz Stolze: **Spirituele Macht, Hoe zij werkt**.
- . **The Signs of God**. Inverness, CA: The Golden Sufi Center, 2004.
20. -. **Catching the Thread**. Inverness, CA: The Golden Sufi Center, 1998. Vertaling: Teréz Stolze: **De Gouden Draad**, uitgeverij Aambeeld. 2002. ISBN 90-805778-4-7.)
- . **The Circle of Love** Inverness, CA: The Golden Sufi Center, 1999. Vertaling: Hanna Stemerding: **De Cirkel van Liefde**, uitgeverij Aambeeld, 2001. ISBN 90-905778 2-0.
- . **Working with Oneness**. CA: The Golden Sufi Center, 1999. Vert. (niet gepubliceerd) door Teréz Stolze: **Werken met Eenheid**.
- Yeats, W.B. C. *Collected Poems of W.B.* London: Macmillan, 1933.
- . Vert. (met Shree Purohit Swami). **The Ten Principles Upanishads**. London: Faber and Faber, 1937.

Dankbetuiging

Voor toestemming om auteursrechten materiaal te gebruiken, wil de auteur zijn dank uitspreken aan:

Liveright Publishing Corporation, voor toestemming om te citeren “ik dank u God voor deze zeer verbazingwekkende dag.” Copyright 1950, © 1978, 1991 door de Trustees voor de E.E. Cummings Trust Copyright © 1979 door George James Firmage, voor **COMPLETE POEMS** 1904-1962 door E.E. Cummings, geredigeerd door George J. Firmage.

Paulist Press, (www.paulistpress.com) voor toestemming om te citeren van Fakhruddin ‘Irâqî: **Divine Flashes** door Fakhruddin ‘Irâqî © 1982 de Missionary Society of St. Paul the Apostle In de staat New York, **Early Islamic Mysticism**, geredigeerd door Michael Sells © 1996 Michael Sells en ‘Umar Ibn al-Fârid: **Sufi Verse, Saintly Light**, vertaald door Th. Emil

Homerin © 2001; **Islamic Publications International** voor fragmenten van **The Path of God's Bondsmen** door Najm al-Din Razi, vertaald door Hamid Algar © 1980 Centrum voor Iranian Studies, Colombia University; Neil Douglas-Klotz, voor toestemming om te citeren van de selectie van "The Mother Womb Creates the Human" uit **Desert Wisdom: Native Middle Eastern Writing from the Goddess through the Sufis** © 1995 Neil Douglas-klotz, alle rechten voorbehouden, Abwoon Study Circle: www.abwoon.com

OVER DE SCHRIJVER

Llewellyn Vaughan-Lee, Ph.D., is een Soefi leraar in de Naqshbandiyya-Mujaddidiyya Soefi Orde. Geboren in Londen in 1953 volgde hij het Naqshbandi Soefi pad sinds zijn negentiende. In 1991 verhuisde hij naar Noord Californië en werd de opvolger van Irina Tweedie, schrijfster van *Afgrond van vuur* en **Daughter of Fire**. De laatste tijd richt zijn schrijven en zijn lezingen zich op de spirituele verantwoordelijkheid in onze huidige overgangstijd, en het tevoorschijn komen van mondiaal bewustzijn van eenheid. Hij heeft zich ook gespecialiseerd op het gebied van werken met dromen, en integreert de oude Soefi gebruiken over dromen met de inzichten van moderne psychologie. Auteur van verschillende boeken op dit gebied, geeft Llewellyn op grote schaal lezingen door de Verenigde Staten, Canada en Europa.

OVER DE UITGEVER

The Golden Sufi Center is een religieuze non-profit organisatie met de doelstelling om de leringen van het Naqshbandi Soefipad toegankelijk te maken.

Voor meer informatie over de activiteiten van het Centrum en de lezingen van Llewellyn Vaughan-Lee kunt u contact opnemen met:

The Golden Sufi Center,
P.O. Box 428, Inverness,
California 94937-0428.

Tel: (415) 663-8773

Fax: (415) 663-9128

Email: goldensufi@aol.com

Website: <http://www.goldensufi.org>

Llewellyn Vaughan-Lee is verschenen bij Aambeeld.

'De Cirkel van Liefde' Het volgen van het verlangen om 'Thuis te komen' brengt de reiziger in de Cirkel van Liefde.

Uitgegeven bij Aambeeld, Steyl, 2001, ISBN 90-805778-2-0

'De Gouden Draad' Door dromen te gebruiken om de innerlijke gebeurtenissen van de ziel te illustreren, beschrijft Vaughan-Lee de mysteriën van het pad in een heldere, eigentijdse taal die vooral voor de moderne zoeker een hulpmiddel zal zijn. Uitgegeven bij Aambeeld, 2002, ISBN 90-805778-4-7.

Informatie: email: alandi@alandi.nl

Privé uitgaven van Llewellyn Vaughan-Lee door Teréz Stolze:

'Het Verhaal van Moshkel Gosha'. Een Perzisch sprookje waarin de transformatie van een houtrooier beschreven wordt, gevolgd door een Jungiaanse analyse. 2004. ISBN 90-808586-2-5

'De Soefmeditatie van het hart'. "De meditatie van het hart" is een oefening die de **mind** en de emoties onderdompelt in de oceaan van de liefde. 2004, ISBN 90-808586-1-7

Niet gepubliceerde vertalingen van Llewellyn Vaughan-Lee door Teréz Stolze:

- . **Het Pad van Liefde gaan.** Vertaling van **Traveling the Path of Love.** Inverness. Californië: The Golden Sufi Center, 1995.
- . **Eenheid, Werken met het geheim van Eenheid.** Vertaling van **Working with Oneness.** Inverness. Californië: The Golden Sufi Center, 2002.
- . **Het Licht van Eenheid.** Vertaling van **Light of Oneness.** Californië: The Golden Sufi Center, 2003.
- . **Spirituele Macht, hoe zij werkt.** Vertaling van **Spiritual Power, how it works.** Inverness. Californië: The Golden Sufi Center, 2005.
- . **Liefde is een Vuur.** Vertaling van **Love is a Fire.** Inverness. Californië: The Golden Sufi Center, 2000.

Niet gepubliceerde vertaling *De Onbekende Zij.* (Oorspronkelijke titel: **The Unknown She**) van Hilary Hart, uitgegeven door The Golden Sufi Center, Inverness, Californië, 2003.